

آموزش

مفاهیم قرآن (۱)

(درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش

مفاهیم قرآن

(۱)

با تجدید نظر و اصلاحات

سازمان دارالقرآن الکریم

و درسخانه نهضت قرآن آموزی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	سخنی با مریبان و قرآن آموزان گرامی
۴	ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن
۶	مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن
۹	معرفی این کتاب
۹	روش تدریس
۱۲	تمرین و تکلیف
۱۲	پرسش و خودآزمایی
۱۳	آزمون و ارزشیابی
۱۴	درس اول: قرآن، کتاب خداشناسی
۲۲	درس دوم: الله، پروردگار جهانیان
۳۰	درس سوم: سپاس و ستایش خداوند
۳۸	درس چهارم: دوست و سرپرست مؤمنان
۴۶	درس پنجم: قرآن، کتاب هدایت
۵۴	درس ششم: قیامت، رستاخیز بزرگ
۶۲	درس هفتم: پیامبران، مریبان دلسوز
۷۰	درس هشتم: خودآزمایی
۸۲	فهرست الفبایی کلمات
۸۵	پرسش نامه قرآن آموز
۸۷	پرسش نامه مریبی

آموزش مفاهیم قرآن جلد (۱)

مؤلف : مسعود وکیل * با همکاری : سید هادی محدث . سید مهدی سیف

محمدجعفر محبی . حمیدرضا مستفید . سید محمد حسین میرباقری

چاپ و صحافی : سازمان چاپ ارشاد اسلامی نوبت چاپ : اول - تابستان ۸۶

ناشر : تلاوت با همکاری انتشارات پیام عدالت تیراژ : ۱۰۲۰۰۰ جلد

به سفارش سازمان دارالقرآن الکریم (انتشارات تلاوت)

پخش از فروشگاه بصائر : میدان امام حسین (ع)

خیابان خواجه نصیرالدین طوسی - شماره ۸۵

تلفن و دورنگار: ۷۷۶۰۷۵۴۷

قیمت : ۲۰۰ تومان

صاحب امتیاز این کتاب موسسه مهدقرآن میباشد.

سرشناسه	: وکیل ، مسعود ، ۱۳۳۴ -
عنوان و پدیدآور	: آموزش مفاهیم قرآن مؤلف مسعود وکیل ، با همکاری هادی محدث و ... (دیگران)
وضعیت ویراست	: ویراست ۲
مشخصات نشر	: تهران : تلاوت ، ۸۶
مشخصات ظاهری	: ج : جدول .
شابک	: ۲۰۰۰ ریال : 978-964-91143-1-6
یادداشت	: فیبا
موضوع	: قرآن - راهنمای آموزشی.
موضوع	: قرآن - پرسشها و پاسخها.
شناسه افزوده	: محدث ، هادی ، ۱۳۱۶.
شناسه افزوده	: سازمان دارالقرآن الکریم، دبیرخانه نهفت قرآن آموزی.
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۵ ۱۸۸۵/۳/۶۵ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۰۷
شماره کتابخانه ملی	: ۲۵۹۷۴-۸۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پیش‌گفتار

سخنی با مربیان و قرآن‌آموزان گرامی

قرآن کریم آخرین کتاب الهی است که بهترین راه‌ها را برای دستیابی به سعادت واقعی انسان فراروی او قرار می‌دهد. از این‌رو جامعه بشری همواره نیازمند بهره‌گیری از تعالیم قرآن و طلب هدایت از آن است. قرآن می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ^۱

سزاوار است هر مسلمان در کنار ایمان و علاقه‌ای که به قرآن دارد و آن را راهنمای زندگی خود می‌داند، این کتاب الهی را فراگیرد، تا به ایمانی کامل‌تر دست یافته و در عمل به قرآن توفیق بیشتری یابد.

□ ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن

قرآن کریم سخن و پیام روشن خداوند برای همه مردم است. قرآن می‌فرماید:
هَذَا بَيِّنَاتٌ لِّلنَّاسِ^۲، هَذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ^۳،
هَذَا بَصَائِرٌ لِّلنَّاسِ^۴، هُدًى لِّلنَّاسِ^۵.

راه استفاده از هر سخن و پیامی، شنیدن یا خواندن آن است. شنیدن یا خواندن به طور طبیعی شامل درک و فهم می‌باشد و بدون آن، شنیدن یا خواندن به درستی انجام نمی‌شود. برای دریافت پیام الهی و آشنا شدن با سخن خداوند باید آیات قرآن را بشنویم یا بخوانیم و این شنیدن یا خواندن نیز به طور طبیعی باید همراه با درک و فهم باشد، ولی در عموم کلاس‌های قرآن غالباً به آموزش مهارت‌های قرائت اکتفا شده و درک معنای آیات مورد توجه قرار نمی‌گیرد. از این‌رو به میزان کافی روش‌های مناسب برای آن ارائه نشده است.

۲. آل‌عشران، ۱۳۸.

۱. بقره، ۵۷.

۴. جاثیه، ۳۰.

۳. ابراهیم، ۵۲.

هرچند ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن روشن است، ولی به دلیل غفلت از این امر بدیهی، توضیحات زیر مفید می‌باشد.

۱- قرائت به معنای خواندن است و خواندن در هر زبانی شامل فهم مطالب خوانده شده می‌باشد. خواندن یک متن یا یک کتاب به معنای آگاهی و اطلاع یافتن از مطالب آن است. قرائت قرآن نیز به طور طبیعی، خواندن همراه با فهم است و قرائت بدون فهم در واقع یک قرائت ناقص می‌باشد. از این‌رو وقتی قرآن کریم می‌فرماید: **فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ** یا پیامبر اکرم **صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ ءٰلِهِ** می‌فرماید: **اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَ اعْمَلُوا بِهِ**^۱، این دستور به قرائت، شامل فهم قرآن نیز می‌باشد. قابل توجه است که در آیات و روایات، به تفکر و تدبیر دستور داده شده ولی برای فهمیدن معنای قرآن دستور داده نشده است؛ زیرا دستور به قرائت، دستور به فهم نیز می‌باشد.

شایان ذکر است قرائت در حد تلفظ آیات، بدون فهم آنها نیز مفید می‌باشد و دارای اجر و ثواب الهی است، زیرا همین حد از قرائت نیز موجب یاد خداوند، تماس با کتاب او و فراهم آمدن فضای تربیتی و معنوی می‌باشد. از معصومین (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) روایت شده است که حتی نگاه کردن به خط قرآن دارای ثواب و ارزش است. ولی آنچه که از یک قرائت معمولی انتظار می‌رود، قطعاً قرائتی همراه با فهم است.

۲- در کتاب بحارالانوار روایت شایان توجهی از امام حسین و امام صادق عَلَیْهِمَا السَّلَامُ نقل شده است؛^۲ به این روایت توجه کنید:

كِتَابُ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلٰی اَرْبَعَةِ اَشْيَاءَ:

عَلٰی الْعِبَارَةِ وَالْاِشَارَةِ وَاللِّطَافِ وَالْحَقَاقِی

فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ وَالْاِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ

وَاللِّطَافُ لِلْاَوْلِيَاءِ وَالْحَقَاقِیُّ لِلْاَنْبِيَاءِ.

۲. کنز العمال، ج ۱، ص ۱۱۱ حدیث ۲۲۷۰.

۱. توبه، ۲۰.

این مجموعه دارای ویژگی‌های زیر است:

۱- قرآن کریم از حدود ۷۷ هزار کلمه تشکیل شده است و این کلمات بدون تکرار حدود ۱۱ هزار کلمه می‌باشد. قابل توجه است که تنها حدود هزار کلمه در قرآن بسیار تکرار شده است به نحوی که همین هزار کلمه بیش از ۷۰٪ کلمات قرآن را شامل می‌شود. به این هزار کلمه «لغات اکثر» می‌گویند. این مجموعه دروس براساس آموزش معنای «لغات اکثر» تنظیم شده است تا قرآن‌آموزان بتوانند با یادگیری معنای کمترین کلمات، بیشترین عبارات و آیات قرآن را معنا کنند.

۲- در هر درس تعدادی کلمات آشنا و تعدادی کلمات جدید معنا می‌شود و انتخاب عبارات قرآنی هر درس براساس این کلمات است. کلمات آشنا آن دسته از کلمات قرآن است که در زبان فارسی نیز به کار می‌رود و معنای آن در هر دو زبان فارسی و عربی یکسان یا نزدیک به هم می‌باشد. استفاده از کلمات آشنا برای بهره‌مندی از معلومات قرآن‌آموزان و نشان دادن سادگی فهم عبارات قرآن است. کلمات جدید، عموماً همان لغات اکثر قرآن هستند که براساس بالاترین فراوانی، به ترتیب در درس‌ها آمده‌اند.

۳- در دروس این مجموعه، مهم‌ترین قواعد صرف و نحو زبان عربی که فراگیری آن‌ها به میزان قابل توجهی، توانایی درک معنای آیات قرآن را وسعت و عمق می‌بخشد، از ساده به مشکل آموزش داده شده است. این آموزش به نحوی است که قرآن‌آموز ضمن درک حلاوت و زیبایی معنای آیات قرآن، قواعد زبان عربی را نیز با زبان ساده به تدریج می‌آموزد، بدون آن که سختی آموزش یک زبان جدید را احساس کند.

۴- در مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن (۱) هیچ قاعده‌ای بیان نشده ولی

این روایت شریف برای قرآن چهار رتبه معرفی کرده و اولین رتبه آن یعنی عبارات قرآن را برای عموم دانسته است. این رتبه شامل معنای اولیه عبارات قرآن است که از راه خواندن و فهمیدن به دست می‌آید؛ زیرا مراتب بعدی یعنی اشارات، لطائف و حقائق شامل فهم بالاتر و عمیق‌تری از قرآن می‌باشد. از این رو فهم معنای اولیه آیات قرآن در حد درک عموم است و باید در آموزش‌های عمومی قرآن زمینه لازم برای این فهم فراهم آید.

۳- هدف از آشنایی با قرآن و استفاده از آن همان‌طور که در قرآن بیان شده، تفکر در آیات الهی و تذکر است. در این باره به برخی آیات توجه می‌کنیم:

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ
وَيُبَيِّنُ غَايَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ
بقره ۱۷
تفکر ۲۱

از این آیات استفاده می‌شود که تبیین آیات، توجه به مثل‌ها و تلاوت آیات باید به تفکر و تذکر بیانجامد. بدیهی است تذکر و تفکر زمانی حاصل می‌شود که شنیدن یا خواندن قرآن همراه با فهم باشد.

قابل توجه است که مسأله قرائت بدون فهم، معمولاً برای مسلمانان غیر عرب زبان پیش می‌آید. از این رو باید درک معنای آیات قرآن همراه قرائت آموزش داده شود تا آموزش قرآن به صورت جامع و مطلوب باشد.

مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن

این مجموعه به دنبال کوشش‌های گذشته معلمان و مربیان قرآن و با استفاده از تمامی این تلاش‌های خالصانه به ویژه تجربه موفق مجموعه «کلیدهای فهم زبان قرآن» تهیه و تدوین شده است. با این امید که این مجموعه، امر مهم و حیاتی آموزش جامع قرآن را گامی جلوتر برد.

تذکرات ضروری مریبان به هنگام قرائت، به این توانایی می افزاید.

۱۰ - همه علاقه‌مندان به فراگیری قرآن کریم با تحصیلات دوره ابتدایی و نیز قاریان و حافظان قرآن کریم می‌توانند از این مجموعه دروس استفاده کنند.

معرفی این کتاب

۱ - این کتاب شامل هشت درس است. هر درس از یک مقدمه، ده عبارت قرآنی، دو جدول کلمات و سه نوع تمرین تشکیل شده است. درس آخر خودآزمایی بوده و شامل تمرین‌هایی برای یادآوری دروس قبل می‌باشد.

۲ - هر درس دارای سه تمرین است. تمرین اول شامل ۲۰ سؤال دوگزینه‌ای می‌باشد. در تمرین دوم باید ۱۰ عبارت قرآنی درس به طور کامل ترجمه شده و زیر آنها نوشته شود. تمرین سوم شامل چهار پرسش است که با عبارات قرآنی درس یا تمرین‌ها پاسخ داده می‌شود. هدف از تمرین سوم این است که قرآن‌آموزان بتوانند به تدریج بین معارف اسلامی و قرآن رابطه صحیحی برقرار کنند و اعتقادات و معارف دینی خود را از قرآن کریم دریافت کنند.

روش تدریس

پیش از ارائه روش تدریس، تذکر این نکته مفید است که در هر کاری به‌ویژه آموزش قرآن کریم باید در جستجوی رضایت الهی بود؛ زیرا کاری که برای خداوند نیست، از بین رفتنی است ولی کاری که برای رضای خداوند است، همیشه باقی است. قرآن کریم می‌فرماید:

مَا عِنْدَكُمْ يَنْقَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ

نعل ۹۶

هم‌چنین شایسته است در کلاس درس به‌ویژه درس قرآن با وضو باشیم و عمل به این ادب اسلامی را به قرآن‌آموزان توصیه کنیم تا در صورتی که خط قرآن

مهم‌ترین اسم‌ها (مشتقات) آموزش داده شده است. در مجموعه دروس (۴) تا (۶) مهم‌ترین و پرکاربردترین قواعد صرف و انواع فعل و در مجموعه دروس (۷) تا (۹) نیز مهم‌ترین قواعد نحو بیان شده است.

۵ - از آنجا که شیوه آموزش این مجموعه دروس مبنی بر استفاده از لغات اکثر است، در دروس اولیه این مجموعه به جای آموزش آیات متوالی یک سوره، از عبارات کوتاه و ساده قرآن استفاده شده است. این امر موجب می‌شود تا حلاوت فهم قرآن که از مجموعه آیات یک سوره یا یک فراز به دست می‌آید، کمتر احساس شود. مریبان محترم باید با توضیحات لازم در باره برخی از عبارات قرآنی هر درس، تا آنجا که ممکن است این نقص را جبران کنند. بدیهی است رفته رفته در دروس آینده از این مشکل کاسته می‌شود.

۶ - تعداد کاربرد هر یک از کلمات آشنا و جدید در قرآن، در جدول کلمات آمده است. ذکر آمار کلمات برای این است که قرآن‌آموزان بدانند با فراگیری تعداد کمی از کلمات می‌توانند عبارات فراوانی از قرآن را بفهمند و معنا کنند. بدیهی است به خاطر سپردن این آمار ضرورتی ندارد.

۷ - آمارهای ارائه شده با استفاده از کتابهای: *الْمُعْجَمُ الْمُقَهَّرُ لِلْأَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، مُعْجَمُ الْأَدْوَاتِ وَالضَّمَائِرِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، الْمُعْجَمُ الْأَخْضَائِيُّ لِلْأَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ* و نرم‌افزار قرآنی کوثر تهیه شده است.

۸ - برای معنای کلمات، از کتاب قاموس قرآن، ترجمه‌های جدید قرآن به‌ویژه ترجمه حضرت آیه‌الله مکارم شیرازی، دکتر محمد مهدی فولادوند و دکتر سید جلال‌الدین مجتوبی و کتاب‌های لغت استفاده شده است.

۹ - هرچند این مجموعه برای آموزش درک و فهم معنای آیات قرآن کریم تدوین شده است ولی به تقویت روخوانی و صحت قرائت نیز کمک می‌کند. این مجموعه از آن دسته از کتب است که در حد دوره ابتدایی کافی است و

این کتاب به نحوی تدوین شده است که علاوه بر آموزش حضوری در کلاس، به صورت خودآموز نیز قابل استفاده می‌باشد. تمرین‌های این درس به نحوی است که پاسخ آن‌ها در خود کتاب نوشته می‌شود، ولی می‌توان برای استفاده مکرر از این کتاب، دفتر خاصی برای حل تمرین‌ها اختصاص داد.

اینک مراحل و روش تدریس دروس توضیح داده می‌شود.

۱ - مقدمه: مربی مطالب مختصری را که در باره عبارات قرآنی هر درس

است به اختصار توضیح می‌دهد. سپس یکی از قرآن‌آموزان این قسمت را از رو می‌خواند. بیان این مطالب، زمینه آشنایی با معارف قرآنی را فراهم می‌آورد. از آنجا که هدف از آموزش قرآن فهم و دریافت پیام خداوند و عمل به آن است، مربی باید علاوه بر این مقدمه، با دقت و لطافت خاصی، مطالب مناسبی را در مواقع ضروری برای توضیح برخی از عبارات قرآنی درس بیان کند. به این ترتیب قرآن‌آموزان انس علمی و عملی بیشتری با قرآن پیدا کرده و زمینه مناسب تربیت اسلامی فراهم می‌آید.

۲ - قرائت: عبارات قرآنی درس توسط قرآن‌آموزان خوانده می‌شود. اگر

ایشان در روخوانی قرآن مشکل دارند باید بر فردخوانی و رفع اشکالات روخوانی تأکید شود و اگر عموماً در روخوانی قرآن توانا هستند، می‌توان بر روان و زیباخواندن تأکید داشت. در این صورت مربی یا یک قرآن‌آموز، عبارات قرآنی را جمله به جمله به روش تحقیق یا ترتیل تلاوت کند. قرآن‌آموزان نیز هر جمله را به صورت جمع خوانی تکرار می‌کنند، سپس همان جمله را یک قرآن‌آموز می‌خواند. سعی شود جمله‌های بلندتر و مشکل‌تر را افراد قوی‌تر، و جمله‌های کوتاه‌تر و ساده‌تر را افراد ضعیف‌تر تکرار کنند. در صورتی که جمله‌ای صحیح خوانده نشود، فرد دیگری آن را می‌خواند تا زمانی که جمله به صورت صحیح خوانده شود.

۳ - ترجمه اولیه: از قرآن‌آموزان داوطلب خواسته می‌شود که عبارات درس

را به صورت ناقص یا کامل معنا کنند. قرآن‌آموز داوطلب ابتدا عبارت را می‌خواند سپس به هر میزان که می‌تواند آن را معنا می‌کند. به این ترتیب توانایی قرآن‌آموزان در ترجمه آیات ارزیابی شده و برای یادگیری معنای کلمات جدید و ترجمه کامل آیات انگیزه و آمادگی لازم ایجاد می‌شود.

۴ - معنای کلمات: آموزش معنای کلمات در سه مرحله انجام می‌شود. در

هر مرحله کلمات دو بار تکرار می‌گردد، یک بار از عربی به فارسی و بار دیگر از فارسی به عربی، به شرح زیر:

مرحله اول: مربی هر کلمه را می‌خواند و قرآن‌آموزان معنای آن را از روی

کتاب با هم پاسخ می‌دهند، آنگاه مربی برای نشان دادن اهمیت فراگیری معنای آن کلمه، تعداد آن را می‌خواند. بار دیگر مربی معنای هر کلمه را می‌خواند و قرآن‌آموزان کلمه عربی را از روی کتاب پاسخ می‌دهند.

مرحله دوم: این مرحله مانند مرحله قبل انجام می‌شود، ولی قرآن‌آموزان

بدون نگاه به کتاب سعی می‌کنند از حفظ پاسخ دهند.

مرحله سوم: مربی هر کلمه را می‌خواند و معنای آن را از افراد داوطلب

می‌پرسد. بار دیگر این کار را از فارسی به عربی انجام می‌دهد.

در تمرین معنای کلمات، باید کلمات جدید بیشتر تکرار شود.

۵ - ترجمه کامل آیات: عبارات قرآنی درس با استفاده از معنای کلمات

آشنا و جدید، توسط افراد داوطلب به طور کامل ترجمه می‌شود. این کار به کمک مربی و به صورت شفاهی انجام می‌گردد. در این قسمت نباید ترجمه عبارات به قرآن‌آموزان املا شود؛ یعنی نباید آنها چیزی بنویسند.

□ آزمون و ارزشیابی

پس از پایان درس‌های این کتاب، آزمون کتبی به عمل می‌آید و دارای ۲۰۰ امتیاز است. سؤال‌های این آزمون به شرح زیر تهیه می‌شود:

۱- انتخاب ۴۰ سؤال دوگزینه‌ای از بین ۱۸۰ سؤال دوگزینه‌ای هشت درس کتاب؛ هرگزینه صحیح ۱/۵ امتیاز دارد.

۲- انتخاب ۲۰ عبارت قرآنی از بین ۲۱۵ عبارت قرآنی دروس و تمرین‌های کتاب؛ ترجمه‌ی صحیح و کامل هر عبارت ۶ امتیاز دارد.

۳- انتخاب پنج سؤال مانند سؤال‌های تمرین آخر دروس در باره پنج عبارت از ۲۰ عبارت بند فوق؛ هر پاسخ صحیح که به صورت یک عبارت قرآنی است ۴ امتیاز دارد.

در این قسمت تذکر این نکته ضروری است که در آموزش هر درس به‌ویژه معارف اسلامی و قرآن کریم، فراگیری دروس و دستیابی به اهداف آن مهم است؛ کسب نمره، تنها برای سنجش میزان یادگیری و برخی امور دیگر می‌باشد. از توجه بیش از حد به نمره و مسائل مربوط به آن باید پرهیز شود تا با ایجاد اعتماد به نفس در قرآن‌آموزان، دستیابی به اهداف اصلی ممکن گردد. متقابلاً مربی باید با تلاش بیشتر در آموزش و اختصاص اوقات ویژه برای افراد ضعیف‌تر و دادن فرصت‌های مجدد به آنان، زمینه کسب موفقیت را برای همه قرآن‌آموزان فراهم آورد.

برای تقویت انگیزه قرآن‌آموزان در فهم و درک آیات قرآن و انس بیشتر با آن، می‌توان از دروس این کتاب در مسابقات قرآن نیز استفاده کرد.

در پایان از تمام عزیزانی که در آماده‌سازی این کتاب به نحوی سهیم بوده‌اند
سازگار، مرشد.

□ تمرین و تکلیف

پس از هر درس باید قرآن‌آموزان در زمان مناسب تمرین‌ها را انجام دهند. برای تقویت انگیزه و فراهم آوردن زمینه همکاری، خوب است قرآن‌آموزان گروه‌های دو یا سه نفره تشکیل دهند تا در انجام تمرین‌ها یکدیگر را کمک کنند. بهتر است هر گروه از افراد ضعیف و قوی تشکیل شود.

□ پرسش و خودآزمایی

در هر جلسه قبل از آموزش درس جدید، درس جلسه قبل به ترتیب زیر، پرسش و ارزیابی می‌شود.

تمرین اول: مربی سؤال‌ها را به ترتیب می‌خواند و قرآن‌آموزان هر کدام یک گزینه را پاسخ می‌دهند. هرگزینه صحیح ۲ امتیاز دارد.

تمرین دوم: قرآن‌آموزان قبل از ارائه این تمرین، باید ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آن‌ها نوشته باشند. هر یک از عبارات قرآنی درس و ترجمه آن توسط یک قرآن‌آموز خوانده می‌شود. اگر ترجمه صحیح و کامل نباشد، فرد دیگری ترجمه این عبارت را می‌خواند. به این ترتیب ترجمه صحیح و کامل توسط قرآن‌آموزان و کمک مربی مشخص شده تا در صورت نیاز، قرآن‌آموزان ترجمه خود را تصحیح کنند. هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز دارد که مقابل آن نوشته می‌شود. به میزان نقص یا اشتباه هر ترجمه، امتیاز آن کم می‌شود.

تمرین سوم: مربی سؤال‌ها را به ترتیب می‌خواند و قرآن‌آموزان هر کدام یک سؤال را پاسخ می‌دهند. هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز دارد. برای انس بیشتر با قرآن کریم، بهتر است پاسخ این سؤال‌ها حفظ شود.

درس هشتم برای خودآزمایی و یادآوری و تمرین دروس قبل می‌باشد و کلمات جدید ندارد. از این رو تمرین‌ها و عبارات قرآنی این درس به کمک کلمات

قرآن

کتاب خداشناسی

به یاری خداوند بزرگ می خواهیم با معنای آیات قرآن کریم آشنا شویم و بیاموزیم چگونه آیات را معنا کنیم.

می خواهیم با فهم آیات قرآن، خدای مهربان را بهتر بشناسیم خدایی که پروردگار و صاحب اختیار ماست، خداوندی که برای راهنمایی و هدایت ما، حضرت محمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری برگزید تا کتاب خدا را به ما بیاموزد و راه سعادت و رستگاری را به ما نشان دهد.

خدای یگانه را برای این نعمت های بزرگ سپاس می گوئیم و ستایش می کنیم.

در این درس و درس های بعد با این مفاهیم که در قرآن کریم آمده است بیشتر آشنا می شویم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می توانید آن ها را معنا کنید.

۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ:

خنده، ۱

۲- هُوَ اللّٰهُ:

خشم، ۲۲

۳- هُوَ رَبِّي:

زنگنه، ۳۰

۴- اللّٰهُ رَبِّي:

کله، ۳۸

۵- هُوَ رَبُّكُمْ:

هود، ۳۳

۶- اللّٰهُ رَبُّكُمْ:

انعام، ۱۰۲

۷- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ:

خنده، ۲

۸- لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ:

شحمد (ص)، ۱۹

۹- مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ:

فتح، ۲۹

۱۰- وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ:

بقره، ۲۱۸

امتیاز

۱. اگر در جمله فعل خاصی وجود نداشته باشد، معمولاً باید در آخر آن، کلمه استء با فعل مناسب دیگری اضافه شود.

۲. گاهی بهتر است در ترجمه، خود کلمه باللّٰه استفاده شود.

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُوَ	او، آن	۴۷۸
۲	بِ	من، م	بسیار
۳	كُم	شما، تان	بسیار
۴	لِ	برای	بسیار
۵	لَا	نیست	۱۷۲۳
۶	إِلَه	خدا	۱۱۳
۷	إِلَّا	جز، مگر	۶۵۷
۸	عَفُور	بسیار آمرزنده	۹۱

کلمات آشنا و جدید این درس ۷۶۴۰ بار در قرآن آمده است، البته غیر از تعداد کلماتی که مقابل آنها «بسیار» نوشته شده است. اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاه ترجمه کنید.

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	بِ	به	بسیار
۲	إِسْم	نام	۱۳۹
۳	أَللَّه	الله، خداوند، خدای یکتا	۲۸۱۵
۴	رَحْمَن	بخشنده	۱۶۹
۵	رَحِيم	مهربان	۲۰۷
۶	رَبِّ	پروردگارا، صاحب	۹۶۹
۷	حَمْد	ستایش و ستایش	۴۳
۸	رَسُول	پیامبر، فرستاده	۲۳۶

◀◀◀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- رَبِّيَ اللَّهُ:

الف - او پروردگار من است.

ب - پروردگار من الله است.

۱۲- اللَّهُ لَأِلَٰهَ إِلَّا هُوَ:

الف - الله، نیست خدایی جز او.

ب - پروردگاری نیست جز الله.

۱۳- وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ:

الف - و خداوند سریع به حساب می‌رسد.

ب - و او سریع به حساب می‌رسد.

۱۴- وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ:

الف - و او بسیار آمرزنده و مهربان است.

ب - و او بسیار بخشنده و مهربان است.

۱۵- رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَأِلَٰهَ إِلَّا هُوَ:

الف - در مشرق و مغرب، نیست جز او خدایی.

ب - پروردگار مشرق و مغرب، نیست خدایی جز او.

تمرین‌ها

✓ تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ کدام معنا صحیح است؟

۱- لَأَ: الف - نیست ب - جز

۲- إِلَّا: الف - نیست ب - جز

۳- هُوَ: الف - من ب - او

۴- غَفُورٌ: الف - بسیار مهربان ب - بسیار آمرزنده

۵- الرَّحْمَنُ: الف - بخشنده ب - پروردگار

◀◀◀ کدام کلمه صحیح است؟

۶- برای: الف - لِ ب - بِ

۷- پیامبر: الف - غَفُورٌ ب - رَسُولٌ

۸- خداوند: الف - الرَّحْمَنُ ب - اللَّهُ

۹- ستایش: الف - حَمْدٌ ب - رَحِيمٌ

۱۰- پروردگار: الف - اللَّهُ ب - رَبُّ

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- او پروردگار شماست:

الف - هُوَ رَبِّي.

ب - هُوَ رَبُّكُمْ.

۱۷- پروردگار موسی و هارون:

الف - رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ.

ب - رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ.

۱۸- او مهربان بسیار آمرزنده است:

الف - وَ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ.

ب - وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْعَفُورُ.

۱۹- و برای خداوند مشرق و مغرب است:

الف - وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ.

ب - رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

۲۰- او خدای یکتاست، نیست خدایی جز او.

الف - هُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.

ب - اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز دهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز دهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین ها پاسخ دهید.

۱- چگونه باید کارها را آغاز کرد؟

.....

۲- سپاس و ستایش از آن کیست؟

.....

۳- مشرق و مغرب از آن کیست؟

.....

۴- چهار صفت خداوند را نام ببرید.

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز دهید.

جمع امتیاز

درس دوم

اللَّهُ

پروردگار جهانیان

فهم قرآن، ما را با قرآن مانوس می‌کند و دقت و تدبیر در آیات آن اخلاق و رفتار قرآنی را به ما می‌آموزد.

از قرآن می‌آموزیم که الله پروردگار و صاحب اختیار همه ماست. او نسبت به همه مهربان و آمرزنده گناهان است.

الله سرپرست مؤمنان و همیشه همراه و یاور آنان است.

از این رو سپاس و ستایش، تنها برای خداوند است؛ خداوندی که پروردگار و صاحب همه جهانیان است.

این مفاهیم را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- لَهُ الْحَمْدُ:

فصل، ۷۰

آفران، ۵۲

۲- إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ:

شوری، ۱۵

۳- اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ:

مزیم، ۳۰

۴- قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ:

آل عمران، ۶۸

۵- وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ:

مائده، ۱۲

۶- وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ:

آفال، ۱۹

۷- وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ:

بناء، ۹۶

۸- وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا:

آحزاب، ۲۳

۹- وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا:

خمد، ۲

۱۰- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ:

امتیاز

۱. همان‌طور که می‌دانید «لب» به معنای «برای» است، «لی» در کلمات زیر به صورت «لت» می‌آید:

لَهُم   لَهَا   لَكَ   لَكُمْ   لَنَا

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عَبْدٌ	بنده	۲۸
۲	وَلِيٌّ	سرپرست، دوست	۴۴
۳	مُؤْمِنِينَ، مُؤْمِنُونَ	مؤمنان، افرادی ایمان، جمع مؤمن	۲۰۱
۴	عَالَمِينَ	جهانیان، مردم	۷۳
۵	إِبْنٌ	پسر	۴۰
۶	قُوَّةٌ	قدرت، توانایی	۲۹
۷	أَعْمَالٌ	کارها، جمع عمل	۷۱

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُ، هُ	او، آن، ش	بسیار
۲	إِنَّ	قطعاً	۱۶۷۹
۳	نَا	ما، مان	بسیار
۴	قَالَ	گفت	۵۲۹
۵	أَنَّ	قطعاً، این که، که	۳۶۰
۶	مَعَ	با، همراه	۱۶۴
۷	كَانَ	بود، است	۴۲۲
۸	مِنْ	از، از سوی	۳۲۲۱

کلمات آشنا و جدید این درس ۶۹۱۴ بار در قرن آمده است، البته غیر از تعداد کلماتی که مقابل آنها «بسیار» نوشته شده است. اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین‌ها

✓ تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ کدام معنا صحیح است؟

- ۱- إِنْ: الف - قطعاً ب - از
- ۲- مَعَ: الف - ما ب - با
- ۳- قَالَ: الف - گفت ب - است
- ۴- كَانَ: الف - گفت ب - بود
- ۵- الْعَالَمِينَ: الف - دانایان ب - جهانیان

◀◀◀ کدام ترکیب صحیح است؟

- ۶- بِسْمِ: الف - بِسْمِ اللَّهِ ب - بِإِسْمِ
- ۷- مِنْ: الف - مِنْهُ ب - مَعَهُ
- ۸- بِنْدَهُ: الف - عَبْدَنَا ب - عَبْدَهُ
- ۹- پروردگار ما: الف - رَبُّنَا ب - رَبِّي
- ۱۰- سرپرست من: الف - وَلِيٌّ ب - وَلِيٍّ

◀◀◀ کدام ترجمه صحیح است؟

دقت کنید، بعضی از کلمات در ترجمه جابه‌جا می‌شود.

۱۱- رَسُوْلٌ مِّنَ اللّٰهِ:

- الف - پیامبر بنده خداوند است.
- ب - فرستاده‌ای از سوی خداوند.

۱۲- قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ:

- الف - عیسی پسر مریم گفت.
- ب - عیسی پسر مریم است.

۱۳- ... أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا:

- الف - که همه قدرت از آن خداست.
- ب - که همه قدرت او از آن خداست.

۱۴- إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا:

- الف - قطعاً او بسیار آمرزنده و مهربان است.
- ب - قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

۱۵- إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ:

- الف - قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.
- ب - قطعاً پروردگار من بسیار آمرزنده و مهربان است.

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و خداوند با شماست:

الف- وَاللَّهُ مَعَكُمْ.

ب- إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا.

۱۷- پروردگار ما الله است:

الف- رَبُّنَا اللَّهُ.

ب- اللَّهُ رَبُّكُمْ.

۱۸- نیست قدرتی جز به خداوند:

الف- أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ.

ب- لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

۱۹- قطعاً سرپرست من خداوند است:

الف- إِنَّ وَليَّيَ اللَّهُ.

ب- قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ.

۲۰- کارهای ما برای ما و کارهای شما برای شماست:

الف- لَكُمْ دِينُكُمْ وَليَّيَ دِينِ.

ب- لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز دهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز دهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین ها پاسخ دهید.

۱- سرپرست مؤمنان چه کسی است؟

۲- خداوند همراه و یاور چه کسانی است؟

۳- تمام توانایی ها از آن چه کسی است؟

۴- چه کسی پروردگار و صاحب همه ما و شماست؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز دهید.

جمع امتیاز

سپاس و ستایش خداوند

«اللَّهُ» خداوند یگانه، آفریدگار همه جهان، سرچشمه همه قدرت‌ها، دانش‌ها و خیرهاست. از این رو ما باید از نعمت‌های بی‌شمار او قدردانی و سپاس‌گزاری کنیم.

قرآن کریم به ما می‌آموزد که با گفتن کلام زیبای «الْحَمْدُ لِلَّهِ» از خداوند سپاس‌گزاری کرده و او را ستایش کنیم.

با ستایش خداوند و گفتن «الْحَمْدُ لِلَّهِ»، خدا را به نیکی یاد می‌کنیم و شکر و سپاس نعمت‌های او را به جا می‌آوریم.

آری سپاس و ستایش از آن خداوندی است که آفریننده و گرداننده همه جهان است، همه نعمت‌ها از اوست و او بهترین پادشاه را برای کارهای خوب عطا می‌کند.

این مفاهیم تربیتی و سازنده را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمل، ۵۹

۱- قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ:

قصص، ۸۰

۲- تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ:

مائده، ۱۰۹

۳- قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا:

انعام، ۱۶۲

۴- وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ:

اعراف، ۲۳

۵- وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ:

الزمر، ۵۱

۶- إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ:

کهف، ۹۸

۷- قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي:

زهد، ۱۶

۸- قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ:

یساء، ۱۳۲

۹- فَعِنْدَ اللَّهِ تَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ:

۱۰- وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ: اعراف، ۱۰۲

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	ثَوَاب	پاداش	۱۳
۲	خَيْر	بهتر، کار خوب	۱۷۶
۳	عِلْم	دانش، آگاهی	۱۰۵
۴	كُلِّ	هر، همه، هر یک	۳۷۴
۵	شَيْء	چیز	۲۷۹
۶	رَحْمَةٌ	رحمت، بخشایش	۱۱۴
۷	خَالِق	آفریننده	۸
۸	أَهْل	اهل، خانواده	۱۲۷

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	قُلْ	بگو	۳۳۲
۲	قَالُوا	گفتند	۳۳۱
۳	هَذَا	این	۲۲۵
۴	فَ	پس، و	بسیار
۵	عِنْدَ	نزد	۱۹۷
۶	يَا	ای	۳۶۱
۷	عَلَيْ، عَلَيَّ	بر	۱۴۳۹

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۰۸۱ بار در قرآن آمده است. اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ **کدام معنا صحیح است؟**

- ۱- ینا: الف - ای ب - یا
- ۲- قُلْ: الف - گفت ب - بگو
- ۳- هَذَا: الف - این ب - آن
- ۴- عِنْدَ: الف - بر ب - نزد
- ۵- قَالُوا: الف - گفتند ب - گفت

◀◀◀ **کدام ترکیب صحیح است؟**

- ۶- بر ما: الف - عَلَيْنَا ب - مَعَنَا
- ۷- همه آن: الف - كُلُّهُ ب - عِنْدَهُ
- ۸- خانواده من: الف - أَهْلُهُ ب - أَهْلِي
- ۹- به رحمتش: الف - بِرَحْمَتِهِ ب - بِرَحْمَتِنَا

◀◀◀ **کدام ترجمه صحیح است؟**

۱۱- وَلَهُ، كُلُّ شَيْءٍ:

- الف - و هر چیز برای خداست.
- ب - و هر چیز برای اوست.

۱۲- هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ:

- الف - او همان بنده خداوند است.
- ب - آن از نزد خداوند است.

۱۳- قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ:

- الف - گفت او (خدای) بخشنده است.
- ب - بگو او (خدای) بخشنده است.

۱۴- وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ:

- الف - و ای فرعون به هامان بگو.
- ب - و گفت فرعون ای هامان.

۱۵- وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ:

- الف - و هر چیز نزد او به اندازه است.

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - موسی به او گفت:

الف - قَالَ مُوسَى.

ب - قَالَ لَهُ مُوسَى.

۱۷ - همه از نزد پروردگار ماست:

الف - كُلُّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ.

ب - كُلُّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا.

۱۸ - گفتند ای موسی:

الف - قَالُوا يَا مُوسَى.

ب - قَالَ يَا مُوسَى.

۱۹ - پس بگو سلام بر شما:

الف - فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ.

ب - قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ.

۲۰ - نیست خدایی جز او که آفریننده همه چیز است:

الف - خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا هُوَ.

ب - لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین ها پاسخ دهید.

۱ - پاداش چه کسی بهتر است؟

.....

۲ - چه کسی آفریننده هر چیز است؟

.....

۳ - پاداش دنیا و آخرت نزد چه کسی است؟

.....

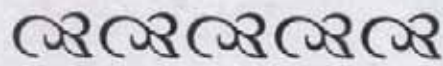
۴ - حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ خود را فرستاده چه کسی معرفی کرد؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس چهارم

دوست و سرپرست مؤمنان

تاکنون به کمک فهم آیات قرآن، با خداوند مهربان بیشتر آشنا شده ایم.

خداوندی که پروردگار آسمانها و زمین است و به ما نعمت‌های بی شماری بخشیده است.

خداوندی که عزت و عظمت از آن اوست و او به پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) و مؤمنان عزت و سربلندی داده است.

ما همواره خداوند بزرگ و پیامبر اکرم و امامان معصوم (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) را دوست و سرپرست خود می‌دانیم و از آنان پیروی می‌کنیم تا در دنیا و آخرت به عزت و سربلندی دست یابیم.

این مفاهیم را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ:

بقره، ۲۲۷

طه، ۹۸

۲- إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ:

یونس، ۶۵

۳- إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا:

بقره، ۲۵۷

۴- اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا:

انعام، ۱۰۹

۵- قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ:

آل عمران، ۱۹

۶- إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ:

نحل، ۷۷

۷- وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ:

کهف، ۱۲

۸- فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ:

شعرون، ۸

۹- وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ:

مائده، ۵۵

۱۰- إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَالَّذِينَ آمَنُوا...:

امتیاز

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُمَّ، هِمَّ	آنها، شان	بسیار
۲	نَبِيٍّ	پیامبر	۵۴
۳	إِنَّمَا	فقط	۱۴۶
۴	الَّذِينَ	کسانی که، که	۱۰۸۰
۵	ءَامَنُوا	ایمان آوردند	۲۵۸
۶	سَمَوَاتٍ	آسمانها	۱۹۰
۷	أَرْضٍ	زمین	۴۶۱
۸	فِي	در	۱۶۹۲

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۷۰۷ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عِزَّة	عزت، عظمت و سربلندی	۱۱
۲	آيَاتٍ	نشانه‌ها، معجزه‌ها، آیات	۳۹۵
۳	غَيْبٍ	غیب، نهان، پنهان	۴۹
۴	أَوْلِيَاءٍ	دوستان، سرپرستان، جمع ولیّ	۴۲
۵	قَوْمٍ	قوم، گروه، مردم	۳۸۳
۶	دَرَجَاتٍ	رتبه‌ها، جمع درجّة	۱۸
۷	مَغْفِرَةً	آمرزش	۲۸

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ **کدام معنا صحیح است؟**

- ۱- **إِنَّمَا:** الف - فقط ب - قطعاً
- ۲- **الْأَرْض:** الف - زمین ب - آسمان
- ۳- **عَامِنُوا:** الف - ایمان آوردند ب - ایمان بیاورید
- ۴- **الَّذِينَ:** الف - کسی که ب - کسانی که
- ۵- **سَمَوَات:** الف - نشانه‌ها ب - آسمان‌ها

◀◀◀ **کدام ترکیب صحیح است؟**

- ۶- **در آن:** الف - فیه ب - علیه
- ۷- **پیامبرشان:** الف - وَلِيَّهِمْ ب - نَسِيئِهِمْ
- ۸- **برای ایشان:** الف - لَهُمْ ب - لَكُمْ
- ۹- **سرپرست شما:** الف - وَلِيَّكُمْ ب - وَلِيَّهِمْ

◀◀◀ **کدام ترجمه صحیح است؟**

۱۱- **فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ:**

الف - پس به پیامبر خدا گفتند.

ب - پس پیامبر خدا به آنان گفت.

۱۲- **فَاتِّمَّا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ:**

الف - پس قطعاً حساب او نزد پروردگار است.

ب - پس حساب او فقط نزد پروردگارش است.

۱۳- **وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ:**

الف - و او خداوند آسمان‌ها و زمین است.

ب - و او خداوند است در آسمان‌ها و در زمین.

۱۴- **لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ:**

الف - برای آن‌ها رتبه‌هایی نزد پروردگارشان است.

ب - برای شما رتبه‌هایی نزد پروردگارتان است.

۱۵- **فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ:**

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین ها پاسخ دهید.

۱- عزت و سربلندی از آن چه کسانی است؟

۲- کدام دین در نزد خداوند دین واقعی است؟

۳- نهان آسمانها و زمین از آن چه کسی است؟

۴- چه کسانی سرپرست مؤمنان هستند؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- به خانواده اش گفت:

الف- قَالَ لِقَوْمِهِ.

ب- قَالَ لِأَهْلِيهِ.

۱۷- و پیامبرشان به آنها گفت:

الف- وَقَالَ أَوْلِيَاءَهُمْ.

ب- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ.

۱۸- و آمرزشی از پروردگارشان:

الف- وَمَغْفِرَةً مِنْ رَبِّهِمْ.

ب- وَمَغْفِرَةً مِنَ اللَّهِ.

۱۹- موسی به قومش گفت:

الف- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ.

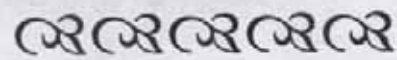
ب- وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ.

۲۰- بگو آگاهی (از زمان قیامت) فقط نزد خداوند است:

الف- قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ.

ب- قُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ.

درس پنجم

قرآن کتاب هدایت

خداوند برای راهنمایی و هدایت مردم، پیامبران و رهبران شایسته‌ای را برگزیده است.

پیامبران، بهترین بندگانش و نیک‌خداوند هستند؛ آنها پیام هدایت را از سوی خداوند برای مردم آورده‌اند تا آنها را به راه راست و سعادت راهنمایی کنند. این بزرگترین نعمت و رحمت خداوند برای انسان‌هاست.

قرآن کریم سخن حق پروردگار و آخرین و برترین کتاب الهی است؛ این کتاب پیامی روشن و پند و اندرز جوادانه برای همه مردم است.

قرآن کریم نوری است که راه سعادت و رستگاری را از راه تباهی و زیانکاری روشن می‌سازد.

با جستجوی این معانی در آیات درس، خود را بیشتر در پرتو هدایت قرآن قرار دهیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ:

اَشْرَاف، ۸۱

آل‌عشرون، ۱۳۸

۲- هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ:

اَخْفَاف، ۱۵

۳- وَآتَى مِنَ الْمُسْلِمِينَ:

آل‌عشرون، ۱۱۴

۴- وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ:

هُود، ۶۶

۵- إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ:

مَعَارِج، ۲۲

۶- وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ:

مَائِدَة، ۱۵

۷- قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ:

يُونُس، ۵۷

۸- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ:

يُونُس، ۱۰۸

۹- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ:

اَعْرَاف، ۱۵۸

۱۰- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا:

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	بَيَان	پیام روشن	۳
۲	ضَالِحِينَ	نیکان، شبایستگان	۲۶
۳	قَوِي	نیرومند	۱۱
۴	عَزِيز	با عزت	۹۹
۵	أَمْوَال	ثروت، جمع مال	۶۱
۶	مَعْلُوم	معین، مشخص	۱۱
۷	مَوْعِظَةٌ	پند و اندرز	۹
۸	أَصْحَاب	یاران، پیروان، اهل	۷۸

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	جَاءَ	آمد، آمد برای	۱۹۱
۲	جَاءَت	آمد، آمد برای	۲۴
۳	نَاس	مردم	۲۴۰
۴	أُولَئِكَ	آنان	۲۰۴
۵	لَكَ	تو، ت	بسیار
۶	قَدْ	قطعاً	۴۰۳
۷	مُبِين	روشن، روشنگر، آشکار، واقعی	۱۱۹
۸	يَا أَيُّهَا	ای	۱۵۰
۹	إِلَى، إِلَيْهِ	به سوی، به	۷۳۷

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۳۶۶ بار در قرآن آمده است.

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ **کدام معنا صحیح است؟**

- ۱- جَاءَتْ: الف - می‌آید ب - آمد
- ۲- النَّاسُ: الف - مردم ب - انسان
- ۳- يَا أَيُّهَا: الف - کسی که ب - ای
- ۴- أَوْلَیِّكَ: الف - آنان ب - کسانی که
- ۵- أَصْحَابُ: الف - یاران ب - شایستگان

◀◀◀ **کدام ترکیب صحیح است؟**

- ۶- قطعاً: الف - إِنَّمَا ب - قَدْ
- ۷- روشنگر: الف - مُبِیِّن ب - بَيَان
- ۸- اموال ما: الف - أَمْوَالُنَا ب - أَمْوَالِكُمْ
- ۹- پروردگارت: الف - رَبِّكَ ب - رَبِّي

◀◀◀ **کدام ترجمه صحیح است؟**

۱۱- أَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ:

- الف - پروردگار تو بر حق است.
- ب - حق از سوی پروردگار تو است.

۱۲- إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ:

- الف - قطعاً او از آمرزیدگان است.
- ب - قطعاً او از شایستگان است.

۱۳- إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ:

- الف - قطعاً او نیرومند و با عزت است.
- ب - قطعاً خدا نیرومند و با عزت است.

۱۴- قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ:

- الف - گفت این از کار شیطان است.
- ب - گفت یکی از کارهای شیطان این است.

۱۵- وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ:

- الف - و آن (سخن) حق است از پروردگارش.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- حق از سوی چه کسی برای مردم آمده است؟

.....

۲- قرآن خود را برای مردم چگونه معرفی می‌کند؟

.....

۳- پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، پیامبر چه کسانی است؟

.....

۴- پنج صفت قرآن را نام ببرید.

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- یاران موسی گفتند:

الف - قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ.

ب - قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى.

۱۷- رحمتی از پروردگارت:

الف - رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ.

ب - رَحْمَةً مِنْ رَبِّي.

۱۸- قطعاً پیامبر ما برای شما آمد:

الف - قَدْ جَاءَكَ مِنْ رَبِّكَ رَسُولٌ.

ب - قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا.

۱۹- گفت این پروردگار من است:

الف - قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ.

ب - قَالَ هَذَا رَبِّي.

۲۰- قطعاً آن حق است از سوی پروردگار ما:

الف - إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا.

ب - أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ.

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۲ امتیاز بدهید.

درس ششم

قیامت!

رستاخیز بزرگ

سپاس و ستایش برای خداوندی است که پروردگار آسمانها، زمین و همهٔ جهانیان است. آسمانها و زمینی که آفرینش آنها از آفرینش انسانها عظیم‌تر و بزرگ‌تر بوده، و نشانهٔ قدرت و عظمت الهی است.

این آفرینش هرگز بیهوده و بی‌هدف نیست. انسان نیز بیهوده آفریده نشده است و پس از مرگ در روز قیامت زنده خواهد شد.

قرآن کریم ما را با رستاخیز بزرگ الهی، چگونگی برپایی آن و زندگی در جهان آخرت آشنا می‌کند و هشدار می‌دهد که بهرهٔ انسان از دنیا بسیار کم و زودگذر است، ولی زندگی آخرت بهتر و جاودانه است.

در بسیاری از آیات قرآن، زندگی سعادت‌مند مؤمنان در بهشت و زندگی ذلت‌بار و دردآور کافران و ستمکاران در دوزخ بیان شده است.

در روز قیامت به هیچ‌کس ظلم و ستمی نخواهد شد و هرکس تنها نتیجهٔ اعمال خود را خواهد دید.

این مفاهیم ارزشمند را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ساعات، ۲۰

۱- هَذَا يَوْمَ الدِّينِ:

خمس، ۲

۲- مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ:

کلهف، ۱۱۰

۳- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ:

جن، ۷۷

۴- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ:

نور، ۳۹

۵- كَيْفَ كَانَ غَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ:

نساء، ۷۷

۶- قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ:

غافر، ۱۷

۷- لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ:

خاتمه، ۳

۸- إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ:

غافر، ۵۷

۹- لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ:

خاتمه، ۳۶

۱۰- قَلِيلٌ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ:

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	مَالِك	صاحب	۳
۲	بَشَر	انسان	۳۶
۳	عَايَةَ	نشانه	۸۶
۴	عَاقِبَةَ	سرانجام	۳۲
۵	ظَلَمَ	ستم	۲۰
۶	أَكْبَرَ	بزرگ‌تر	۲۳
۷	خَلَقَ	آفرینش	۵۲
۸	مِثْلَ	مانند	۷۵
۹	ظَالِمِينَ، ظَالِمُونَ	ظالمان، ستمگران	۱۲۴
۱۰	قَبْلَ	قبل، پیش	۲۴۲

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يَوْمَ	روز	۳۱۸
۲	يَوْمَ الدِّينِ	روز قیامت، روز پاداش	۱۳
۳	آتَا	من	۶۸
۴	ذَلِكَ	این، آن	۴۳۰
۵	لَ	قطعاً	بسیار
۶	كَيْفَ	چگونه	۸۳
۷	مَتَاعَ	کالا، بهره	۳۴
۸	قَلِيلَ	اندک	۶۹
۹	الْيَوْمَ	امروز	۴۳

کلمات آشنا و جدید این درس ۱۷۵۱ بار در قرآن آمده است.

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ **کدام معنا صحیح است؟**

- ۱- **أَنَا:** الف - ما ب - من
- ۲- **يَوْم:** الف - امروز ب - روز
- ۳- **ذَلِكَ:** الف - آن ب - او
- ۴- **خَلَق:** الف - آفرید ب - آفرینش
- ۵- **كَيْف:** الف - چگونه ب - کجا

* **کدام کلمه یا ترکیب صحیح است؟**

- ۶- **اندکی:** الف - مَتَاع ب - قَلِيل
- ۷- **مانند آن:** الف - مِثْلُهُ ب - مِثْلُهُمْ
- ۸- **آفرینش او:** الف - خَلَقَهُ ب - خَلَقَهُمْ
- ۹- **قطعاً نشانه‌ای:** الف - آيَاتٌ ب - آيَات

◀◀◀ **کدام ترجمه صحیح است؟**

۱۱- **إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى:**

الف - قارون از قوم موسی بود.

ب - قارون بعد از موسی بود.

۱۲- **قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ:**

الف - بگو همه از نزد خداوند است.

ب - بگو همه ما از سوی خداوند آمده‌ایم.

۱۳- **إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا:**

الف - قطعاً خداوند شما مهربان است.

ب - قطعاً خداوند نسبت به شما مهربان است.

۱۴- **إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ:**

الف - قطعاً پروردگار او با عزت و مهربان است.

ب - قطعاً پروردگارت با عزت و مهربان است.

۱۵- **ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ:**

الف - آن (روز قیامت)، روز بیرون آمدن (از قبرها) است.

ب - امروز (روز قیامت)، روز بیرون آمدن (از قبرها) است.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- قارون از قوم کدام پیامبر بود؟

۲- خداوند بهره‌مندی از دنیا را چگونه معرفی نموده است؟

۳- آفرینش آسمانها و زمین بزرگتر است یا آفرینش مردم؟

۴- برای چه کسانی نشانه‌هایی در آسمانها و زمین وجود دارد؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- بگو سپاس و ستایش برای خداوند است:

الف- وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ.

ب- وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ.

۱۷- این از نشانه‌های خداوند است:

الف- ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ.

ب- إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ.

۱۸- قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است:

الف- إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا.

ب- وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا.

۱۹- بگو مشرق و مغرب برای خداوند است:

الف- قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

ب- قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ.

۲۰- سرانجام کسانی که قبل از آنها بودند، چگونه بود:

الف- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ.

ب- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

پیامبران مربیان دلسوز

پیامبران بهترین و دلسوزترین مربیان مردم هستند. آنان بدون انتظار اجر و مزدی از مردم، ایشان را به راه راست هدایت نموده و آنها را تربیت می‌کردند.

پیامبران به ما آموختند که خداوند، دوست و یاور واقعی انسان است. هر کس به خدا ایمان بیاورد و به دستورات پیامبران عمل کند، نزد خداوند پاداش بزرگی خواهد داشت.

بعضی از مردم به بهانه‌های گوناگون خود را از ایمان به خدا و عمل به دستورات پیامبران محروم می‌کردند و به پیامبران می‌گفتند شما انسان‌هایی مانند ما هستید و ما از شما پیروی نمی‌کنیم.

کسانی که با وجود آیات و معجزات الهی باز هم به پیامبران ایمان نمی‌آورند، به راستی کافر و ستمگرند. بسیاری از آیات قرآن توجه ما را به سرانجام شوم و دردناک ستمگران جلب می‌کند تا از آن عبرت بگیریم.

این مفاهیم را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ رَاجِرٌ عَظِيمٌ:

توبه، ۲۲

بقره، ۷۵۲

۲- وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ:

آل عمران، ۶۴

۳- فَقَالُوا إِنَّا كُنتُمُ الظَّالِمُونَ:

الزمر، ۱۰

۴- قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا:

یوسف، ۱۰۱

۵- أَنْتَ وَلِپِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ:

شوری، ۲۶

۶- وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ:

شعرا، ۱۰۹

۷- إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ:

بقره، ۲۴۸

۸- إِنْ فِي ذَلِكَ لآيَةٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ:

طه، ۲۱

۹- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ:

شوری، ۱۵

۱۰- اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ:

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَجْرٌ	مزد، پاداش	۹۳
۲	كَافِرُونَ، كَافِرِينَ	کافران	۱۲۹
۳	عَظِيمٌ	بزرگ	۱۰۷
۴	عَذَابٌ	عذاب، کیفر	۳۲۱
۵	شَدِيدٌ	سخت	۵۲
۶	حَيَوةٌ	زندگی	۷۶
۷	جَهَنَّمَ	دوزخ	۷۷

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَنْتُمْ	شما	۱۳۵
۲	إِنْ	نیست، اگر	۶۹۲
۳	أَنْتَ	تو	۸۱
۴	كُنْتُمْ	بودید، هستید	۱۹۹
۵	كَانُوا	بودند، هستند	۲۶۷
۶	هنا	او، آن، ش	بسیار
۷	سَوْءٌ	بدی	۶۰

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۲۸۹ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ:

- الف - گفتند قطعاً شما با ما هستید.
- ب - گفتند قطعاً ما با شما هستیم.

۱۲- إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ:

- الف - قطعاً اهل آن (شهر) ستمگر بودند.
- ب - قطعاً اهل آن (شهر) ستمگر شدند.

۱۳- لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ:

- الف - برای آنان رحمت و پاداش بزرگی است.
- ب - برای آنها آمرزش و پاداش بزرگی است.

۱۴- لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا:

- الف - برای ایشان عذابی در زندگی دنیا است.
- ب - برای آنان، عذاب فقط در زندگی دنیا است.

۱۵- وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ:

- الف - و برای آنان در آخرت عذابی بزرگ است.
- ب - و برای ایشان در آخرت جز عذابی بزرگ نیست.

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

کدام معنا صحیح است؟

- ۱- ها: الف - آن ب - این
- ۲- آنتم: الف - تو ب - شما
- ۳- سوء: الف - سخت ب - بدی
- ۴- کانونا: الف - بودید ب - بودند
- ۵- گننتم: الف - بودید ب - بودند

* کدام ترکیب صحیح است؟

- ۶- خانواده‌ام: الف - أَهْلُهَا ب - أَهْلِي
- ۷- برای شما: الف - لَكُمْ ب - لَهُمْ
- ۸- پاداششان: الف - أَجْرَهَا ب - أَجْرَهُمْ
- ۹- عذاب آن: الف - عَذَابِهَا ب - عَذَابِي

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- پاداش بزرگ نزد چه کسی است؟

۲- عذاب سخت برای چه کسانی است؟

۳- قرآن کافران را چگونه توصیف می‌کند؟

۴- هر پیامبری پاداش خود را تنها از چه کسی انتظار داشت؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- آنان خود ستمگر بودند:

الف- كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ.

ب- مِنْ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

۱۷- گفتند قطعاً ما برای خدا هستیم:

الف- قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ.

ب- قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ.

۱۸- برای آنها پاداششان نزد پروردگارشان است:

الف- لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ.

ب- فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِ.

۱۹- پس برای ایشان عذاب دوزخ است:

الف- وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ.

ب- فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ.

۲۰- آنها کسانی هستند که برایشان بدی عذاب است:

الف- أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ.

ب- أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهد.

خود آزمایی

قرآن آموزان عزیز، در هفت درس گذشته ۱۱۱ کلمه از قرآن معنا شده است؛ از این تعداد ۵۵ کلمه آشنا و ۵۶ کلمه جدید می باشد. در قرآن کریم بدون احتساب کلمه «وَ» حدود ۷۷ هزار کلمه به کار رفته است.

انتخاب کلمات جدید براساس بیشترین کاربرد و تکرار در قرآن می باشد. به این ترتیب با یادگیری معنای کمترین کلمات می توان بیشترین عبارات قرآنی را معنا کرد.

شاید برای شما تعجب آور باشد که همین ۱۱۱ کلمه ای که تاکنون آموخته اید در مجموع حدود ۳۰ هزار بار در قرآن به کار رفته است؛ البته غیر از تعداد کلماتی که روبروی آنها «بسیار» نوشته شده است. بنابراین شما تاکنون با معنای بیش از ۴۰٪ کلمات قرآن آشنا شده اید.

این درس کلمات جدید ندارد ولی عبارات قرآنی آن با استفاده از کلمات درس های قبل معنا می شود و درس های گذشته به صورت تمرین یادآوری می گردد.

تمرین‌ها

✓ **تمرین اول:** گزینه های درست را علامت بزنید.

◀◀◀ کدام معنا صحیح است؟

۱- قَالَ، كَان:

الف - گفت، بود ب - بود، گفت

۲- اِنَّمَا، عِنْد:

الف - فقط، نزد ب - قطعاً، بر

۳- قَالُوا، قُل:

بگوئید، گفت ب - گفتند، بگو

۴- كُمْ، هُمْ:

الف - شما، آنها ب - آنها، شما

۵- سَمَوَات، اَرْض:

الف - آسمان، زمینها ب - آسمانها، زمین

۶- عَامِنُوا، نَاس:

۱۴ - زندگی، آفریننده:

الف - عاقِبَة، رَبّ ب - حَيوة، خَالِق

۱۵ - آمرزش، امروز:

الف - مَغْفِرَة، الْيَوْم ب - رَحْمَة، يَوْم

۱۶ - آمد، بودند:

الف - جَاءَتْ، كَانُوا ب - جَاءَ، كُنْتُمْ

۱۷ - در، به سوی:

الف - فِي، إِلَى ب - إِلَى، فِي

۱۸ - کالا، چیز:

الف - مَتَاع، شَيْء ب - شَيْء، قَلِيل

۱۹ - پیامبر، روشنگر:

الف - رَسُول، بَيَان ب - نَبِيّ، مُبِين

۲۰ - نشانه‌ها، عظمت و سربلندی:

۷ - جَاءَ، الَّذِينَ:

الف - آمدند، آنها ب - آمد، کسانی که

۸ - ف، أَوْلَيْكَ:

الف - پس، آنان ب - در، این‌ها

۹ - أَنَا، أَنْتُمْ:

الف - قطعاً ما، آنها ب - من، شما

۱۰ - هَذَا، ذَلِكَ:

الف - آن، این ب - این، آن

◀◀◀ کدام کلمات صحیح است؟

۱۱ - مگر، ای:

الف - إِنْ، هَا ب - إِيَّا، يَآ

۱۲ - پاداش، ستایش:

الف - أَجْر، رَحْمَة ب - ثَوَاب، حَمْد

۱۳ - بر، از:

الف - عَنِ، مِنْ ب - مِنْ، قَلْبِ

۲۶- قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ:

- الف - بگو ای کافران.
- ب - بگوید ای کافران.

۲۷- ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا:

- الف - آن بهره‌ای از زندگی دنیاست.
- ب - آن بهره زندگی دنیاست.

۲۸- إِنَّ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ:

- الف - پاداش من نزد خداوند است.
- ب - پاداش من جز بر خداوند نیست.

۲۹- فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ:

- الف - پس بگو فقط غیب برای خداوند است.
- ب - پس بگو غیب فقط برای خداوند است.

۳۰- وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ:

- الف - او پروردگار ما و پروردگار شماست.

کدام ترجمه صحیح است؟

۲۱- إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ:

- الف - آن نیست جز وحی.

ب - اگر به او وحی شود.

۲۲- قُلْ هُوَ رَبِّي:

- الف - بگو او پروردگار من است.

ب - او به پروردگار من گفت.

۲۳- إِنَّ مَعِيَ رَبِّي:

- الف - قطعاً من با پروردگارم هستم.

ب - قطعاً با من پروردگارم است.

۲۴- فَلِلَّهِ الْحَمْدُ:

- الف - پس ستایش برای خداست.

ب - پس خداوند دارای لطف است.

۲۵- قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ:

- الف - گفت او از من بهتر است.

۳۶- زُبُكُم رَّبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

الف - پروردگار شما پروردگار آسمانها و زمین است.

ب - پروردگار شما آفریننده آسمانها و زمین است.

۳۷- فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ:

الف - پس بگو به کافران که این چیزی عجیب است.

ب - پس کافران گفتند این چیزی عجیب است.

۳۸- قَالُوا إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ:

الف - گفتند قطعاً تو برای پیامبری از سوی خدا آمده‌ای.

ب - گفتند قطعاً تو فرستاده خداوند هستی.

۳۹- فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا:

الف - پس قطعاً خداوند بسیار مهربان و بخشنده است.

ب - پس قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

۴۰- إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ:

الف - مؤمنان فقط به خداوند و پیامبرش ایمان آورده‌اند.

ب - مؤمنان فقط کسانی هستند که به خدا و پیامبرش ایمان آورده‌اند.

پس از بررسی، به هر گزینه صحیح شماره‌های ۱ تا ۲۰ یک امتیاز و

۳۱- إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ:

الف - قطعاً آن حقی است برای پروردگار تو.

ب - قطعاً آن حقی است از سوی پروردگار تو.

۳۲- فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ:

الف - پس بگو ستایش برای خداوند است.

ب - پس گفت ستایش برای خداوند است.

۳۳- وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

الف - و ستایش برای اوست در آسمانها و زمین.

ب - و سپاس برای خداوند است در آسمانها و زمین.

۳۴- فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا:

الف - پس قطعاً همه عزت از سوی پروردگار است.

ب - پس قطعاً همه عزت برای خداوند است.

۳۵- أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ:

الف - آنانند که پاداششان نزد پروردگارشان است.

ب - شماید که پاداشتان نزد پروردگار تان است.

تمرین سوم: عبارات قرآنی را ترجمه کنید.
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱- اَنْتَ وَاَنْتَ وَلِیْنَا: افراد، ۱۵۵

.....

۲- هَذَا خَلْقُ اللّٰهِ: لفظان، ۶۱

.....

۳- اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً: عشکوت، ۵۱

.....

۴- وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ: یونیس، ۹۰

.....

۵- اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّیْ وَرَبُّكُمْ: رُشود، ۶۹

.....

۶- قُلْ هُوَ رَبِّیْ لَا اِلهَ اِلَّا هُوَ: زهد، ۳۰

.....

۷- وَقَالَ اِبْنِیْ مُهَاجِرٌ اِلَى رَبِّیْ: عشکوت، ۲۶

.....

۸- وَلَقَدْ اَجَاءَهُمْ رَسُوْلٌ مِنْهُمْ: نمل، ۱۱۳

.....

۹- لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ: یونیس، ۹۲

.....

۱۰- اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا: انفال، ۲

.....

۱. مهاجر: هجرت کننده. ۲. لَقَدْ: قطعاً.

تمرین دوم: کلمات زیر را در جای مناسب بنویسید.
 لِلنَّاسِ، پاداش آن، رَسُوْلُهُمْ، خدایش، اٰیٰتِكَ، برای پروردگارش،
 لِحٰیٰتِیْ، برای ما، مَعَنَا، برای شما آمد، خَلَقِكُمْ، به سوی تو، مِثْلِهِ، از
 آن، عِنْدِیْ، در آنها، بِهَا، قطعاً ما، مِنْكَ، رحمت من

ردیف	کلمه	معنا
۱۱		پیامبرشان
۱۲	لِرَبِّهِ	
۱۳		برای مردم
۱۴	مِنْهَا	
۱۵		از تو
۱۶	رَحْمَتِیْ	
۱۷		مانند او
۱۸	لَنَا	
۱۹		نشانه‌های تو
۲۰	اِلَيْهِ	

ردیف	کلمه	معنا
۱		آفرینش شما
۲	جَاءَتْكُمْ	
۳		نزد من
۴	اِنَّا	
۵		برای زندگیم
۶	اَجْرَهَا	
۷		به آن
۸	فِيهِمْ	
۹		با ما
۱۰	اِلَيْكَ	

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی تمرین قبل پاسخ دهید.

۱- مردم به خدا نیازمند هستند یا خدا به مردم؟

۲- آفرینش چه چیزهایی از نشانه‌های الهی است؟

۳- در چه صورتی ما مسلمانان از دیگران برتر هستیم؟

۴- چه پاداشی برای اهل ایمان بهتر و ارزشمندتر است؟

۵- قرآن، حضرت مسیح علیه السلام را چگونه معرفی کرده است؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۴ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

۱۱- وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ:

نجات، ۳۳

۱۲- أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ:

آل عمران، ۱۹۹

۱۳- لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ:

انفال، ۴

۱۴- وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ:

آل عمران، ۱۳۹

۱۵- وَلَا جُزْءَ الْأَجْرِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا:

یوسف، ۵۷

۱۶- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ:

فاطر، ۱۵

۱۷- وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

زمر، ۲۲

۱۸- الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ:

زمر، ۶۹

۱۹- إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ:

بنی‌آل، ۱۷۱

۲۰- وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ:

نصر، ۵۵

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۵ امتیاز بدهید.

فهرست الفبایی کلمات

الف

- أَعْمَلُوا^۱
- آیات^۲
- غایة^۶
- این^۲
- آجر^۷
- آرض^۲
- اسم^۱
- أصحاب^۵
- أعمال^۲
- أكبر^۶
- الأ^۱
- الَّذِينَ^۲
- الله^۱
- إله^۱
- إلى، إلى^۵
- أموال^۵
- إن^۷
- إن^۲
- أن^۲
- آناء^۲
- أنت^۷
- أنتم^۷

- ایمان آوردند
- نشانه‌ها، معجزه‌ها، آیات
- نشانه
- پسر
- مزد، پاداش
- زمین
- نام
- یاران، پیروان، اهل
- کارها
- بزرگتر
- جز، مگر
- کسانی که، که
- خداوند
- خداوند
- به سوی، به
- ثروتها، ثروت، جمع مال
- نیست، اگر
- قطعا
- قطعا، این که، که
- من
- تو
- شما

- أهل^۳
- أولئِكَ^۵
- أولیاء^۲
- ب
- بِ^۱
- بشر^۶
- تیان^۵
- ث
- ثواب^۳
- ج
- جاء^۵
- جاءت^۵
- جمعیاً^۲
- جهنم^۷
- ح
- حمد^۱
- حیوة^۷
- خ

- اهل، خانواده
- آنان
- دوستان، سرپرستان
- به
- انسان
- پیام روشن
- پاداش
- آمد، آمد برای
- آمد، آمد برای
- همه
- دوزخ
- سپاس و ستایش
- زندگی

- خلق^۶
- خیر^۳
- د
- ذرات^۲
- ذ
- ذَلِكَ^۶
- ر
- رَبّ^۱
- رَحْمَةٌ^۳
- الرَّحْمَنُ^۱
- رَحِيمٌ^۱
- رَسُولٌ^۱
- س
- سَمَوَاتٌ^۲
- سُوءٌ^۷
- ش
- شَدِيدٌ^۷
- شئ^۳
- ص
- صَالِحِينَ^۵
- ظ

- آفرینش
- بهرتر، کار خوب
- رتبه‌ها
- این، آن
- پروردگار، صاحب
- رحمت، بخشایش
- بخشنده
- مهربان
- پیامبر، فرستاده
- آسمان‌ها
- بدی
- سخت
- چیز
- نیکان، شایستگان

- ظلم^۶
- ع
- عاقبة^۶
- العالمین^۲
- عبد^۲
- عذاب^۷
- عِزَّةٌ^۲
- عزیز^۵
- عظیم^۷
- علم^۳
- علی، علی^۳
- عند^۳
- غ
- غفور^۱
- غیب^۲
- ف
- فـ^۳
- فی^۲
- ق
- قال^۲
- قالوا^۳
- قَدْ^۵
- قُل^۳

- ستم
- سرانجام
- جهانیان، مردم
- بنده
- عذاب، کیفر
- عظمت و سربلندی
- باعزت
- بزرگ
- آگاهی، دانش
- بر
- نزد
- بسیار آمرزنده
- نهان، پنهان
- پس، و
- در
- گفت
- گفتند
- قطعا
- بگو

پرسش‌نامه قرآن آموز

خدا را سپاس می‌گوییم که با فراگیری دروس این کتاب زمینه آشنایی و علاقه شما به قرآن بیش از پیش فراهم شده است. لطفاً با پاسخ‌گویی دقیق به پرسش‌های زیر، ما را در اصلاح و تکمیل دروس این کتاب یاری کنید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما سپاس‌گزاریم.

۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد: ..... تحصیلات: ..... استان و شهرستان: ..... نام مدرسه یا کانون: .....
 ۲- غیر از آموزش قرآن در مدرسه، برای درک و فهم آیات قرآن چه آموزش‌هایی دیده‌اید؟ در کجا؟ چه مدت؟

۳- دروس این کتاب را به صورت حضوری آموزش دیده‌اید یا غیرحضوری و خودآموز؟

۴- اگر به شکل حضوری آموزش دیده‌اید، توان مربی در تدریس چگونه بوده است؟

خوب متوسط ضعیف

۵- آیا مقدمه کتاب را به طور کامل خوانده‌اید؟
 اگر خوانده‌اید، این مقدمه چقدر شما را با اهداف و روش‌های این کتاب آشنا کرده است؟

به طور کامل تا حدودی کم

۶- قبل از خواندن دروس این کتاب، فراگیری معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانستید؟

بسیار تا حدودی کم

۷- در حال حاضر درک معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانید؟
 بسیار تا حدودی کم

۸- محتوا، روش آموزش و تمرین‌های این کتاب را برای دستیابی به درک معنای

قُوَّةٌ ۲

قدرت، توانایی

مَعْلُومٌ ۵

معین، مشخص

قَوْمٌ ۲

قوم، گروه، مردم

مَعْفُورَةٌ ۲

آمرزش

قَوِيٌّ ۵

نیرومند

مِنْ ۲

از، از سوی

مَوْعِظَةٌ ۵

پند، اندرز

ک

كَلِمَةٌ ۵

تو، ت

كَلِمَةٌ ۲

ماء، مان

كَاذِبٌ ۷

کافران

كَاذِبٌ ۵

مردم

كَانَ ۲

بود، است

كَانَ ۲

پیامبر

كُلٌّ ۳

بودند، هستند

كُلٌّ ۲

هر، همه، هر یک

كُلٌّ ۱

شما، تان

كُلٌّ ۲

سرپرست، دوست

كُنْتُمْ ۷

بودید، هستید

كُنْتُمْ ۲

چگونه

كَيْفٌ ۶

ل

لَقَدْ ۶

قطعاً

لَقَدْ ۲

او، آن، ش

لِـ ۱

برای، به

لِـ ۳

این

لَا ۱

نیست، نه

لَا ۲

آنها، شان

لَوْ ۱

او، آن

م

مَالِكٌ ۶

صاحب

مَالِكٌ ۱

من، م

مُؤْمِنِينَ ۲

مؤمنان، افراد با ایمان

مُؤْمِنِينَ ۳

ای

مُشِينٌ ۵

روشن، روشنگر، آشکار واقعی

مُشِينٌ ۲

ای

مَتَاعٌ ۶

کالا، بهره

مَتَاعٌ ۶

روز

مِثْلٌ ۶

مانند

مِثْلٌ ۶

امروز

عبارات قرآن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خوب ☐	متوسط ☐	ضعیف ☐	عبارات قرآنی درس:
خوب ☐	متوسط ☐	ضعیف ☐	تمرین اول:
خوب ☐	متوسط ☐	ضعیف ☐	تمرین دوم:
خوب ☐	متوسط ☐	ضعیف ☐	تمرین سوم:

۹- اگر در معنا کردن عبارات قرآنی درس و حل تمرین‌ها مشکلاتی داشته‌اید، موارد آن را بنویسید.

.....

۱۰- برای بهتر شدن دروس این کتاب لطفاً پیشنهادهای خود را بنویسید.

.....

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی ..... تلفن .....

نشانی .....

تاریخ تنظیم .....

پرسش‌نامه مربی

با حمد و سپاس الهی و قدردانی از زحمات شما در آموزش این کتاب، برای اصلاح و تکمیل این مجموعه دروس و دستیابی به محتوا و روش‌های مناسب‌تر، لطفاً موارد زیر را با دقت پاسخ دهید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما برای بهبود آموزش قرآن سپاسگزاری می‌شود.

۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد ..... تحصیلات .....

استان و شهرستان ..... سابقه تدریس قرآن .....

سال

۲- تاکنون این کتاب را در چند کلاس آموزش داده‌اید و در هر کلاس به طور متوسط چند قرآن آموز شرکت داشته‌اند؟

.....

۳- معمولاً هر جلسه آموزش چند دقیقه طول می‌کشد؟ ..... دقیقه

۴- مشخصات عمومی قرآن‌آموزان خود را بنویسید. (حداکثر سه کلاس)

کلاس ۱: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....

کلاس ۲: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....

کلاس ۳: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....

۵- اگر در این کلاس‌ها آموزش دیگری نیز انجام می‌شود، مشخص کنید.

آموزش قرائت ..... دقیقه، آموزش حفظ ..... دقیقه.

۶- برای آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن، کارایی این کتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خوب متوسط ضعیف

۷- این کتاب با سطح علمی دانش‌آموزان اول راهنمایی چه تناسبی دارد؟

مناسب بالاتر از توان آنان پایین‌تر از توان آنان

۸- در صورت استفاده از روش آموزش و پرسش ارائه شده در مقدمه کتاب، هر یک از این روش‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قرائت عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

ترجمه اولیه عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

آموزش معنای کلمات: خوب متوسط ضعیف

ترجمه کامل عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

تمرین اول: خوب متوسط ضعیف

تمرین دوم: خوب متوسط ضعیف

تمرین سوم: خوب متوسط ضعیف

۹- هر نکته دیگری که در مورد اهداف، محتوا، روش تدریس و تمرین‌های این کتاب ضروری می‌دانید به تفکیک بنویسید.

۱۰- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات و تجربیات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی: .....

نشانی: .....

تاریخ تنظیم: .....

این کتاب به منظور نشر و فراگیر نمودن آموزش

مفاهیم قرآن کریم، در راستای اجرا و استمرار

نهضت قرآن آموزی توسط سازمان دارالقرآن الکریم

به طبع رسیده است.

سازمان دارالقرآن الکریم

دبیرخانه نهضت قرآن آموزی

آموزش

مفاهیم قرآن (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش

مفاهیم قرآن

(۲)

با تجدید نظر و اصلاحات

سازمان دارالقرآن الکریم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیش گفتار

خدا را سپاس می‌گوییم که دروس مفاهیم قرآن (۱) را با موفقیت آموخته‌اید و اینک آموزش جلد دوم را آغاز می‌کنید.

بسیار مناسب است یک بار دیگر مقدمه کتاب قبلی را با دقت مطالعه کنید تا اهداف، شیوه آموزش و طرح درس این مجموعه را به خاطر بیاورید.

از این مجموعه به بعد در هر درس علاوه بر آموزش معنای کلمات و عبارات قرآن، با یک قاعده ساده زبان عربی آشنا می‌شوید. این قواعد به شما کمک می‌کند تا بتوانید بسیاری از کلمات و عبارات قرآن را که در این درس نیامده است، معنا کنید و مفهوم آنها را حدس بزنید. به این ترتیب، توانایی شما در درک معنای عبارات و آیات قرآن با سرعت بیشتری افزایش می‌یابد. خوب است بدانید یادگیری دروس مفاهیم (۱) و (۲) شما را با معنای بیش از ۶۰٪ کلمات قرآن آشنا می‌سازد. آشنایی با قواعد این دروس به میزان قابل توجهی بر حجم این کلمات می‌افزاید.

همان طور که می‌دانید آموزش دروس قبل دارای پنج مرحله بود (بیان مقدمه درس، قرائت آیات، ترجمه اولیه و شفاهی، معنای کلمات و ترجمه کامل آیات به صورت شفاهی).

در این درس‌ها یک مرحله دیگر به مراحل قبلی افزوده شده است؛ یعنی پس از ترجمه کامل آیات به صورت شفاهی، یک قاعده آموزش داده می‌شود.

در آموزش این قواعد باید به چند نکته توجه شود:

۱- بیان قاعده با خواندن مثال‌ها توسط یکی از قرآن‌آموزان آغاز می‌شود.

سرشناسه	: وکیل ، مسعود ، ۱۳۳۴ -
عنوان و بدیداور	: آموزش مفاهیم قرآن / مولف مسعود وکیل . با همکاری هادی محدث و ... {دیگران} مصحح سازمان دارالقرآن الکریم و دبیرخانه نهضت قرآن آموزی .
وضعیت ویراست	: ویراست ۲
مشخصات نشر	: تهران : تلاوت ، ۸۶
مشخصات ظاهری	: ج : جدول
شابک	: ۲۰۰۰ریال : 978-964-91143-5-4
یادداشت	: فیبا
موضوع	: قرآن - - راهنمای آموزشی
موضوع	: قرآن - - پرسشها و پاسخها
شناسه افزوده	: محدث ، هادی ، ۱۳۱۶
شناسه افزوده	: سازمان دارالقرآن الکریم دبیرخانه نهضت قرآن آموزی
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۵ ۱۳۸۵/۲/۶۵ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۰۷
شماره کتابخانه ملی	: ۸۵-۲۵۹۷۴

آموزش مفاهیم قرآن جلد (۲)

مولف : مسعود وکیل * با همکاری : سید هادی محدث ، سید مهدی سیف

محمدجعفر مجیبی ، حمیدرضا مستفید ، سید محمد حسین میرباقری

چاپ و صحافی : سازمان چاپ ارشاد اسلامی ، نوبت چاپ : اول - تابستان ۸۶

ناشر : تلاوت با همکاری انتشارات پیام عدالت ، تیراژ : ۱۰۲۰۰۰ جلد

به سفارش سازمان دارالقرآن الکریم (انتشارات تلاوت)

بخش از فروشگاه بصائر : میدان امام حسین (ع)

خیابان خواجه نصیرالدین طوسی - شماره ۸۵

تلفن و دورنگار: ۷۷۶۰۷۵۴۷

قیمت : ۲۰۰ تومان

صاحب امتیاز این کتاب موسسه مهدقرآن میباشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	پیش‌گفتار
۷	درس اول پیام‌آوران الهی
۱۱	نشانه‌های جمع (۱)
۱۷	درس دوم پیام پیامبران
۲۱	نشانه‌های جمع (۲)
۲۸	درس سوم قرآن، هدایت و معجزه جاوید
۳۲	کلمات هم‌خانواده
۴۰	درس چهارم خدا بهتر است یا آنچه مشرکان می‌پرستند؟
۴۴	کلمات هم‌وزن
۵۱	درس پنجم جهان، آیت خداوند
۵۶	وزن کلمه
۶۲	درس ششم تقوا و ایمان
۶۷	اسم فاعل
۷۴	درس هفتم خدا، پیامبران، آخرت
۷۸	اسم مفعول
۸۵	درس هشتم خودآزمایی
۹۷	فهرست الفبایی کلمات
۱۰۱	پرسش‌نامه قرآن‌آموز
۱۰۳	پرسش‌نامه مریی

۲- توضیحات قاعده نیز از روی کتاب خوانده می‌شود.

۳- این قواعد ساده است و عموم قرآن‌آموزان به راحتی آن‌ها را فرامی‌گیرند. در صورت نیاز می‌توان این قواعد را بیش‌تر توضیح داد، ولی باید از بیان توضیحات خارج از کتاب پرهیز شود.

۴- در صورت آشنایی با مثال‌های دیگری از قرآن، بیان آنها توسط مربی یا قرآن‌آموزان مفید است.

پرسش

در هر جلسه، قبل از آموزش درس جدید، درس جلسه قبل به شیوه بیان شده در مقدمه آموزش مفاهیم (۱)، پرسش و ارزشیابی می‌شود.

تمرین‌های هر درس، با پرسش از قرآن‌آموزان حل می‌شود؛ قرآن‌آموزان پاسخ‌های خود را تصحیح کرده و به میزانی که در تمرین ذکر شده است، امتیاز می‌گیرند.

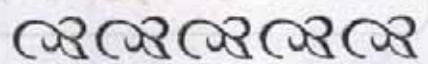
آزمون

پس از پایان درسهای کتاب، آزمون کتبی به عمل می‌آید و دارای ۲۰۰ امتیاز است. سؤالهای این آزمون به شرح زیر تهیه می‌شود:

۱- انتخاب ۱۰ سؤال از سؤال‌های مربوط به قواعد، هر سؤال ۳ امتیاز دارد. (۳۰ امتیاز)

۲- انتخاب ۴۰ سؤال دوگزینه‌ای از بین ۱۸۰ سؤال دوگزینه‌ای هشت درس کتاب، هر سؤال یک امتیاز دارد. (۴۰ امتیاز)

درس اول

پیام آوران الهی

بسیاری از آیات قرآن کریم درباره پیامبران الهی است. برخی از این آیات، پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) و سایر پیامبران را بشارت دهنده و هشدار دهنده معرفی کرده است. پیامبران، انسان‌های مؤمن و نیکوکار را به رستگاری و بهشت جاودانه الهی نروده داده، و کافران و ستمگران را از دوزخ و عذاب الهی بر حذر داشته‌اند.

پیامبران، مردم راه کمک نشانه‌ها و دلایل روشن، به راه راست هدایت می‌کردند؛ اما بسیاری از مردم بایی توجهی و غفلت از این آیات آن‌طور که شایسته بود به دعوت پیامبران پاسخ نداده و به این آیات کفر ورزیدند؛ ولی برخی ایمان آورده و در راه هدایت الهی قرار گرفتند.

قرآن کریم کسانی را که به امور نادرست و باطل ایمان آورده و به خدای یکتا کفر ورزیده‌اند، زیانکار واقعی می‌داند؛ و آنان را که به خدا ایمان آورده و از پیامبران پیروی می‌کنند، رستگار واقعی می‌داند.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

تمرین‌ها، ترجمه صحیح و کامل هر عبارت پنج امتیاز دارد. (۱۰۰ امتیاز)
 ۴- انتخاب ۵ سؤال از سؤال‌های آخرین تمرین درس‌ها، هر پاسخ صحیح که به صورت یک عبارت قرآنی است شش امتیاز دارد. (۳۰ امتیاز)

چند نکته

مناسب است برای ترجمه زیبا و روان عبارات قرآن، به نکات زیر توجه شود.

۱- گاهی زیباتر است کلمات جمع به صورت مفرد معنا شود، مانند:

وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ: و خدا بهترین روزی‌دهنده است.

بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ: بلکه بودیم ستمگر.

۲- «مِنْ» بعد از حرف استفهام و نفی، به معنای «هیچ» می‌باشد، مانند:

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ: آیا هیچ آفریننده‌ای جز خداوند هست؟

وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ: و برای شما هیچ یآوری نیست.

یا: و شما هیچ یآوری ندارید.

۳- فعل ماضی، بعد از «إِنْ» معمولاً مضارع معنا می‌شود، مانند:

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ: اگر مؤمن باشید.

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید بهتر است دو کلمه «ناصرین» و «مؤمنین» در

این عبارات، مفرد معنا شود.

۴- گاهی «بِ» در جمله‌های منفی معنا نمی‌شود، مانند:

وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ: و خداوند از آنچه انجام می‌دهید غافل نیست.

در پایان از تمام عزیزانی که در آماده سازی این کتاب سهیم بوده‌اند سپاس‌گزاری می‌شود.

۹- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ:

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا:

۱۰- لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ:

وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ:

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	حَقٌّ	حق، راستی و درستی	۲۴۷
۲	كَثِيرٌ	بسیار	۷۴
۳	غَافِلٌ	غافل، بی توجه	۲۸
۴	سِحْرٌ	سیحر، جادو	۲۸
۵	بَاطِلٌ	باطل، نادرست	۲۶
۶	بُرْهَانٌ	دلیل روشن	۸
۷	مِيزَانٌ	ترازو، وسیله سنجش	۹

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إنا أرسلناك بالحق بشيرًا ونذيرًا:

فاطر ۲۴

۲- قل يا أيها الناس إنما أنا لكم نذير مبين:

حج ۲۹

۳- الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب:

تکویف ۱

۴- وإن كثيرًا من الناس عن آياتنا لغافلون:

یونس ۹۲

۵- إن الذين كفروا بإيات الله لهم عذاب شديد:

نالی عمران ۴

۶- فقال الذين كفروا منهم إن هذا إلا سحر مبين:

مائده ۱۱۰

۷- ولقد أرسلنا نوحًا إلى قومه إنى لكم نذير مبين:

نوح ۲۵

۸- والذين آمنوا بالباطل وكفروا بالله أولئك هم الخاسرون:

عنکبوت ۵۲

نشانه‌های جمع (۱)

هر ردیف از کلمات زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید.

صَادِق: راستگو	←	صَادِقِيْنَ، صَادِقُوْنَ: راستگویان
مُحْسِن: نیکوکار	←	مُحْسِنِيْنَ، مُحْسِنُوْنَ: نیکوکاران
كَاتِب: نویسنده	←	كَاتِبِيْنَ، كَاتِبُوْنَ: نویسندگان

حتماً حدس زده‌اید که کلمات ستون اول، بر یک فرد و ستون دوم بر چند فرد دلالت دارد. به کلمات ستون اول «مفرد» و ستون دوم «جمع» می‌گویند. با مقایسه این کلمات، متوجه می‌شوید که اگر به آخر کلمه‌ای یکی از دو علامت «...يْنَ» و «...وْنَ» افزوده شده باشد، آن کلمه به چند نفر یا چند چیز دلالت می‌کند و «جمع» نامیده می‌شود.

نکته: همه کلمات را نمی‌توان به کمک این دو نشانه جمع بست.

مانند: رَسُوْل: پیامبر ← رُسُل: پیامبران

قاعده

«...يْنَ» و «...وْنَ» نشانه‌های جمع است.

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَرْسَلْنَا	فرستادیم	۷۳
۲	بَشِير	بشارت‌دهنده، مزه‌دهنده	۹
۳	تَذِير	هشداردهنده	۲۲
۴	الَّذِي	کسی که، چیزی که، آنچه که	۳۰۴
۵	أَنْزَلَ	نازل کرد، فرو فرستاد	۶۶
۶	عَنْ	از	۴۶۴
۷	كَفَرُوا	کافر شدند	۱۹۴
۸	خَاسِرُونَ، خَاسِرِينَ	زیانکاران	۳۲
۹	أَنْزَلْنَا	نازل کردیم، فرو فرستادیم	۵۵
۱۰	رُسُل	جمع رسول، پیامبران، فرستادگان	۹۶
۱۱	بَيِّنَات	دلایل روشن، معجزات آشکار	۷۱

کلمات آشنا و جدید این درس ۱۸۲۸ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

* در مقابل کلمات جمع، مفرد آنها و در مقابل کلمات مفرد، جمع آنها را

بنویسید.

مُسْلِمِینَ:

تَوَاطُّبِینَ:

عَاوِلُونَ:

غَالِبِ:

سَاجِدِ:

خَائِفِینَ:

مُقْتَدِرُونَ:

فَاسِقِ:

صَالِحِ:

مُشْرِكِینَ:

پس از بررسی، به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- کثیر:

الف - بسیار

ب - بیشتر

۲- رُسل:

الف - پیامبر

ب - پیامبران

۳- آرسُنَا:

الف - فرو فرستادیم

ب - فرستادیم

۴- کَفَرُوا:

الف - کافر شدند

ب - کافر شد

۵- خَاسِرُونَ:

الف - جادوگران

ب - زبانکاران

تمرین‌ها

تمرین اول:

* جمع کلمات زیر را با دو علامت «ینَ، وَنَ» بنویسید.

خالق	وارث		
مؤمن	مفسد		
شاکر	ظالم		
مفلح	محرّم		
عباد	کافر		

* مفرد کلمات زیر را بنویسید.

مَنْصُورُونَ:

غَافِرِینَ:

عَالِمِینَ:

قَادِرُونَ:

مُضِلِّحُونَ:

مُشْرِفِینَ:

نَاصِرِینَ:

خَالِدُونَ:

مَسْتَوْلُونَ:

مُسْتَكْبِرِینَ:

۱۴ - وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا:

- الف - قطعاً موسی را با معجزاتمان فرستادیم.
 ب - قطعاً معجزاتمان را به سوی موسی فرو فرستادیم.

۱۵ - وَ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ:

- الف - قطعاً دلایل روشنی را به سوی شما فرستادیم.
 ب - قطعاً دلایل روشنی را به سوی تو فرو فرستادیم.

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - قطعاً پیامبری برای شما آمد:

الف - قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا.

ب - لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ.

۱۷ - بگو به کسانی که کافر شدند:

الف - قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا.

ب - قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا.

۱۸ - و شما از آن عاقل هستید:

الف - وَ كَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ.

ب - وَ أَنْتُمْ عَنْهَا غَافِلُونَ.

۱۹ - آنها کسانی هستند که کافر شدند:

الف - أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا.

ب - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا.

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶ - از: الف - عَنْ ب - إِنْ

۷ - کسی که: الف - الَّذِي ب - الَّذِينَ

۸ - فرو فرستاد: الف - أَنْزَلْنَا ب - أَنْزَلَ

۹ - دلایل روشن: الف - بَيِّنَةٍ ب - بَيِّنَاتٍ

۱۰ - هشدار دهنده: الف - نَذِيرٍ ب - بَشِيرٍ

* کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱ - لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ:

الف - قطعاً حق برای تو آمد.

ب - قطعاً حق از سوی تو آمد.

۱۲ - فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ

الف - پس در میان آنها پیامبری از خودشان فرستادیم.

ب - پس پیامبرشان را به سوی آنها فرستادیم.

۱۳ - هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ:

الف - او کسی است که کتاب را به سوی تو فرستاد.

ب - او کسی است که کتاب را بر تو فرو فرستاد.

درس دوم

پیام پیامبران

خداوند از میان مردم افرادی را به پیامبری برگزیده است. همه پیامبران مردم را به عبادت خداوند و تقوای او دعوت کرده‌اند. خداوند در بسیاری از آیات و سوره‌های قرآن، درباره دعوت پیامبران سخن گفته است. پیامبران در زمان‌ها و سرزمین‌های مختلف، همه یک سخن داشته و مردم را به یک چیز دعوت کرده‌اند و هیچ اختلافی در دعوت آن‌ها نبوده است. وحدت دعوت پیامبران نشان می‌دهد که آنان فرستادگان خدای یگانه هستند. هرچند پیامبران از اقوام مختلفی بوده‌اند ولی خداوند همه آن‌ها را یک امت و دارای یک آیین می‌داند و خود را یگانه پروردگار و صاحب اختیار همه مردم معرفی می‌کند و همه را به عبادت خویش فرمان می‌دهد.

مردم باید علاوه بر عبادت و تقوای الهی از پیامبران اطاعت کنند و هرچه آنها می‌گویند در زندگی خویش به کار بندند تا سعادت دنیا و آخرت نصیب آن‌ها شده و با آمرزش گناهانشان و پاک شدن جان‌هاشان، رستگار شوند.

گروهی از مردم به پیامبران ایمان نمی‌آورند و فقط در فکر زندگی و زینت‌های دنیا هستند. این کافران و مشرکان در جهان آخرت جز آتش دوزخ که نتیجه اعمال خودشان است، نصیب و بهره‌ای ندارند.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

۲۰- و قطعاً پیامبران ما با دلایل روشن برای آن‌ها آمدند:

□ الف- وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ.

□ ب- وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ.

پس از بررسی به هرگزینۀ صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید. پس از بررسی به هر ترجمه صحیح هشت امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی درس پاسخ دهید.

۱- زیانکاران چه کسانی هستند؟

.....

۲- بسیاری از مردم نسبت به آیات الهی چه حالتی دارند؟

.....

۳- خداوند پیامبران را همراه چه چیزهایی فرستاده است؟

.....

۴- خداوند پیامبر اکرم (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) را به چه صفاتی معرفی کرده است؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ:

تالی مشران، ۵۱

نزه، ۱۲۸

۲- لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ:

تالی مشران، ۱۳۶

۳- أُولَئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَاتٌ:

فوق، ۱۶

۴- أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ:

شعرا، ۱۰۷ و ۱۰۸

۵- إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ * فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا فَاعْبُدُونِ:

آبیا، ۹۲

۶- إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُونِ:

مخشد (ص)، ۳۳

۷- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آطِيعُوا اللَّهَ وَآطِيعُوا الرَّسُولَ:

۱- اتقوا الله: تقوی خدا را پیشه کنید

۲- اطیعون - اطیعین - اطیعوا + ن + ی - فاتعبدون - فاتعبدین

۸- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ:

مژنون، ۲۳

۹- وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ:

فایده، ۷۲

بینه، ۶

۱۰- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ:

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	جَزَاءُ	پاداش	۴۲
۲	جَنَاتٍ	باغ‌ها، بهشت‌ها	۱۴۷
۳	أَمِينٍ	امین، درست‌کار	۱۴
۴	أُمَّةً	امت، گروه	۵۱
۵	وَاحِدَةً	یک، یگانه	۳۱
۶	إِسْرَائِيلَ	نام دیگر حضرت یعقوب	۴۳
۷	صَالِحٍ	نیکو، شایسته	۱۱۰

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَعْبُدُوا	عبادت کنید، پرستید	۳۱
۲	أَنْفُسِكُمْ	خودتان	۱۵۳
۳	لَيْسَ	نیست، نبود	۷۴
۴	نَار	آتش	۱۴۵
۵	إِتَّقُوا	تقوا داشته باشید، تقوا پیشه کنید	۸۳
۶	أَطِيعُوا	اطاعت کنید، پیروی کنید	۳۰
۷	هَذِهِ	این	۴۳
۸	بَنِي، بَنِينَ، بَنُو، بَنُونَ	فرزندان، پسران	۷۴
۹	أَهْلِ الْكِتَابِ	پیروان کتاب الهی یهودیان و مسیحیان	۳۲
۱۰	مُشْرِك	مشرك، کسی که برای خداوند همتا قرار می دهد	۴۹

کلمات آشنا و جدید این درس ۱۱۵۲ بار در قرن آمده است.

نشانه‌های جمع (۲)

هر ردیف از کلمات زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید.

- مُؤْمِنَةٌ: زن با ایمان ← مُؤْمِنَاتٌ: زنان با ایمان
بَيِّنَةٌ: دلیل روشن ← بَيِّنَاتٌ: دلایل روشن
جَنَّةٌ: باغ ← جَنَّاتٌ: باغها

می‌توانید از معنای کلمات حدس بزنید که ستون اول مفرد و ستون دوم جمع است. یکی دیگر از علامت‌های جمع «...ات» است.

معمولاً کلماتی که آخر آنها «...ة» می‌باشد، پس از حذف «ة» با «ات» جمع بسته می‌شوند.

نکته: آخر بعضی از کلمات «ة» ندارد، ولی با علامت «ات» جمع بسته می‌شود، مانند:

خَيْرٌ ← خَيْرَاتٌ

سَمَاءٌ ← سَمَوَاتٌ

قاعده

«...ات» نیز نشانه جمع است.

تمرین‌ها

تمرین اول:

جمع کلمات زیر را بنویسید؛ دقت کنید جمع کدام کلمه با «ون، ین» و کدام

کلمه با «ات» ساخته می‌شود.

خَاشِعَةٌ: باقیه:

زَاكِعٌ: دَرَجَةٌ:

غَايَةٌ: رَازِقٌ:

مُسْتَضْعَفٌ: مُحْكَمَةٌ:

سَيِّئَةٌ: صَايِرَةٌ:

* مفرد کلمات زیر را بنویسید؛ دقت کنید پس از حذف «ات» باید «ة»

اضافه شود.

طَيِّبَاتٌ: حَسَنَاتٌ:

خَائِفِينَ: مُجَاهِدُونَ:

جَارِيَاتٌ: خَطِيئَاتٌ:

حَبِيبَاتٌ: دُرِّيَّاتٌ:

مَرْدُودُونَ: رَاحِمِينَ:

* در مقابل کلمات جمع، مفرد آنها و در مقابل کلمات مفرد، جمع آنها را

بنویسید.

كَاشِفَةٌ:

سَمَاءٌ:

خَيْرَاتٌ:

طَيِّبِينَ:

مُشْرِكَةٌ:

مُسْلِمَاتٌ:

ظَالِمُونَ:

سَابِقٌ:

مُسَبِّحَاتٌ:

صَالِحُونَ:

پس از بررسی به هر کلمه صحیح دوامتیاز دهید.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- هِدْيَةٌ:

الف - آن

ب - این

۲- نَارٌ:

الف - عذاب

ب - آتش

۳- جَنَّةٌ:

الف - بهشت

ب - بهشت‌ها

۴- أُعْبُدُوا:

الف - عبادت کردند

ب - عبادت کنید

۵- جَزَاءٌ:

الف - پاداش

ب - پاداش‌ها

۱۳- ذَلِكْ جَزَاءُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا:

الف - آن، پاداش کفرشان به آیات ماست.

ب - آن پاداششان است، زیرا آنها به آیات ما کافر شدند.

۱۴- يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ:

الف - ای بنی اسرائیل قطعاً من پیامبر خدا به سوی شما هستم.

ب - ای فرزندانم قطعاً حضرت یعقوب پیامبر خدا به سوی شماست.

۱۵- قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ:

الف - گفت ای نوح قطعاً او (پسرت) از خانواده تو نیست، قطعاً او (را)

کاری ناشایسته است.

ب - نوح گفت (ای فرزندانم) تو از خانواده من نیستی، قطعاً تو کار ناشایسته‌ای

کرده‌ای.

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- نزد پروردگارشان بهشت‌هایی است:

الف - أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتٌ.

ب - عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ.

* گاهی «ب» به معنای «به سبب» به خاطر، است.

* کدام کلمه صحیح است؟

۶- تقوا داشته باشید: الف - اتَّقُونِ ب - اتَّقُوا

۷- فرزندان: الف - بَنِي ب - ابْنِ

۸- خودشان: الف - أَنْفُسِكُمْ ب - أَنْفُسِهِمْ

۹- یهودیان یا مسیحیان: الف - أَهْلَ الْكِتَابِ ب - مُشْرِكِ

۱۰- درست‌کار: الف - آمِنِ ب - أُمَّة

* کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ:

الف - پس قطعاً او برای آتش دوزخ است.

ب - پس قطعاً آتش دوزخ برای اوست.

۱۲- وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ:

الف - و من پروردگارتان هستم پس تقوا پیشه کنید.

ب - و من پروردگار شما هستم پس تقوای مرا پیشه کنید.

۱۷ - قطعاً آنها اهل آتش هستند:

□ الف - أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ.

□ ب - إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ.

۱۸ - ای کسانی که ایمان آوردید تقوای خدا را پیشه کنید:

□ الف - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ.

□ ب - يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُم.

۱۹ - و کسانی، برای آنها آتش دوزخ است:

□ الف - وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ.

□ ب - ذَلِكَ جَزَاءُ هُم جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا.

۲۰ - تقوای خدا را پیشه کنید، کسی که شما به او مؤمن هستید:

□ الف - وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ.

□ ب - وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

✍️ **تمرین سوم:** ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح هشت امتیاز بدهید.

✍️ **تمرین چهارم:** با عبارات قرآنی درس و تمرین ها پاسخ دهید.

۱ - مؤمنان باید از چه کسانی اطاعت کنند؟

۲ - مجازات خداوند برای کافران اهل کتاب و مشرکان چیست؟

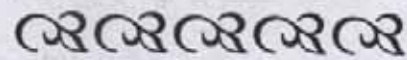
۳ - حضرت مسیح عَلَيْهِ السَّلَام چه دستوری به بنی اسرائیل داد؟

۴ - حضرت نوح عَلَيْهِ السَّلَام قوم خود را به چه چیز دعوت کرد؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس سوم

قرآن

هدایت و معجزه جاوید

پیامبران دارای معجزات و نشانه‌هایی بوده‌اند که بیانگر ارتباط آنها با خداوند است. معجزه جاوید پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ، قرآن کریم می‌باشد. خداوند قرآن را بر پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ، نازل کرد تا مردم را از تاریکی‌های جهل و نادانی و هوای نفس، به سوی دانایی و رستگاری هدایت کند.

قرآن برای همه مردم نور و هدایت است. هر کس که در جست‌وجوی راستی و درستی باشد و از زشتی‌ها و گناهان پرهیز کند، می‌تواند به هدایت قرآن دست یابد و در امنیت و سلامت قرار گیرد.

در زمان پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) بعضی از کافران به دلیل دل‌بستگی به دنیا و آلودگی به زشتی‌ها، از هدایت قرآن محروم ماندند، و چون در برابر عظمت قرآن ناتوان بودند، برای فریب مردم، آن را سحر و جادو معرفی می‌کردند. قرآن مردم را به تدبیر و اندیشه دعوت می‌کند و می‌فرماید: اگر این کتاب از سوی خداوند نبود، قطعاً اختلافات زیادی در آن راه پیدا می‌کرد.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ:

قدر ۱

۲- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ:

نور ۲۱

۳- وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ:

آیة ۱۰۷

۴- إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا:

کشف ۷

۵- فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْأَجْرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ:

نور ۳۸

۶- أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا:

مُحَمَّد (ص) ۲۲

۷- وَنُنزِلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ:

اشرا ۸۲

۸- وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ:

سبا ۲۳

۹- كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ: امتیاز

۱۰- أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْءَانَ

وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا: امتیاز

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	قَدْر، قَدَر	قدر، اندازه	۱۸
۲	كِتَاب	کتاب، قرآن	۲۵۵
۳	زِينَة	زیور	۱۹
۴	قُلُوب	جمع قلب، دلها	۱۳۲
۵	شِفَاء	شفا، درمان	۴
۶	ظُلُمَات	تاریکی ها	۲۳
۷	نُور	نور، روشنایی	۴۳
۸	غَيْر	غیر، جز	۱۴۷
۹	مُبَارَك، مُبَارَكَة	مبارک، بابرکت	۱۲

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	لَيْل، لَيْلَة	شب	۸۸
۲	مَا	نه، نیست، آنچه، چه	۲۵۳۰
۳	جَعَلْنَا	قرار دادیم	۱۱۳
۴	أَ	آیا	۲۹۷
۵	لَا يَتَذَكَّرُونَ	تدبر نمی کنند، اندیشه نمی کنند	۲
۶	أُمّ	یا	۱۳۷
۷	أَقْفَال	قفل ها	۱
۸	تُنزِلُ	نازل می کنیم، فرو می فرستیم	۴
۹	لَمَّا	وقتی که	۱۶۴
۱۰	تُخْرِج	خارج کنی، خارج می کنی	۵
۱۱	لَوْ	اگر، هرچند، ای کاش، چرا	۲۷۷
۱۲	وَجَدُوا	می یافتند، یافتند	۴

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۴۷۵ بار در قرآن آمده است.

دو نکته:

۱- حروف اصلی کلمات هم خانواده «ریشه» آن کلمات نامیده می شود. این

حروف در همه آن کلمات به ترتیب می آیند.

۲- کلمات هم خانواده در یک معنای مربوط به ریشه، مشترک هستند. مثلاً

تمام کلمات گروه اول در معنای «دانش و دانستن» مشترکند.

اینک با شناخت کلمات هم خانواده و ریشه آنها، می توانیم کلمات و عبارات

قرآن کریم را بهتر معنا کنیم.

قاعده

کلماتی که در حروف اصلی (ریشه کلمه) مشترکند، هم خانواده می باشند.

کلمات هم خانواده

هر گروه از کلمات زیر را بخوانید و در آنها دقت کنید.

گروه اول: عِلْم، عَالِم، عُلَمَاء، مَعْلُوم، مَعْلُوفات، أَعْلَم

گروه دوم: جَمْع، مَجْمُوع، جَامِع، جَمِيع، مَجْمَع

گروه سوم: نَصْر، نَاصِر، مَنصُور، نَصِير، أَنْصَار

همان طور که می دانید هر گروه از کلمات فوق را، کلمات «هم خانواده»

می گویند.

حروفی که در همه کلمات هم خانواده تکرار می شود «حروف اصلی» آن

خانواده است.

حروفی که علاوه بر حروف اصلی، در برخی از کلمات هم خانواده می آید و

در برخی نمی آید «حروف زائد» نامیده می شود.

بنابراین حروف اصلی سه گروه فوق عبارتند از:

گروه اول: ع ل م

گروه دوم: ج م ع

گروه سوم: ن ص ر

تمرین‌ها

تمرین اول: برای هر کلمه در جدول، پنج کلمه هم خانواده بنویسید.

ردیف	ریشه	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
۱	سَلِمَ					
۲	شُكِرَ					
۳	رَحِمَ					
۴	عَبَدَ					
۵	قَسَمَ					
۶	قَدَرَ					
۷	حُسِنَ					
۸	صَدَقَ					
۹	تَخَضَّرَ					
۱۰	قَبِلَ					

پس از بررسی به هر کلمه صحیح یک امتیاز بدهید.

تمرین دوم: کلمات زیر از پنج خانواده است. کلمات هم خانواده را پیدا کرده

همراه با ریشه آنها، در هر سطر جدول بنویسید.

بَصَائِرٌ، تَنْزِيلٌ، رُسُلٌ، مَشْهَدٌ، سَكِينَةٌ، تَبَصَّرَ، مُرْسَلُونَ

مَسَاكِينٌ، مَشْهُودٌ، بَصِيرٌ، رِسَالَةٌ، مُنْزِلِينَ، شُهَدَاءٌ، مَسْكَنٌ

رِسَالَاتٌ، أَنْزَلْنَا، مَسْكَنَةٌ، شَهِيدٌ، مُبْصِرُونَ، مَنَازِلٌ، رَسُولٌ

أَبْصَارٌ، مُنْزَلٌ، شَهَادَةٌ، مَسْكِينٌ

ردیف	کلمه اول	کلمه دوم	کلمه سوم	کلمه چهارم	کلمه پنجم	ریشه
۱						
۲						
۳						
۴						
۵						

پس از بررسی به هر کلمه و ریشه صحیح یک امتیاز بدهید.

* کدام ترجمه یا عبارت صحیح است؟

۱۱- اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ:

الف - قطعاً ما آن را شب مبارکی قرار دادیم.

ب - قطعاً ما آن را در شب مبارکی فرو فرستادیم.

۱۲- وَ مَا نُنزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ:

الف - و آنچه فرو می فرستیم به اندازه معین است.

ب - و آن را فرو نمی فرستیم جز به اندازه معین.

۱۳- قَالَ فِرْعَوْنُ وَ مَا رَبُّ الْعَالَمِينَ:

الف - فرعون گفت من پروردگار جهانیان هستم.

ب - فرعون گفت پروردگار جهانیان چیست؟

۱۴- و آن را نشانه‌ای برای مردم قرار دادیم:

الف - وَ جَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ.

ب - وَ جَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً.

۱۵- هیچ خدایی جز او ندارد:

الف - مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ.

تمرین سوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- ما: الف - یا ب - نیست

۲- لَیْلٍ: الف - شب ب - روز

۳- لَوْ كَانَ: الف - نبود ب - اگر بود

۴- ظُلُمَاتٍ: الف - تاریکی ب - تاریکی‌ها

۵- جَعَلْنَا: الف - قرار دادیم ب - فرستادیم

* کدام کلمه صحیح است؟

۶- آیا: الف - أ ب - أم

۷- وقتی که: الف - لَمَّا ب - لَوْ

۸- تا خارج کنی: الف - لِأُخْرِجُ ب - لِتُخْرِجَ

۹- تو را فرستادیم: الف - أَرْسَلْنَاكَ ب - مَا أَرْسَلْنَاكَ

۱۰- قطعاً می یافتند: الف - لَوْ وَجَدُوا ب - لَوْجَدُوا

* کدام دسته از کلمات، هم خانواده هستند؟

۱۶: الف - خَالِق، خَلَق، خَلَّاق

ب - أَعْمَال، عَمَل، مَعْلُوم

۱۷: الف - مُشْرِك، شَرِيك، شَاكِر

ب - مَغْفِرَة، عَفْوَر، غَاْفِر

۱۸: الف - كِتَاب، مَكْتُوب، كُتِبَ

ب - عَاقِبَة، غَيْب، عِقَاب

۱۹: الف - غَافِل، عَفْلَة، غُفْرَان

ب - صَاحِب، أَصْحَاب، صَاحِبَة

۲۰: الف - بَاقِيَات، بَقِيَّة، بَاقِيْنَ

ب - رَحْمَن، رَحِيم، مَحْرُوم

تمرین چهارم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید. پس از

بررسی به هر ترجمه صحیح شش امتیاز بدهید.

تمرین پنجم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- قرآن در چه زمانی نازل شده است؟

.....

۲- خداوند قرآن کریم را برای مؤمنان چه می داند؟

.....

۳- زندگی و بهره دنیا در برابر آخرت چگونه است؟

.....

۴- خداوند وجود مقدس پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) را برای مردم چه

می داند؟

.....

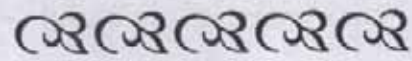
۵- یکی از دلایل این که قرآن از جانب خداوند است چیست؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح چهار امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس چهارم

خدا بهتر است

یا آنچه مشرکان می‌پرستند؟!!

قرآن کریم به شیوه‌های مختلفی انسان‌ها را به یگانگی خداوند متوجه می‌سازد. آیات این درس یا بیان نعمت‌های الهی، از مشرکان سؤال می‌کند: به راستی «الله» یعنی خدای یگانه بهتر است یا آنچه که شریک او قرار می‌دهید؟

کسی که آسمان‌ها و زمین را آفریده است؟

کسی که آب پاک و زلال باران را از آسمان فرو می‌فرستد و با آن بوستان‌های سرسبز و خرم را می‌رویانند؟

کسی که زمین را برای زندگی، آرام و آماده کرده و در آن رودهای پرآب روان ساخته و کوه‌های بلند و استوار جای داده است؟

کسی که در شب‌های تاریک بیابان و دریا، ستارگان را همچون چراغ‌هایی برای جهت‌یابی و راهنمایی ما قرار داده است.

آیا می‌توان هیچ خدایی را در کنار «الله» تصور کرد؟!

خداوند برتر از آن است که برای او شریک قرار دهند.

این مفاهیم خداشناسی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- عَالِلَهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ:

نقل ۵۹

۲- أَمَّنْ أَخْلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً:

نقل ۶۰

۳- أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا:

نقل ۶۱

۴- أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ:

نقل ۶۳

۵- أَلِإِلَهِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ:

نقل ۶۳

۶- قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ:

نقل ۶۵

۷- وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ:

نور ۴۶

۸- قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا:

مذکور ۳

۹- وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ:

الحزاب ۲

۱۰- وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ:

آل عمران ۳۰

امتیاز

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	قَرَار	محل زندگی و آرامش، جایگاه	۹
۲	خِلَال	میان، بین	۷
۳	أَنْهَار	رودها	۵۱
۴	بَرّ	خشکی	۱۲
۵	بَحْر	دریا	۳۳
۶	صِرَاط	راه	۴۵
۷	مُسْتَقِيم	راست	۳۷
۸	حَيّ	زنده	۱۹

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يُشْرِكُونَ	شرک می‌ورزند، (برای خداوند) همتا قرار می‌دهند	۲۰
۲	مَنْ	کسی، کسی که، چه کسی، آنچه	۸۶۱
۳	خَلَقَ	آفرید	۹۴
۴	مَاء	آب	۶۳
۵	جَعَلَ	قرار داد	۱۰۵
۶	يَهْدِي	هدایت می‌کند، راهنمایی می‌کند، نشان می‌دهد	۷۳
۷	تَعَالَى	برتر و بزرگتر است	۱۴
۸	يَعْلَمُ	می‌داند	۱۰۴
۹	يَشَاءُ	می‌خواهد	۱۲۶
۱۰	يَقُولُ	می‌گوید، بگوید	۶۸
۱۱	سَبِيل	راه	۱۶۶
۱۲	يُؤْمِنُونَ	ایمان می‌آورند، ایمان دارند	۱۰۵

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۰۱۲ بار در قرآن آمده است.

حتماً تاکنون متوجه شده‌اید که کلمات هر مجموعه، از نظر حروف زائد و حرکات، کاملاً شبیه به هم هستند و تفاوت آن‌ها فقط در حروف اصلی آن‌هاست. این نوع کلمات را «هم‌وزن» می‌نامند.

بنابراین در کلمات هم‌وزن:

۱- حروف زائد و حرکات، کاملاً شبیه به هم هستند.

۲- حروف اصلی یا ریشه کلمه متفاوت است.

قاعده

کلماتی که در حروف زائد و حرکات یکسانند، کلمات «هم‌وزن» هستند.

کلمات هم‌وزن

هر گروه از کلمات زیر را بخوانید و در آنها دقت کنید.

گروه اول: غَالِمٌ، خَالِقٌ، ضَالِحٌ، ثَابِتٌ، نَاصِرٌ، خَافِظٌ،

كَافِرٌ، ظَالِمٌ، غَافِلٌ، قَادِرٌ

گروه دوم: رَجِيمٌ، عَظِيمٌ، جَمِيلٌ، سَعِيدٌ، كَبِيرٌ، قَرِيبٌ،

حَمِيدٌ، كَرِيمٌ، ضَعِيفٌ، فَقِيرٌ

گروه سوم: مَحْفُوظٌ، مَحْمُودٌ، مَخْرُومٌ، مَنْصُورٌ، مَسْئُولٌ،

مَعْدُودٌ، مَظْلُومٌ، مَكْرُوهٌ، مَعْرُوفٌ

با کمی دقت متوجه می‌شوید که این کلمات هم‌خانواده نیستند ولی هر

مجموعه شباهتی به یکدیگر دارند و با یک آهنگ تلفظ می‌شوند.

سعی کنید حروف اصلی و حروف زائد هر یک از این مجموعه کلمات را از

هم تفکیک کنید، خواهید دید که:

در گروه اول: حرف «ا» زائد است.

در گروه دوم: حرف «ی» زائد است.

در گروه سوم: دو حرف «م» و «و» زائد است.

تمرین‌ها

تمرین اول: برای هر کلمه چهار هم‌وزن بنویسید.

أَبْصَارٌ				
مَسْجِدٌ				
صَالِحَاتٌ				
خَلَقَ				
عَابِدِينَ				

پس از بررسی، به هر کلمه صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

- ۱- خشکی: الف - بَرٌّ ب - بَحْرٌ
- ۲- قرار داد: الف - خَلَقَ ب - جَعَلَ
- ۳- می‌گوید: الف - يَعْلَمُ ب - يَقُولُ
- ۴- می‌خواهد: الف - يَشَاءُ ب - يَهْدِي

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي:

الف - بگو این راه درست است.

ب - بگو این راه من است.

۷- أَفِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ:

الف - پس آیا به باطل ایمان می‌آورند؟

ب - پس آیا به باطل ایمان می‌آورید؟

۸- وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ:

الف - و بگو به کسانی که ایمان نمی‌آورند.

ب - و بگو به کسانی که ایمان نیاوردند.

۹- وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ:

الف - و خداوند می‌داند قطعاً پیامبرش کیست.

ب - و خداوند می‌داند قطعاً تو پیامبر او هستی.

۱۰- قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا:

الف - بگو برای اوست زمین و آنچه در آن است.

کدام گروه از کلمات، هم وزن هستند؟

۱۶: الف - رَجِيمٌ، عَظِيمٌ، عَلِيمٌ

ب - عَالِمٌ، مَعْلُومٌ، عِلْمٌ

۱۷: الف - أَعْمَالٌ، أَصْحَابٌ، أَسْبَابٌ

ب - ظَالِمِينَ، كَافِرِينَ، فَاسِقُونَ

۱۸: الف - مَا، مَنْ، مِنْ

ب - جَعَلْنَا، خَلَقْنَا، كَتَبْنَا

۱۹: الف - مُؤْمِنُونَ، مُؤْمِنِينَ، إِيْمَانٌ

ب - خَالِقٌ، كَاتِبٌ، نَاصِرٌ

۲۰: الف - قُلُوبٌ، صُدُورٌ، نُيُوتٌ

ب - رُسُلٌ، كُتُبٌ، شُكْرٌ

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۱ - خداوند آن را می داند:

□ الف - يَعْلَمُهُ اللهُ.

□ ب - قَدْ يَعْلَمُ اللهُ.

۱۲ - آنها بدان ایمان می آورند:

□ الف - أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ.

□ ب - أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ.

۱۳ - و شما را به راه راست هدایت کند:

□ الف - وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا.

□ ب - وَيَهْدِيكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا.

۱۴ - قطعاً خداوند ستمگران را هدایت نمی کند:

□ الف - إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ.

□ ب - إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الكَافِرِينَ.

۱۵ - و کسانی که به نشانه های ما ایمان می آورند:

□ الف - وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ.

□ ب - وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ.

✍️ **تمرین سوم:** ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی، به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

✍️ **تمرین چهارم:** با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- تنها چه کسی غیب را می داند؟

۲- خداوند چه کسانی را هدایت نمی کند؟

۳- خداوند هرچیز زنده‌ای را از چه آفریده است؟

۴- گوینده واقعی حق و نشان دهنده راه درست کیست؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس پنجم

جهان

آیت خداوند

در بسیاری از آیات قرآن حکمت آفرینش آسمان‌ها و زمین و گردش شب و روز بیان شده است. این پدیده‌ها از نشانه‌ها و آیات الهی است.

قرآن کریم انسان‌ها را به اندیشه و تفکر در این آیات دعوت می‌کند. آن دسته از مردم که از زشتی‌ها و بدی‌ها دوری می‌کنند، به آیات الهی ایمان می‌آورند؛ ولی کسانی که از زشتی‌ها و بدی‌ها دوری نمی‌کنند، به آیات الهی ایمان نیاورده و کافر می‌شوند؛ اینان آفرینش آسمان و زمین را بیهوده و عبث می‌پندارند و تنها به ظاهر زندگی دنیا توجه دارند، هدف از زندگی دنیا را درک نکرده و نسبت به زندگی آخرت، در بی توجهی و غفلت به سر می‌برند. خداوند این گروه از مردم را به عذابی دردناک وعده داده است.

قرآن کریم از مردم می‌خواهد پروردگارشان را که آفریننده همه انسان‌هاست، عبادت کنند تا در سایه این عبادت، راه هدایت و تقوا را طی کرده و به سعادت و رستگاری دست یابند.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو و مرکنم.

عبارات قرآنی درس رابه دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ:

انعام ۱

۲- إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ:

نحل ۱۰۳

۳- هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرًا وَمِنْكُمْ مُؤْمِنًا
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ:

نمل ۲

۴- وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ:

حجرات ۱۶

۵- لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْثَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ:

غافر ۵۷

۶- مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ:

زمر ۸

۷- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ

بقره ۲۱

الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ:

۸- يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

زمر ۷

وَهُمْ عَنِ الْأَجْرِ هُمْ غَافِلُونَ:

۹- إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

نورس ۶

لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ:

۱۰- وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا

حز ۲۷

ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ:

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	آلیم	دردناک	۷۲
۲	تَعْمَلُونَ	عمل می کنید، انجام می دهید	۸۳
۳	بصیر	بینا	۵۳
۴	علیم	دانا	۱۶۲
۵	يَعْلَمُونَ - يَعْلَمُوا	می دانند - بدانند	۹۷
۶	هُمَا	آنها (آندو)	۱۵۶
۷	نَهَار	روز	۵۷
۸	يَتَّقُونَ	تقواپیشه می کنند، تقوا دارند	۱۸
۹	خَلَقْنَا	آفریدیم	۴۱
۱۰	وَيْلٌ، وَئِيلَةٌ	وای، وای بر	۴۴
۱۱	أَنَّ	این که، که	۶۱۷
۱۲	يَقُولُونَ - يَقُولُوا	می گویند - بگویند	۱۰۹

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۵۴۹ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاه ترجمه کنید.

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	لَكِنَّ	لیکن، ولی	۶۵
۲	أَكْثَرُ	بیشتر	۸۰
۳	ظَاهِرٌ	ظاهر، آشکار	۸
۴	بَيْنَ	بین، میان	۲۶۶
۵	قَبْلَ	قبل، پیش	۲۴۲
۶	إِخْتِلَافٌ	اختلاف، آمدوشد	۷
۷	ظَنَّ	گمان	۳۰
۸	أَمْرٌ	فرمان، کار، موضوع	۱۵۳
۹	بَعْدَ	بعد، پس	۱۹۹

تمرین‌ها

تمرین اول: ریشه کلمات هم‌خانواده زیر و وزن هر کلمه را بنویسید.

ردیف	کلمات هم‌خانواده	ریشه	وزن
۱	مُسْلِمُونَ، اَسْلَمْتُ، اِسْلَام		، ،
۲	يَخْلُقُ، خَالِقٌ، يُخْلَقُونَ		، ،
۳	عِبَاد، عِبَادَةٌ، تَعْبُدُ		، ،
۴	يُضِلُّهُنَّ، مُضِلِّجِينَ، اِصْلَاح		، ،
۵	كِتَابٌ، كَاتِبُونَ، كَتَبْنَا		، ،
۶	اَجْمَعِينَ، جَامِعٌ، جُمِعَ		، ،
۷	تُبْصِرُونَ، بَصِيرٌ، اَبْصَار		، ،
۸	اَرْسَلْنَا، رَسُولٌ، مُرْسَلِينَ		، ،
۹	يَنْتَصِرُونَ، اَنْصَارٌ، نَصِير		، ،
۱۰	شَاكِرِينَ، شَكَورٌ، تَشْكُرُونَ		، ،

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر چهار امتیاز بدهید.

وزن کلمه

در درس قبل با کلمات هم‌وزن آشنا شدیم. این کلمات با یک آهنگ تلفظ می‌شدند، یعنی حروف زائد و حرکات آنها شبیه به هم بود. در این درس می‌آموزیم که چگونه برای هر دسته از کلمات هم‌وزن، قالب یا وزن مشخصی تعیین می‌شود.

به سه گروه از کلمات هم‌وزن دقت کنید.

گروه اول: غَالِمٌ، خَالِقٌ، قَادِرٌ

گروه دوم: عَالِمٌ، عَظِيمٌ، كَبِيرٌ

گروه سوم: مَعْلُومٌ، مَنصُورٌ، مَعْرُوفٌ

برای تعیین وزن هر گروه، از سه حرف کلمه فعل «ف ع ل» استفاده می‌شود. اگر در هر گروه به جای حرف اصلی، به ترتیب سه حرف «ف ع ل» گذاشته شود و حروف زائد و حرکات تغییر نکند، «وزن» هر گروه مشخص می‌شود. بنابراین کلمات گروه اول بر وزن «فَاعِلٌ» گروه دوم بر وزن «فَعِيلٌ» و گروه سوم بر وزن «مَفْعُولٌ» است.

قاعده

با جایگزینی مرتب سه حرف «ف ع ل» به جای حروف اصلی هر کلمه و ثابت ماندن سایر حروف و حرکات، وزن آن کلمه ساخته می‌شود.

۹- فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ:

- الف - پس به پروردگار جهانیان بدگمان نباشید.
 ب - پس گمان شما به پروردگار جهانیان چیست؟

۱۰- أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ:

- الف - که بر خدا جز راست نگویند.
 ب - که بر خدا جز راست نگوید.

* کدام گزینه، هم وزن کلمات داده شده است؟

- ۱۱- غَفُورٌ، خَلَقَ، يَعْلَمُونَ:
 الف - رَسُولٌ، خَلَقَ، تَعْلَمُونَ
 ب - شَكُورٌ، جَعَلَ، يَعْمَلُونَ

۱۲- مُؤْمِنِينَ، مَشْرِقٍ، كُتِبَ:

- الف - مُؤْمِنُونَ، مَسْجِدٍ، نُفُوسٍ
 ب - مُسْلِمِينَ، مَغْرِبٍ، رُسُلٍ

۱۳- تَقْوِيمٍ، صَاحِبَةٍ، مَغْفِرَةٍ:

- الف - تَكْبِيرٍ، كَاشِفَةٍ، مَعْدِرَةٍ
 ب - تَنْزِيلٍ، كَامِلَةٍ، مَرْحَمَةٍ

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

- ۱- دانا: الف - أَلِيمٌ ب - عَلِيمٌ
 ۲- بیشتر: الف - أَكْثَرُ ب - كَثِيرٌ
 ۳- می‌دانند: الف - يَعْلَمُونَ ب - تَعْلَمُونَ
 ۴- این‌که: الف - إِنْ ب - أَنْ
 ۵- آفریدیم: الف - خَلَقْنَا ب - جَعَلْنَا

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ:

- الف - و آنان (مؤمنان) به مشورت کردن امر شده‌اند.
 ب - و کار آنان (مؤمنان) با مشورت میان آن‌هاست.

۷- فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ:

- الف - پس چه کسی پس از خدا او را هدایت می‌کند؟
 ب - پس خدا او را پس از چه کسی هدایت می‌کند؟

۸- وَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ:

- الف - و می‌دانند که خداوند حق واقعی است.
 ب - و می‌دانند که خداوند حق واقعی است.

۲۰- و خداوند به هر چیزی داناست:

الف - وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا.

ب - إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا.

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- مؤمنان برای کارهای خود چگونه تصمیم می‌گیرند؟

.....

۲- بیشتر مردم چه چیز دنیا را می‌بینند و از چه چیز غافلند؟

.....

۳- آفرینش آسمان‌ها و زمین و آمد و شد شب و روز، برای چه کسانی آیه و نشانه است؟

.....

۴- چه کسانی گمان می‌کنند که آفرینش آسمان و زمین بیهوده است و آنها چه سرنوشتی دارند؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

۱۴- آرزوئنا، بشیر، مُخْلِص:

الف - أَرْزَلْنَا، تَذِير، مُنْزَل

ب - خَلَقْنَا، مَجِيد، مُخْضَر

۱۵- عِلْم، عُلَمَاء، أَنْبِيَاء:

الف - فَتْح، رُحَمَاء، أَشْهُر

ب - صِدْق، شُعْرَاء، أَوْلِيَاء

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- شما را از آن آفریدیم:

الف - مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ.

ب - وَ لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ.

۱۷- هنگامی که فرمان پروردگارت آمد:

الف - لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ.

ب - إِنَّهُ رَقَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ.

۱۸- قطعاً او به آنچه انجام می‌دهید بیناست:

الف - إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ.

ب - إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ.

۱۹- و قطعاً عذاب من عذابی دردناک است:

الف - أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ.

ب - وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- اَلَمْ * ذَلِكِ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ:

بقره: ۲

۲- الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ:

بقره: ۳

۳- وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

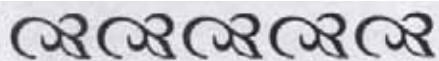
وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ:

بقره: ۴

۴- أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ:

بقره: ۵

درس ششم

تقوا و ایمان

قرآن کریم برای «متقین» هدایت است. تقوا و ارکان آن در آیات آغاز سوره بقره به زیبایی معرفی شده است.

ایمان به خدا و آنچه که از چشم و گوش ما پنهان است، برپاداشتن نماز برای برقراری ارتباط دائمی با آفریدگار یکتا، کمک و بخشش به نیازمندان از آنچه خداوند به ما ارزانی داشته و بخشیده است، ایمان به تمامی پیامبران الهی و باور داشتن روز قیامت، ارکان اصلی هدایت و رستگاری انسان است.

غفلت از ایمان به خدا و پیامبران الهی و نپذیرفتن دعوت آنها، بزرگترین ستمی است که انسان بر خود روا می‌دارد؛ نتیجه این غفلت، در دنیا عدم آرامش و در روز قیامت، حسرت و اندوه و محروم ماندن از رحمت خداوند است.

از سوی دیگر پاداش بیکران جهان آخرت برای کسانی است که ایمان آورده و در زندگی خود تقوا پیشه کرده‌اند. این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُدًى	هدایت	۸۵
۲	مُتَّقِينَ	افراد باتقوا، پرهیزکاران	۲۳ (۴۹)
۳	صَلَاة	نماز	۸۳
۴	نَصْر	یاری، پیروزی	۲۱ (۳۳)
۵	حَكِيم	حکیم، باحکمت، کسی که کارهایش سنجیده است	۹۸
۶	بَل	بلکه	۱۲۷
۷	زَكَاة	زکات	۳۲
۸	قَوْل	سخن	۹۲

• اعداد داخل پرانتز نشان می‌دهد با توجه به قواعدی که تاکنون آموخته‌اید چه تعداد کلمات هم‌خانواده جدیدی را

یوسف ۵۷

۵- وَلَا جُزْءَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ:

انفال ۱۰

۶- وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ:

آیة ۹۷

۷- يَا وَيَلْنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ:

شکافته ۱۳

۸- فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ:

۹- وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ

رُخوف ۸۲

وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ:

۱۰- قَالَ رَبِّ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

آیة ۴

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ:

امتیاز

اسم فاعل

در چند درس اخیر با کلمات هم خانواده، هم وزن، چگونگی یافتن حروف اصلی یک کلمه و وزن کلمات، آشنا شدیم. از این درس با بررسی از وزن‌های معروف اسم که هر کدام معنای خاصی دارد، آشنا می‌شویم.

کلمات زیر را بخوانید و به معنای آن‌ها توجه کنید.

خَالِقٍ: خالق کننده، آفریننده   غَالِمٍ: دانا

خَافِظٍ: حفظ کننده، نگهدارنده   قَادِرٍ: توانا

نَاصِرٍ: یاری کننده، یاور   ظَالِمٍ: ستمگر

جَامِعٍ: جمع کننده   خَامِدٍ: ستایشگر

این کلمات بر وزن «فَاعِلٍ» هستند، یعنی یک الف به حروف اصلی آن‌ها اضافه شده است. این گونه کلمات، بر انجام دهنده کاری یا دارنده حالتی دلالت دارند و به آن‌ها «اسم فاعِل» می‌گویند.

دو نکته:

۱- گاهی آخر اسم فاعل «ة» می‌آید، مانند: فَائِمَةٌ، نَاطِرَةٌ، صَابِرَةٌ

۲- اسم فاعل به صورت جمع نیز با علامتهای «وُنْ، يَنْ، اَت» می‌آید.

مانند: خَافِظُوْنَ خَافِظِيْنَ خَافِظَاتٍ، صَابِرُوْنَ صَابِرِيْنَ صَابِرَاتٍ

قاعده

کلمه‌ای که بر وزن «فَاعِلٍ» است، بر کننده کاری یا دارنده حالتی دلالت دارد و به آن «اسم فاعل» می‌گویند.

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	رَيْبٌ	شک، تردید	۱۸
۲	يُقِيمُونَ - يُقِيمُوا	برپا می‌دارند - برپا دارند	۹
۳	رَزَقْنَا	روزی دادیم	۲۱
۴	يُنْفِقُونَ، يُنْفِقُوا	انفاق می‌کنند - انفاق کنند	۲۳
۵	أُنزِلَ، أُنزِلَتْ	نازل شد، فرو فرستاده شد	۵۵
۶	هنا	او، آن، ش	بسیار
۷	الْمُفْلِحُونَ	رستگاران	(۱۲)۱۲
۸	كُنَّا	بودیم	۸۲
۹	أَقِيمُوا	برپا دارید	۱۶
۱۰	ءَاتُوا	بپردازید، بدهید	
۱۱	سَمِعِيعٌ	شنوا	۴۷

کلمات آشنا و جدید این درس ۹۱۳ بار در قرآن آمده است.

اکنون آن‌ها را در کتاب خود یادداشت کنید تا در هر وقت که نیاز به یادآوری داشته باشید، به راحتی بتوانید آن‌ها را به یاد آورید.

تمرین دوم: کلماتی را که اسم فاعل هستند مشخص کنید و همراه وزن و ریشه هر یک، در جدول بنویسید.

آیات، جاعِل، قنَال، کاشِفَات، حَکِیم، کِتَاب، خَاشِع
عَامِلَةٌ، یَعْلَمُونَ، زَاكِعُونَ، تَعْلَمُونَ، زَاكِمِينَ، کَافِرُونَ
شَیَاطِینَ، ضَا حِکَّة، سَمَوَات، صَالِحَات، زَا زِقِینَ

ردیف	کلمه	وزن	ریشه
۱			
۲			
۳			
۴			
۵			
۶			
۷			
۸			
۹			
۱۰			

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر ردیف سه امتیاز بدهید.

تمرین‌ها

تمرین اول: از ریشه‌های زیر، کلماتی بر وزن «فاعل» بسازید و معنای آنها را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	اسم فاعل	معنا
۱	ح ک م		
۲	ف ت ح		
۳	ش ک ر		
۴	ک ذ ب		
۵	غ ف ر		
۶	س ج د		
۷	خ س ر		
۸	ع م ل		
۹	غ ف ل		
۱۰	ک ت ب		

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر ردیف دو امتیاز بدهید.

۹- وَ يَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ:

الف - می‌گویند چرا از سوی پروردگارش معجزه‌ای بر او نازل نشد.

ب - می‌گویند چرا پروردگارش معجزه‌ای بر او نازل نکرد.

۱۰- رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ:

الف - پروردگارا! شکی نیست که تو همه مردم را در روزی جمع خواهی کرد.

ب - پروردگارا! قطعاً تو جمع‌کننده مردم هستی، در روزی که شکی در آن

نیست.

* در کدام گزینه تمام کلمات اسم فاعل است؟

۱۱: الف - وَارِثِينَ، كَاتِبٍ، قَالُوا

ب - غَالِبِينَ، نَاطِرٍ، غَافِلَاتٍ

۱۲: الف - حَافِظُونَ، غَامِلِينَ، وَالِدٍ

ب - بَاقِيَاتٍ، غَالِبٍ، صَلَوَةٍ

۱۳: الف - زَازِقِينَ، زَكْوَةَ، شَاهِدٍ

ب - قَائِلٍ، زَاجِحِينَ، صَابِرَاتٍ

۱۴: الف - خَالِقٍ، كَاتِبِينَ، قَاعِدُونَ

ب - صَاحِبٍ، سَابِقٍ، كِتَابٍ

تمرین سوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

۱- شنوا: الف - سَمِيعٌ ب - بَصِيرٌ

۲- بودیم: الف - كَانُوا ب - كُنَّا

۳- نازل شد: الف - أُنزِلَ ب - أُنزِلَ

۴- برپا دارید: الف - بَقِيْمُوا ب - آفِيْمُوا

۵- باور دارند: الف - يُوقِنُونَ ب - يُنْفِقُونَ

* کدام معنا صحیح است؟

۶- إِنْ أَوْلِيَاءُؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ:

الف - تقوایشگان فقط دوستان او هستند.

ب - دوستان او جز تقوایشگان نیستند.

۷- وَ جَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ:

الف - و آن را هدایتی برای بنی اسرائیل قرار دادیم.

ب - و هدایت او را برای بنی اسرائیل قرار دادیم.

۸- قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ:

الف - گفتند: ای وای بر ما، قطعاً ستمگر بودیم.

ب - گفتند: ای وای بر ستمگران ما.

۱۵: □ الف - خاضرة، خالدون، ذاکرات

□ ب - واسعة، سارقون، درجات

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و خداوند شنوای بیناست:

□ الف - وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

□ ب - وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا.

۱۷- و خداوند دوست و یاور تقوایندگان است:

□ الف - وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ.

□ ب - وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ.

۱۸- قطعاً تو دانای حکیم هستی:

□ الف - إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

□ ب - إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ.

۱۹- هدایت و رحمتی برای مؤمنان است:

□ الف - هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ.

۲۰- پاداش من جز بر پروردگار جهانیان نیست:

□ الف - إِنْ أُجِرْتِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ.

□ ب - إِنْ أُجِرْتِ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح سه امتیاز بدهید.

تمرین پنجم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- قرآن برای چه کسانی هدایت است؟

.....

۲- سه ویژگی از ویژگی های متقین چیست؟

.....

۳- پاداش آخرت برای چه کسانی بهتر است؟

.....

۴- یاری و پیروزی واقعی تنها از جانب چه کسی است؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

درس هفتم

خداوند، پیامبران، آخرت

رستگاری انسان در گرو ایمان به خدا، پایبندی به دستورات پیامبران و اعتقاد به زندگی در جهان آخرت است. پیامبران توجه مردم را به عظمت جهان آفرینش و قدرت بی انتهای خدای یگانه جلب می کردند و از آن‌ها می پرسیدند: آیا در وجود خداوندی که پدید آورنده آسمان‌ها و زمین است، شک دارید؟ آیا آفریدگار جهان هستی جز خدای یکتاست؟ آن چه جز او می پرستید بوج و باطل می باشد و تنها «الله» خدای واقعی جهان است. خدای یکتا همه ما را آفریده است و پس از مرگ به سوی او باز می گردیم. فقط او سزاوار عبادت است. چگونه می توان دل به غیر او بست و از غیر او اطاعت کرد؟! هیچ چیز نباید مانع پرستش خدای یگانه شود. اگر نتوان خداوند را عبادت کرد، باید راه هجرت را برگزید و در سرزمینی زندگی کرد که عبادت خداوند ممکن باشد.

بر پیامبران الهی سلام و درود می فرستیم و خداوند را ستایش می کنیم، او که صاحب و پروردگار جهانیان است. این معانی را در آیات درس جست و جو می کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- یَسْ * وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ * إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ: س ۳ تا ۱

.....

۲- وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ: نوس ۲۵

.....

۳- قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ: زمر ۱۰

.....

۴- يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيتَايَ فَاعْبُدُونِ: عنکبوت ۵۶

.....

۵- كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ: عنکبوت ۵۷

.....

۶- قَالَتْ رُسُلُهُمْ آفَىٰ لِلَّهِ شِكُّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ: ابراهیم ۱۰

.....

۷- ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ: لقمان ۳۰

.....

بجزء ۶۴

۸- فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ:

آلفسان ۲۸

۹- مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَبْعَثُكُمْ إِلَّا كُنُفًىٰ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ:

۱۰- سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ * وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ *

سالفات ۱۸۰ تا ۱۸۲

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ:

امتیاز

کلمات آشنا

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۳۶	پیامبر، فرستاده	مُرْسَل	۱
۳۲	خانه	دَار	۲
۴۲	درود، سلامت	سَلَام	۳
۹۷	جمع عبد، بندگان	عِبَاد	۴
۴	وسیع، گسترده	وَأَسِعَة	۵
۱۴۰	شخص، انسان، خود	نَفْس	۶
۴۴	مرگ	مَوْت	۷
۱۸۰			

کلمات جدید

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۱۵	دعوت می کند، فرامی خواند	يَدْعُوا	۱
(۲۴)۵	فقط مرا	إِيَّايَ	۲
(۵)۳	چشمنده	ذَاتِقَة	۳
بسیار	سپس	ثُمَّ	۴
۱۹	بازگرداننده می شوید	تُرْجَعُونَ	۵
۴۳	گفت	قَالَتْ	۶
۶	پدیدآورنده	فَاطِر	۷
۲۶	دعوت می کنند، فرا می خوانند	يَدْعُونَ	۸
۱۴۴	غیر، جز	دُون	۹
۸۴	بخشش، لطف	فَضْل	۱۰
۴	برانگیختن، رستاخیز	بَعَث	۱۱
بسیار	مانند	كَ	۱۲
۴۱	پاک و بی عیب است	سُبْحَانَ	۱۳
۷	وصف می کنند	يَصِفُونَ	۱۴

کلمات آشنا و جدید این درس ۸۲۸ بار در قرآن آمده است.

اسم مفعول

کلمه‌های زیر را بخوانید و به معنای آن‌ها توجه کنید.

مَجْمُوع: جمع شده

مَكْتُوب: نوشته

مَحْفُوظ: حفظ شده

مَعْلُوم: مشخص

مَنْصُور: یاری شده، پیروز

مَبْعُوث: برانگیخته

مَمْنُوع: منع شده

مَعْدُود: شمرده

تمام کلمه‌های فوق بر وزن «مَفْعُول» می‌باشد، یعنی دو حرف «ف، و» به حروف اصلی آن‌ها اضافه شده است.

این گونه کلمات به کسی یا چیزی دلالت دارد که کاری بر روی آن انجام شده یا دارای حالتی است و به آن‌ها «اسم مفعول» می‌گویند.

دو نکته

۱- گاهی آخر اسم مفعول «ة» می‌آید، مانند: مَعْدُودَة، مَرْفُوعَة

۲- اسم مفعول به صورت جمع نیز با علامتهای «وُنَ، یُنَ، ات»

می‌آید، مانند: مَجْمُوعُونَ، مَنْصُورُونَ، مَبْعُوثِينَ، مَسْجُوبِينَ

مَعْدُودَات، مَعْلُومَات

قاعده

کلمه‌ای که بر وزن «مَفْعُول» است، بر کسی یا چیزی دلالت دارد که کاری بر روی آن انجام شده است و به آن «اسم مفعول» می‌گویند.

تمرین‌ها

تمرین اول: از ریشه‌های زیر، اسم مفعول بسازید و معنای آن‌ها را حدس

بزنید.

ردیف	ریشه	اسم مفعول	معنا
۱	ظ ل م		
۲	ط ل ب		
۳	أ ك ل		
۴	ذ ك ر		
۵	غ ض ب		
۶	ر د د		
۷	ح م د		
۸	س ح ر		
۹	ش ه د		
۱۰	س ر ر		

پس از بررسی به هر کلمه و معنای صحیح ده امتیاز بدهد.

تمرین سوم: گزینه های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

- ۱- تو را: الف - إِيَّاكَ ب - إِيَّاي
- ۲- فرا می خوانند: الف - يَدْعُوهُمْ ب - يَدْعُونَ
- ۳- بازگردانده می شوید: الف - تُرْجَعُونَ ب - يَصِفُونَ
- ۴- گسترده: الف - ذَائِقَةً ب - وَاسِعَةً
- ۵- غیر: الف - دُونَ ب - دَار

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي:

- الف - گفت این بخشش پروردگارم است.
- ب - گفت این از بخشش پروردگارم است.

۷- الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ:

- الف - چه کسی مرگ و زندگی را آفرید؟
- ب - کسی که مرگ و زندگی را آفرید.

۸- بَلَى الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ:

- الف - بلکه انسان بر نفس خویش بیناست.
- ب - انسان باید بر نفس خویش بینا باشد.

تمرین دوم: از میان کلمات زیر اسم مفعول را مشخص کنید و همراه وزن و ریشه هر یک، در جدول بنویسید.

مَسْبُوقِينَ، مُسْلِمُونَ، مَخْشُورَةً، مُجْرِمُونَ، مَخْنُون، مَعْرُوشَات
 مَهْجُور، مَشْرِق، مُحْسِنُونَ، مَرْحَمَةً، مَجْمَع، مَمْنُون، مَغْلُولَةٌ
 مَسْكِين، مَحْجُوبُونَ، مُؤْمِن، مَعْمُور، مَسْجِد، مَأْمُون، مَرْجِع

ردیف	اسم مفعول	وزن	ریشه
۱			
۲			
۳			
۴			
۵			
۶			
۷			
۸			
۹			
۱۰			

از این کلمات به پاسخ صحیح هر یک، دایره بکشید.

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - قطعاً تو از پیامبران هستی:

الف - اِنَّا اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ.

ب - اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ.

۱۷ - قطعاً آن دو از بندگان مؤمن ما هستند:

الف - اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ.

ب - اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ.

۱۸ - و لطف خداوند بر تو بسیار بزرگ است:

الف - بِاَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيْرًا.

ب - وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا.

۱۹ - قطعاً خانه آخرت برای کسانی که تقوا پیشه می کنند بهتر است:

الف - وَ الدّٰرُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ.

ب - وَ لِّلَّذِيْنَ اٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ.

۲۰ - ... یا برای آنها خدایی جز الله است، خدا از آنچه شرک می ورزند پاک و دور است:

الف - اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ.

ب - لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ.

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

۹ - سُبْحٰنَهُ، وَ تَعَالٰی عَمَّا يَصِفُوْنَ:

الف - او پاک، بی عیب و برتر است از آن چه وصف می کنید.

ب - او پاک، بی عیب و برتر است از آن چه وصف می کنند.

۱۰ - لَهُ الْحُكْمُ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ:

الف - فرمان برای اوست و به سوی او بازگردانده می شوند.

ب - فرمان برای اوست و به سوی او بازگردانده می شوید.

* در کدام گزینه تمام کلمات اسم مفعول است؟

۱۱: الف - مَسْئُولٌ، مَغْلُوبٌ، مَكْرُوهٌ

ب - مَخْرُومُونَ، مَقْدُورٌ، مَايْتِدَةٌ

۱۲: الف - مَكْدُوبٌ، مَلْعُونِينَ، مَرْجُومِينَ

ب - كٰفِرِيْنَ، ظٰلِمِيْنَ، فٰسِقِيْنَ

۱۳: الف - مَنطِقٌ، مَسْجِدٌ، مَغْرِبٌ

ب - مَشْرُورٌ، مَرْفُوعَةٌ، مَمْدُودٌ

۱۴: الف - عَلِيْمٌ، قَدِيْرٌ، عَظِيْمٌ

ب - مَرْقُومٌ، مَمْلُوكٌ، مَشْهُودٌ

۱۵: الف - مَعْدُودٌ، مَعْدُودَةٌ، مَعْدُودَاتٌ

ب - مَغْفِرَةٌ، مَسْكَنَةٌ، مَغْدِرَةٌ

 تمرین چهارم: ترجمه عبارت قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح نه امتیاز بدهید.

 تمرین پنجم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- خانه آخرت برای چه کسانی بهتر است؟

۲- پیامبران در مورد خداوند به مردم چه گفته‌اند؟

۳- خدا در برابر گسترده بودن زمین از ما چه خواسته است؟

۴- اگر لطف و رحمت الهی نبود ما چه وضعی داشتیم؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس هشتم

خود آزمایی

قرآن آموزان عزیز، در دومین مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن با معنای بخش دیگری از کلمات و آیات قرآن آشنا شدید. در این دروس معنای ۵۸ کلمه آشنا و ۹۵ کلمه جدید را فرا گرفتید و با علائم جمع، کلمات همخانواده، کلمات هموزن، وزن کلمات و معنای اسم فاعل و اسم مفعول آشنا شدید. اکنون می‌توانید به کمک این مطالب معنای برخی از کلمات جدید را حدس بزنید.

خوب است بدانید که ۱۵۳ کلمه معنا شده در دروس این کتاب نزدیک به ۱۵ هزار بار در قرآن تکرار شده است. ۱۱۱ کلمه معنا شده در دروس مفاهیم (۱) نیز حدود ۳۰ هزار بار در قرآن تکرار شده است. بنابراین شما تاکنون به کمک دروس مفاهیم (۱) و (۲) با معنای بیش از ۶۰٪ کلمات قرآن آشنا شده‌اید.

این درس کلمات جدید ندارد و عبارات قرآنی آن با استفاده از کلمات درسهای قبل معنا می‌شود و مطالب درسهای گذشته به صورت تمرین یادآوری می‌گردد.

امید است با تلاش و علاقه بیشتر، آموزش این دروس را ادامه دهید تا رفته رفته شاهد توفیقات بیشتر خود در فهم آیات شریفه قرآن باشید.

۷- أَنْزَلَ، أُنزِلَ:

 الف - نازل شده، نازل کرد
  ب - نازل کرد، نازل شد

۸- مُفْلِحُونَ، خَاسِرُونَ:

 الف - زیانکاران، رستگاران
  ب - رستگاران، زیانکاران

۹- أَنْزَلْنَا، أَرْسَلْنَا:

 الف - فرستادیم، فرو فرستادیم
  ب - فرو فرستادیم، فرستادیم

۱۰- يَدْعُوهُمْ، يَدْعُونِي:

 الف - آنها را دعوت می‌کند، مرا دعوت می‌کند

 ب - او را دعوت می‌کنند، مرا دعوت می‌کند

* کدام کلمات صحیح است؟

۱۱- نیست، کسی که:

 الف - فَا، مَنْ

 ب - مَن، مَا

۱۲- بودیم، بودید:

 الف - كُنْتُمْ، كُنَّا

 ب - كُنَّا، كُنْتُمْ

۱۳- انجام می‌دهید، می‌دانند:

 الف - يَعْمَلُونَ، تَعْلَمُونَ

 ب - تَعْمَلُونَ، يَعْلَمُونَ

تمرین‌ها

تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- آ، آم:

 الف - یا، آیا

 ب - آیا، یا

۲- بَصِيرًا، سَمِيعًا:

 الف - بینا، شنوا

 ب - شنوا، بینا

۳- حَيًّا، مَوْتًا:

 الف - زنده، مرگ

 ب - زندگی، مرده

۴- لَوْ، لَمَّا:

 الف - اگر، وقتی که

 ب - وقتی که، اگر

۵- عِبَادِي، أَنْهَارًا:

 الف - بندگانی، روزها

 ب - بندگانم، رودها

۶- بَشِيرًا، نَذِيرًا:

۲۲- وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ:

□ الف - و خداوند بیناست به بندگان.

□ ب - و خداوند به بندگان بیناست.

۲۳- قَدْ جَاءَ ثَلَاثُ آيَاتِي:

□ الف - قطعاً آمد تو را آیات من.

□ ب - قطعاً آیات من برای تو آمد.

۲۴- وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ:

□ الف - و برای هر پیامبری امتی است.

□ ب - و برای هر امتی پیامبری است.

۲۵- وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ*:

□ الف - و نیست برای ستمگران از یاوران.

□ ب - و برای ستمگران هیچ یآوری نیست.

۲۶- يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ:

□ الف - ای بندگانم پس تقوای مرا پیشه کنید.

□ ب - ای بندگان پس تقوا پیشه کنید.

۲۷- قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ:

□ الف - گفت تقوای خدا را پیشه کنید اگر مؤمن هستید.

□ ب - گفت تقوای خدا را پیشه کنید اگر مؤمنان بودی.

۱۴- آب، آتش:

□ الف - نَار، مَاء

□ ب - مَاء، نَار

۱۵- این که، این:

□ الف - أَنْ، هَذِهِ

□ ب - هَذِهِ، أَنْ

۱۶- نیست، غیر:

□ الف - دُونَ، لَيْسَ

□ ب - لَيْسَ، دُونَ

۱۷- آفرینش، آفرید:

□ الف - خَلَقَ، خَلَقَ

□ ب - خَلَقَ، خَلَقَ

۱۸- تقوای مرا پیشه کنید، عبادت کنید:

□ الف - اتَّقُوا، اتَّقُوا

□ ب - اتَّقُوا، اتَّقُوا

۱۹- خودش، خودشان:

□ الف - أَنْفُسُهُمْ، أَنْفُسُهُمْ

□ ب - أَنْفُسُهُمْ، أَنْفُسُهُمْ

۲۰- برپا می دارند، باور دارند:

□ الف - يُوقِنُونَ، يُقِيمُونَ

□ ب - يُقِيمُونَ، يُوقِنُونَ

* صحیح ترین و زیباترین ترجمه را انتخاب کنید.

۲۱- وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَاحِدٌ:

□ الف - و هیچ خدایی جز خدای یگانه نیست.

□ ب - و نیست خدایی جز خدای یگانه.

۳۴- حِسَاب، عِبَادَة، مَهْد:

الف - كِتَاب، رِسَالَة، أَهْل
 ب - جِهَاد، شَهَادَة، فَتْح

۳۵- خَلَق، يَغْلَم، صَدَقُوا:

الف - خَلَق، يَجْعَل، تَصَرُّوا
 ب - جَعَلَ، يَعْمَل، سَبَقُوا

* وزن کلمات داده شده کدام است؟

۳۶- عِبَاد، وَاحِدَة، أَرْض:

الف - فِعَال، فَاعِل، فِعْل
 ب - فِعَال، فَاعِلَة، فِعْل

۳۷- أَنْزَلَ، أَنْزَلَ، نُزِّل:

الف - أَفْعَلَ، أَفْعِل، تُفْعَل
 ب - أَفْعَلَ، أَفْعِل، تُفْعَل

۳۸- سُبْحَانَ، مُرْسَل، وَاسِعَة:

الف - فُعْلَان، مَفْعَل، فَاعِلَة
 ب - فُعْلَان، مَفْعِل، فَاعِل

۳۹- مَسْبُوقِينَ، إِسْلَام، رُسُل:

الف - مَفْعُولُونَ، أَفْعَال، فُعْل
 ب - مَفْعُولِينَ، إِفْعَال، فُعْل

۴۰- فَضَّل، مَعْلُومَات، تَعْمَلُونَ:

الف - فَعْل، مَفْعُولَات، تَفْعَلُونَ
 ب - فَعْل، مَفْعَلَات، يَفْعَلُونَ

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح یک امتیاز بدهید.

۲۸- فَمَالَهُ مِنَ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ:

الف - پس او هیچ نیرو و یاور ندارد.
 ب - پس او از نیرو و یاور چیزی ندارد.

۲۹- إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ:

الف - قطعاً حزب خدا رستگاران هستند.
 ب - قطعاً حزب خدا رستگار است.

۳۰- وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ:

الف - و آخرت نزد پروردگارت برای متقین است.
 ب - و متقین در آخرت نزد پروردگارت هستند.

* کدام دسته با کلمات داده شده هم وزن است؟

۳۱- مَشْرِيقٍ، أَصْحَاب، ضَالِحَات:

الف - مَغْرِب، أَعْمَال، حَافِظَات
 ب - مَشَارِق، إِسْلَام، عَابِدَات

۳۲- ضَائِرُونَ، يَغْلَمُونَ، مُسْلِمِينَ:

الف - خَاسِرُونَ، تَعْلَمُونَ، مُشْرِكِينَ
 ب - قَادِرُونَ، يَعْمَلُونَ، مُؤْمِنِينَ

۳۳- رَحْمَة، حَمْد، عِلْم:

الف - حَسْرَة، عِبْد، ذِكْر
 ب - مَرْحَمَة، أَحْمَد، عَلِيم

تمرین سوم: عبارات قرآنی زیر را ترجمه کنید.

۱- إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ:

آیه ۱۳

۲- وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ:

آیه ۸

۳- فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ:

آیه ۱۹

۴- قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَى:

آیه ۱۲۰

۵- الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ:

آیه ۷۸

۶- لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ:

آیه ۲۳

۷- وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ:

آیه ۲۱۶

۸- وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ:

آیه ۷۴

۹- اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا:

آیه ۶۲

تمرین دوم: کلمه‌های هم‌خانواده را به ترتیب در جدول بنویسید سپس

ریشه هر گروه را حدس بزنید، آنگاه وزن هر کلمه را مشخص کنید.

مَعْلُومَات، مُضِلِّحِينَ، لَيَعْلَمَنَّ، يُشْرِكُونَ، يَعْلَمُ، غَامِلُونَ
مُضِلِّحُونَ، تَعْمَلُونَ، عُلَمَاءَ، تَعْلَمُونَ، مُشْرِكَةَ، مُشْرِكَات
إِصْلَاح، كُفْرَانَ، صَالِحَات، شُرَكَاءَ، أَعْمَالَ، يَعْمَلُ، كُفَّار
كَفَرُوا، عَمِلُوا، كَافِرُونَ، مُشْرِكِينَ، صَالِحِينَ، يَكْفُرُونَ

ردیف	کلمه اول وزن	کلمه دوم وزن	کلمه سوم وزن	کلمه چهارم وزن	کلمه پنجم وزن	ریشه
۱	.....	.....	.....	.....	.....	.....
۲	.....	.....	.....	.....	.....	.....
۳	.....	.....	.....	.....	.....	.....
۴	.....	.....	.....	.....	.....	.....
۵	.....	.....	.....	.....	.....	.....

پس از بررسی به کلمات صحیح هر ردیف شش امتیاز بدهید.

٢٠- وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ:

٢١- وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ:

مُتَافِقُونَ ٨

٢٢- خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ:

٢٣- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ:

عَنكَبُوتَ ٢٤

٢٤- قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ:

٢٥- وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً:

الْبُرَاجِمِ ٣١

٢٦- قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ:

٢٧- مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ:

٢٨- قَدْ جَاءَ تَكْثُفٌ بَيْنَنَا مِنْ رَبِّكُمْ:

أَشْرَافَ ٧٣

١٠- وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ:

حُجْرَاتِ ١

١١- وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ:

زُومَ ٢٧

١٢- وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَ مَا آتَانَا مِنَ الْمُسْرِكِينَ:

يُوسُفَ ١٠٨

١٣- وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا:

نَحْلَ ٧٢

١٤- يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ:

صَ ٢٦

١٥- إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ:

حَاجَةَ ٣

١٦- كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ:

نَالِ عَشْرَانَ ٨٦

١٧- وَمَا نَنْصُرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ:

نَالِ عَشْرَانَ ١٢٦

١٨- هَذَا بَيِّنَاتٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ:

نَالِ عِجْرَانَ ١٣٨

١٩- وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ:

بَقْرَةَ ١٦٣

فهرست الفبایی کلمات

الف

آنزلنا ۱	نازل کردیم، فرو فرستادیم	آیا	آیا	۳۱
آنفیکم ۲	خودتان رودها	بپردازید، بدهید	بپردازید، بدهید	۳۲
آنهار ۲	پیروان کتاب الهی (یهودیان و مسیحیان)	تقوا داشته باشید، تقوایشه کنید	تقوا داشته باشید، تقوایشه کنید	۳۳
أهل الكتاب ۲	فقط مرا	پاداش	پاداش	۳۴
إتائی ۷	آمد و شد، اختلاف	فرستادیم	فرستادیم	۳۵
ب	نام دیگر حضرت یعقوب	اطاعت کنید، پیروی کنید	اطاعت کنید، پیروی کنید	۳۶
باطل ۱	باطل، نادرست خشکی	عبادت کنید، پرستید	عبادت کنید، پرستید	۳۷
بُزْهَان ۱	دلیل روشن دریا	قفل ها	قفل ها	۳۸
بُخْر ۲	بشارت دهنده، مژده دهنده	بریا دارید	بریا دارید	۳۹
بُشُور ۱	بینا	بیشتر	بیشتر	۴۰
بُصِير ۵	برانگیختن، رستاخیز	کسی که، چیزی که، آنچه که	کسی که، چیزی که، آنچه که	۴۱
بُغْث ۷	بعد، پس	دردناک	دردناک	۴۲
بُغْد ۵	بلکه	یا	یا	۴۳
بُلْء ۶	فرزندان، پسران	فرمان، کار، موضوع	فرمان، کار، موضوع	۴۴
بُتُون ۲	فرزندان، پسران	امت، گروه	امت، گروه	۴۵
بَنِي، بَنِينَ ۲	بین، میان	امین، درستکار	امین، درستکار	۴۶
بَنِينَ ۵	دلایل روشن، معجزات آشکار	این که، که	این که، که	۴۷
بَيِّنَات ۱		نازل کرد، فرو فرستاد	نازل کرد، فرو فرستاد	۴۸
		نازل شد، فرو فرستاده شد	نازل شد، فرو فرستاده شد	۴۹
		نازل شد، فرو فرستاده شد	نازل شد، فرو فرستاده شد	۵۰

۲۹- إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ:

شخړات ۱۸

۳۰- وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ:

پس از بررسی، به ترجمه صحیح هر عبارت سه امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- ظلم بزرگ چیست؟

۲- هدایت واقعی، کدام هدایت است؟

۳- بهتر است مؤمنان اموال خود را چگونه انفاق کنند؟

۴- خداوند چه مقامی به حضرت داود عَلَيْهِ السَّلَام داده است؟

به هر پاسخ صحیح ده امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

صبراط ۱	راه	● کک	مانند
صلوة ۶	نماز	کک ۷	
● ظ		کتاب ۲	کتاب، قرآن
ظاهره ۵	ظاهر، آشکار	کثیرا ۱	بسیار
ظلمات ۳	تاریکی‌ها	کفروا ۱	کافر شدند
ظنه ۵	گمان	کتاب ۱	بودیم
● ع		● ل	
عباد ۷	جمع عبد، بندگان	لا یتدبرون ۳	تدبر نمی‌کنند، اندیشه نمی‌کنند
علیم ۵	دانا	لیکن ۵	لیکن، ولی
عن ۱	از	لما ۳	وقتی که
● غ		لوا ۳	اگر، هر چند، ای کاش، چرا
غافل ۱	غافل، بی توجه	لیس ۲	نیست، نبود
غیر ۳	جز	لیل، لیلته ۳	شب
● ف		● م	
فاطر ۷	پدید آورنده	ما ۲	نه، نیست، آنچه، چه
فضل ۷	بخشش، لطف	ماء ۲	آب
● ق		مبارک، مبارکه ۳	مبارک، با برکت
قالت ۷	گفت	مؤمنین ۶	افراد باتقوا،
قبل ۵	قبل، پیش	مؤمنین ۷	پرهیزکاران
قدر، قدر ۳	اندازه	مؤمنین ۲	پیامبر، فرستاده
قرار ۲	محل زندگی و آرامش، جایگاه	مشرک ۲	مشرک، کسیکه برای خداوند همتا قرار می‌دهد
قلوب ۳	قلبها، دلها	مفلحون ۶	رستگاران
قول ۶	سخن	من ۲	کسی، کسی که، هر کس چه کسی، آنچه

● ت، ث		● دُون ۷	غیر، جز
تخرج ۳	خارج می‌کنی، خارج کنی	● ذ	
تذرعون ۷	بازگر دانه می‌شوید	ذائقه ۷	چشنده
تعالی ۲	برتر و بزرگتر است	● ر	
تعلمون ۵	انجام می‌دهید	رزقنا ۲	روزی دادیم
ثم ۷	سپس	رسل ۱	جمع رسول - پیامبران، فرستادگان
● ج		زیب ۲	شک، تردید
جزا ۲	پاداش	● ز	
جعل ۲	قرار داد	زکوة ۶	زکات
جعلنا ۳	قرار دادیم	زینة ۳	زینت، زیور
جنات ۲	باغها، بهشتها	● ح	
● ح		حق ۱	حق، راستی و درستی
حکیم ۶	حکیم، با حکمت، کسی که کارهایش سنجیده	حکیم ۷	پاک و بی عیب است
حی ۲	زنده	سبحان ۷	راه
● خ		سبحرا ۱	سحر، جادو
خابرون، خابرون زبانکاران		سلام ۷	سلام، درود، سلامت
خیال ۲	میان، بین	سمیع ۶	شنوا
خلق ۲	آفرید	● ش	
خلفنا ۵	آفریدیم	شفا ۳	شفا، درمان
● د		شک ۷	شک، تردید
د ۷	خانه	● ص	
صالح ۲	نیک، شایسته		

میزان ۱	موت ۷	مرگ	ی ●
		وسیله سنجش، ترازو	يُؤْمِنُونَ ۲
		ایمان می آورند، ایمان دارند	
			يَتَّقُونَ ۵
		تقوا پیشه می کنند	
		آتش	يَذْعَبُونَ ۷
		هشدار دهنده	يَذْعَبُونَ ۷
		یاری، پیروزی	يَنْشَأُ ۲
		شخص، انسان، خود	يُشْرِكُونَ ۲
		نازل می کنیم، فرو می فرستیم	
		نور، روشنائی	يَصِفُونَ ۷
		روز	يَعْلَمُ ۲
			يَعْلَمُونَ، يَعْلَمُوا ۵
		می دانند، بدانند	
		یک، یگانه	يَقُولُ ۲
		می گوید، بگوید	
		واسع، گسترده	يَقُولُونَ، يَقُولُوا ۵
		می یافتند، یافتند	يُقِيمُونَ، يُقِيمُوا ۶
		برپا می دارند، برپا دارند	
		وای، وای بر	يُنْفِقُونَ، يُنْفِقُوا ۶
		انفاق می کنند، انفاق کنند	
			يُوقِنُونَ ۶
		یقین دارند، باور دارند	
		هدایت	يَهْدِي ۲
		این	
		آنها (آن دو)	
			هَذِهِ ۲
			هَٰئِهِ ۲

پرسش نامه قرآن آموز

خدا را سپاس می گوئیم که با فراگیری دروس این کتاب زمینه آشنایی و علاقه شما به قرآن بیش از پیش فراهم شده است. لطفاً با پاسخ گویی دقیق به پرسش های زیر، ما را در اصلاح و تکمیل دروس این کتاب یاری کنید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما سپاس گزاریم.

- ۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد ..... تحصیلات .....
- استان و شهرستان ..... نام مدرسه یا کانون .....
- ۲- غیر از آموزش قرآن در مدرسه، برای درک و فهم آیات قرآن چه آموزشهایی دیده اید؟ در کجا؟ چه مدت؟

- ۳- دروس این کتاب را به صورت حضوری آموزش دیده اید یا غیرحضوری و خودآموز؟
- ۴- اگر به شکل حضوری آموزش دیده اید، توان مربی در تدریس چگونه بوده است؟

- خوب متوسط ضعیف
- ۵- آیا مقدمه کتاب را به طور کامل خوانده اید؟
- اگر خوانده اید، این مقدمه چقدر شما را با اهداف و روشهای این کتاب آشنا کرده است؟

- به طور کامل تا حدودی کم
- ۶- قبل از خواندن دروس این کتاب، فراگیری معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می دانستید؟

- بسیار تا حدودی کم
- ۷- در حال حاضر درک معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می دانید؟
- بسیار تا حدودی کم

۸- محتوا، روش آموزش و تمرین‌های این کتاب را برای دستیابی به درک معنای عبارات قرآن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

- عبارات قرآنی درس: خوب   متوسط   ضعیف
تمرین اول: خوب   متوسط   ضعیف
تمرین دوم: خوب   متوسط   ضعیف
تمرین سوم: خوب   متوسط   ضعیف

۹- اگر در معنا کردن عبارات قرآنی درس و حل تمرین‌ها مشکلاتی داشته‌اید، موارد آن را بنویسید.

۱۰- برای بهتر شدن دروس این کتاب لطفاً پیشنهادهای خود را بنویسید.

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی: .....

نشانی: .....

تاریخ تنظیم: .....

لطفاً این برگه را به مسئول محترم کلاس خود تحویل دهید.

پرسش‌نامهٔ مربی

با حمد و سپاس الهی و قدردانی از زحمات شما در آموزش این کتاب، برای اصلاح و تکمیل این مجموعه دروس و دستیابی به محتوا و روش‌های مناسب‌تر، لطفاً موارد زیر را با دقت پاسخ دهید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما برای بهبود آموزش قرآن سپاسگزاری می‌شود.

۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد: ..... تحصیلات: .....

استان و شهرستان: ..... سابقهٔ تدریس قرآن: ..... سال

۲- تاکنون این کتاب را در چند کلاس آموزش داده‌اید و در هر کلاس به طور متوسط چند قرآن آموز شرکت داشته‌اند؟

۳- معمولاً هر جلسهٔ آموزش چند دقیقه طول می‌کشد؟..... دقیقه

۴- مشخصات عمومی قرآن‌آموزان خود را بنویسید. (حداکثر سه کلاس)

کلاس ۱: مرد زن متوسط سن: ..... متوسط تحصیلات: .....

کلاس ۲: مرد زن متوسط سن: ..... متوسط تحصیلات: .....

کلاس ۳: مرد زن متوسط سن: ..... متوسط تحصیلات: .....

۵- اگر در این کلاس‌ها آموزش دیگری نیز انجام می‌شود، مشخص کنید.

آموزش قرائت: ..... دقیقه. آموزش حفظ: ..... دقیقه.

سایر موارد را نام ببرید: ..... دقیقه.

۶- برای آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن، کارایی این کتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خوب متوسط ضعیف

۷- این کتاب با سطح علمی دانش‌آموزان اول راهنمایی چه تناسبی دارد؟

مناسب بالاتر از توان آنان پایین‌تر از توان آنان

۸- در صورت استفاده از روش آموزش و پرسش ارائه شده در مقدمه کتاب، هر یک از این روش‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قرائت عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

ترجمه اولیه عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

آموزش معنای کلمات: خوب متوسط ضعیف

ترجمه کامل عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

تمرین اول: خوب متوسط ضعیف

تمرین دوم: خوب متوسط ضعیف

تمرین سوم: خوب متوسط ضعیف

۹- هر نکته دیگری که در مورد اهداف، محتوا، روش تدریس و تمرین‌های این کتاب ضروری می‌دانید به تفکیک بنویسید.

.....
.....

۱۰- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات و تجربیات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی: ..... تلفن: .....

نشانی: ..... تاریخ تنظیم: .....

لطفاً این برگه را به مسئول محترم کلاس خود تحویل دهید.

این کتاب، به منظور نشر و فراگیر نمودن آموزش

مفاهیم قرآن کریم، در راستای اجرا و استمرار

نهضت قرآن آموزی توسط سازمان دارالقرآن الکریم

به طبع رسیده است.

سازمان دارالقرآن الکریم

دبیرخانه نهضت قرآن آموزی

آموزش

مفاهیم قرآن (۳)

(درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم)

مؤلف: مسعود وکیل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش مفاهیم قرآن

(۳)

(۲) علم قرآن با تفسیر و تفسیر

مفاهیم قرآنی، تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن

روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن

با تجدید نظر و اصلاحات

تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن

(تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن)

(تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن)

تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن، روش تفسیر قرآن

سازمان دارالقرآن الکریم

و دبیرخانه نهضت قرآن آموزی

معاون و پدیدآور : امیرموس معصوم قرآن مولف مسعود وکیل ، با همکاری هادی محدث و ... (دیگران)

مصحح سازمان دارالقرآن الکریم و دبیرخانه نهضت قرآن آموزی .

وضعیت ویراست : ویراست ۲

مشخصات نشر : تهران : تلاوت . ۸۶

مشخصات ظاهری : ج : جدول .

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۱۱۴۳-۶-۱-۲۰۰۰ ریال

یادداشت : فیبا

موضوع : قرآن - راهنمای آموزشی.

موضوع : قرآن - پرسشها و پاسخها.

شناسه افزوده : محدث ، هادی ، ۱۳۱۶ .

شناسه افزوده : سازمان دارالقرآن الکریم، دبیرخانه نهضت قرآن آموزی.

رده بندی کنگره : ۱۳۸۵ / ۲ / ۸۱۸۵ / ۶۵ BP۶۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷ / ۱۰۷

شماره کتابخانه ملی : ۲۵۹۷۴-۸۵

آموزش مفاهیم قرآن جلد (۳)

مؤلف : مسعود وکیل * با همکاری : سید هادی محدث . سید مهدی سیف

محمدجعفر محبی . حمیدرضا مستفید . سید محمد حسین میرباقری

چاپ و صحافی : سازمان چاپ ارشاد اسلامی نوبت چاپ : اول - تابستان ۸۶

ناشر : تلاوت با همکاری انتشارات پیام عدالت تیراژ : ۵۰۰۰۰ جلد

به سفارش سازمان دارالقرآن الکریم (انتشارات تلاوت)

بخش از فروشگاه بصائر : میدان امام حسین (ع)

خیابان خواجه نصیرالدین طوسی - شماره ۸۵

تلفن و دورنگار: ۷۷۶۰۷۵۴۷

قیمت : ۲۰۰ تومان

صاحب امتیاز: ان. کتات مه‌سسه مفدق.آ. م‌شاشد.

فهرست مطالب

عنوان ..... صفحه

پیش‌گفتار ۴

درس اول: نام‌های قرآن ۶

نوع دوم اسم فاعل و اسم مفعول ۱۱

درس دوم: آیین توحیدی ابراهیم ۲۱

صفت مُشَبَّه ۲۸

درس سوم: حضرت محمد(ص) آخرین پیامبر الهی ۳۶

صیغهٔ مبالغه ۴۳

درس چهارم: نشانه‌های خداوند ۵۱

اسم تفضیل ۵۷

درس پنجم: وعدهٔ قطعی خداوند ۶۴

اسم مکان و زمان ۷۰

درس ششم: خداوند روزی بخش ۷۶

جمع مُکَسَّر ۸۱

درس هفتم: ایمان و کفر ۹۲

مصدر ۹۸

درس هشتم: خودآزمایی ۱۰۷

فهرست القبایی کلمات ۱۲۱

پرسش‌نامهٔ قرآن آموز ۱۲۵

پرسش‌نامهٔ مرئی ۱۲۷

۲- «ل» قبل از فعل مضارع به معنای «تا» می باشد، مانند:

وَلْيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ: تا بدانند که وعده خداوند حق است.

وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ: تا او را نشانه ای برای مردم قرار دهیم.

۳- فعل ماضی بعد از کلمات شرط مانند «إِنْ، لَوْ، إِذَا» مضارع معنا می شود،

مانند:

وَأَوْفَاءً مِمَّنْ أَخَذَ الْكَيْفَ لِكَانَ خَيْرًا لَهُمْ:

اگر اهل کتاب ایمان بیاورند، برای آنها بهتر است.

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا:

وقتی که نزد شما می آیند، می گویند ایمان آوردیم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیش گفتار

خدا را سپاس می گویم که با آموزش دروس گذشته، می توانید بخش قابل توجهی از عبارات و آیات قرآن کریم را معنا کنید و اینک با آموزش دروس مفاهیم «۳» بر این توانایی می افزاید.

خوب است پیش از آغاز آموزش دروس جدید یک بار دیگر پیش گفتار مفاهیم «۱ و ۲» را مطالعه کنید. در مفاهیم «۳» نیز مانند مفاهیم «۲» پس از هر درس، قاعده ساده ای از زبان عربی بیان شده است. در آموزش و یادگیری این قواعد توجه به تذکرات قبلی ضروری است. این قواعد نیز مانند قواعد قبلی بر توانایی شما در درک معنای کلمات و عبارات قرآنی که در این دروس نیامده است، می افزاید.

با آموزش این دروس با معنای تعداد بیشتری از کلمات قرآن آشنا می شوید و می توانید حداقل ۳۰۰۰ عبارت و آیه متوسط قرآن کریم را معنا کنید. این مقدار از نظر حجم حدود یک ششم یا پنج جزء قرآن است.

روش تدریس، تمرین و ارزشیابی این مجموعه نیز مانند دروس قبلی می باشد. برای ترجمه روان و زیبای عبارات قرآنی، توجه به نکات زیر مفید است.

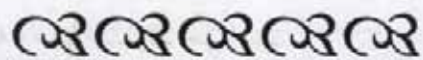
۱- گاهی بین قسمت اول و دوم یک جمله، ضمیری برای تأکید می آید. برای ترجمه روان و ساده تر می توان این ضمیر را معنا نکرد، مانند:

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ: قطعاً او عزیز و حکیم است.

وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا: و سخن خداوند برتر است.

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ: و آنان رستگار هستند.

درس اول

نام‌های قرآن

قرآن کریم نام‌های گوناگونی دارد. هر یک از این نام‌ها نشانگر یکی از ویژگی‌های قرآن است. دقت در معنای این نام‌ها، عظمت و عمق بی‌پایان قرآن را نشان می‌دهد و زمینه بهره‌گیری ما را از این کتاب الهی بیشتر فراهم می‌آورد.

گاهی قرآن از حقیقت خود سخن می‌گوید و جایگاه خاص و برتر خود را معرفی می‌کند. جایگاهی که نشان می‌دهد قرآن سخن حق است و هیچ امر باطل و نادرستی در آن راه ندارد. گذشت زمان از ارزش و اعتبار قرآن نمی‌کاهد، بلکه راستی و درستی آن را بیشتر آشکار می‌کند، قرآن کتابی «مبارک» است یعنی کتابی که از خیر و برکت دائمی برخوردار می‌باشد. کتابی که ارزش و فایده آن جاودانه است و هرچه می‌گذرد، برکت و عظمت آن بیشتر روشن می‌شود.

گاهی نیز قرآن از فایده‌های خود سخن می‌گوید. قرآن کتاب هدایت، رحمت، شفا، وسیله بینایی و بیداری، پیام و ابلاغ روشن خداوند برای همه انسان‌هاست. قرآن «هشدار» برای عموم مردم و «بشارتی» برای اهل ایمان است.

این معانی ارزشمند را در آیات و عبارات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ:

توحید ۱

۲- صَاحِبِ السُّورَاتِ ذِي الْقُرْآنِ ذِي الْذِكْرِ:

تسرا ۱

۳- إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ:

حجرت ۹

۴- هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ:

جاثیه ۲۰

۵- تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ:

توفان ۱

لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا:

۶- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ:

نساء ۱۷۴

وَآنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا:

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	آخِذْ	یگتا، یکی، کسی	۷۴
۲	ذِکْرٌ	یاد، یادآوری، نام قرآن	۷۶
۳	حَافِظٌ	نگهبان، نگهدار	۱۵
۴	بَصَائِرٌ	جمع بصیره، بینش ها، بینایی ها	۷
۵	تَبَيَّنَ	پیام روشن	۱
۶	بُشْرَى	بشارت، مرده	۱۸ (۲۸)
۷	سَمَاءٌ	آسمان	۱۲۰

۷- وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبَيَّنًا لِّكُلِّ شَيْءٍ عٍ:

تخل ۸۹

وَهُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ:

۸- وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ:

بقره ۸۲

۹- شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ:

هُدًى لِّلنَّاسِ وَ تَبَيَّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَ الْقُرْآنِ:

بقره ۱۸۵

۱۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكُفُّكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ:

وَ شِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ:

وَهُدًى وَ رَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ:

بقره ۵۷

امتیاز

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	ذِي، ذُو، ذَا	دارنده، صاحب، با	۷۵
۲	نَحْنُ	ما	۸۵
۳	نَزَّلْنَا	نازل کردیم، فرو فرستادیم	۱۲
۴	تَبَارَكَ	پربرکت است	۹
۵	نَزَّلَ	نازل کرد، فرو فرستاد	۱۴
۶	فُرْقَان	قرآن، وسیله تشخیص حق از باطل	۷
۷	يَكُونُ	باشد، می باشد	۵۳
۸	عَمِلُوا	انجام دادند	۷۳
۹	خَالِد	جاودان	۷۴
۱۰	شَهْر	ماه	۱۲
۱۱	صُدُّور	جمع صدر، سینه ها	۴۴

کلمات آشنا و جدید این درس ۷۷۹ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

نوع دوم اسم فاعل و اسم مفعول

در درس ششم و هفتم مفاهیم «۲» با وزن و معنای اسم فاعل و اسم مفعول آشنا شدیم، اینک به دو گروه دیگر از کلمات قرآنی و معنای آنها توجه کنید.

گروه اول		گروه دوم	
مُحْسِن	نیکوکار	مُخْلِص	پاک شده، خالص شده
مُفْسِد	تبهکار	مُرْسَل	فرستاده شده
مُضِلِح	اصلاح گر	مُخَضَّر	احضار شده
مُنذِر	بیم دهنده	مُنزَل	فرو فرستاده شده
مُهَاجِر	هجرت کننده	مُحَرَّم	حرام شده
مُتَوَكِّل	توکل کننده	مُعَلَّم	تعلیم داده شده
مُنْتَقِم	انتقام گیرنده	مُبَارَك	برکت داده شده
مُسْتَغْفِر	استغفار کننده	مُسْتَضْعَف	ضعیف شده

به خوبی متوجه شده اید، کلمات گروه اول معنای اسم فاعل و گروه دوم معنای اسم مفعول دارد. دقت کنید تمام این کلمات با «م» شروع می شود، ولی حرف قبل از آخر، در گروه اول کسره (ـِ) و در گروه دوم فتحه (ـَ) دارد. کلمات

گروه اول «اسم فاعل» و گروه دوم «اسم مفعول» است.

دو نکته

۱- برای تعیین حرف قبل از آخر، باید کلمه را به صورت مفرد در نظر بگیریم،

یعنی نشانه‌های جمع (وَن، پَن، اَت) را به حساب نیاوریم، مانند:

مُضَلِحُونَ ← لِ

مُنذَرِينَ ← ذَ

مُبَشِّرَاتٍ ← شِ

۲- «ة» آخر کلمه را نیز به حساب نمی‌آوریم، مانند:

مُزَيَّلَةٌ ← يَ

مُبَارَكَةٌ ← رَ

قاعده

اگر اول کلمه «م» باشد و حرف قبل از آخر آن «ِ» داشته باشد،

اسم فاعل است و اگر حرف قبل از آخر آن «َ» داشته باشد، اسم

مفعول است.

تمرین‌ها

تمرین اول: با استفاده از وزن‌های داده شده، از ریشه‌های زیر، اسم فاعل مفرد و جمع بسازید و معنای جمع آن را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	وزن مفرد	اسم فاعل	وزن جمع	اسم فاعل	معنا
۱	ف ل ح	مُفَعِّلٌ		مُفَعِّلِينَ		
۲	س ر ف	مُفَعِّلٌ		مُفَعِّلُونَ		
۳	ق س م	مُفَعِّلٌ		مُفَعِّلَاتٍ		
۴	ص د ق	مُفَعِّلٌ		مُفَعِّلِينَ		
۵	ن ظ ر	مُفَعِّلٌ		مُفَعِّلِينَ		
۶	ح ه د	مُفَاعِلٌ		مُفَاعِلِينَ		
۷	ن ف ق	مُفَاعِلٌ		مُفَاعِلُونَ		
۸	ص د ق	مُتَفَعِّلٌ		مُتَفَعِّلَاتٍ		
۹	ق د ر	مُتَفَعِّلٌ		مُتَفَعِّلُونَ		
۱۰	غ ف ر	مُسْتَفَعِّلٌ		مُسْتَفَعِّلِينَ		

پس از بررسی به هر ردیف صحیح سه امتیاز بدهید.

تمرین دوم: با استفاده از وزن‌های داده شده، از ریشه‌های زیر، اسم مفعول مفرد و جمع بسازید و معنای جمع آن را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	وزن مفرد	اسم فاعل	وزن جمع	اسم فاعل	معنا
۱	غ ر ق	مُفَعَّل		مُفَعَّلِينَ		
۲	س خ ر	مُفَعَّل		مُفَعَّلَات		
۳	ن ذ ر	مُفَعَّل		مُفَعَّلِينَ		
۴	س ح ر	مُفَعَّل		مُفَعَّلِينَ		
۵	ق ر ب	مُفَعَّل		مُفَعَّلُونَ		
۶	ب ع د	مُفَعَّل		مُفَعَّلُونَ		
۷	خ ل د	مُفَعَّل		مُفَعَّلُونَ		
۸	خ ل ف	مُسْتَفَعَّل		مُسْتَفَعَّلِينَ		
۹	ض ع ف	مُسْتَفَعَّل		مُسْتَفَعَّلُونَ		
۱۰	ک ر م	مُفَعَّل		مُفَعَّلِينَ		

پس از بررسی به هر ردیف صحیح سه امتیاز بدهید.

تمرین سوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

- ۱- پیام روشن: الف - فُرْقَان ب - تِنَان
- ۲- جاودان: الف - حَافِظ ب - خَالِد
- ۳- دارنده: الف - دُو ب - ذِكْر
- ۴- انجام دادند: الف - يَكُونُ ب - عَمِلُوا
- ۵- پربرکت است: الف - تَبَارَكَ ب - مُبَارَكَ

* کدام ترجمه صحیح است؟

- ۶- وَتَزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا:
- الف - و از آسمان آب بابرکتی فرو فرستادیم.
- ب - و از آسمان برای ما آب بابرکتی فرو فرستاد.

۷- إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ:

- الف - قطعاً خداوند مردم را می‌بخشد.
- ب - قطعاً خداوند بر مردم بخشش دارد.

۱۲- کدام دسته از کلمات، همه اسم مفعول هستند؟

الف - مُحَمَّدٌ، مُقَدَّسَةٌ، مُفَصَّلَاتٌ

ب - مُعَذِّبِينَ، مُنظَرُونَ، مُبَيِّنَاتٌ

۱۳- کدام دسته از کلمات به ترتیب اسم فاعل، اسم مفعول، اسم فاعل هستند؟

الف - مُحْكَمَاتٌ، عَائِلَةٌ، مَعْلُومَاتٌ

ب - عَائِدَاتٌ، مُبَارَكَةٌ، مُنْزِلِينَ

۱۴- کدام دسته از کلمات به ترتیب اسم مفعول، اسم فاعل، اسم مفعول هستند؟

الف - مُسْمَعٌ، مَرْجِعٌ، مَشْكُورٌ

ب - مُحَرَّمَةٌ، مُعَذِّبِينَ، مَمْنُونٌ

۱۵- کدام دسته از کلمات اسم فاعل یا اسم مفعول نیستند؟

الف - مَشْجِدٌ، شَهِيدٌ، تَنْزِيلٌ

ب - غَافِلَاتٌ، مُنْذِرُونَ، مَحْمُودٌ

۸- قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ:

الف - بگو: روح القدس، به حق از سوی پروردگارت نازل شد.

ب - بگو: روح القدس، آن را به حق از سوی پروردگارت نازل کرد.

۹- لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ:

الف - تا دلیلی برای مردم علیه خداوند پس از (آمدن) پیامبران نباشد.

ب - تا خداوند پس از (آمدن) پیامبران برای مردم دلیلی داشته باشد.

۱۰- قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ:

الف - پیامبرانشان به آنها گفتند ما جز انسانی مانند شما نیستیم.

ب - به پیامبرانشان گفتند ما جز انسانی مانند شما نیستیم.

* کدام یک صحیح است؟

۱۱- کدام دسته از کلمات، همه اسم فاعل هستند؟

الف - مُنْفِقِينَ، مُتَنَافِسُونَ، مُتَوَكِّلِينَ

ب - مُهَاجِرَاتٌ، مُفْتَحَةٌ، مُجْرِمٌ

تمرین چهارم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح شش امتیاز بدهید.

تمرین پنجم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- خداوند درباره نگره‌داری قرآن چه وعده‌ای داده است؟

.....

۲- چه چیزی برای مسلمانان هدایت، رحمت و بشارت الهی است؟

.....

۳- چه چیزی برای همه مردم جهان هشدار دهنده است؟

.....

۴- چه کسانی زندگی جاوید در بهشت خواهند داشت؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

* کدام ترجمه یا عبارت صحیح است؟

۱۶- و خداوند به انسان‌های با ایمان بخشش دارد:

الف - وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَيَّ الْمُؤْمِنِينَ.

ب - وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَيَّ الْعَالَمِينَ.

۱۷- و آن (قرآن) چیزی نیست جز یادی برای عموم مردم:

الف - وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ.

ب - وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ.

۱۸- پس پاداشش جهنم است و در آن جاودان است:

الف - فَجَزَأُوهٗ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا.

ب - فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا.

۱۹- و این کتابی است مبارک که آن را نازل کردیم:

الف - وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ.

ب - وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ.

۲۰- برای آن‌ها در زندگی دنیا و آخرت مژده است:

الف - نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ.

ب - لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ.

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین ششم: با مراجعه به آیات زیر، ۱۰ نام و صفت از نام‌ها یا صفات

قرآن را بنویسید.

ردیف	سوره و آیه	عبارت قرآنی	نام قرآن
۱	غَالِ عِمْرَانَ ۵۸		
۲	إِبْرَاهِيمَ ۵۲		
۳	وَأَقِمْ ۷۷		
۴	وَأَقِمْ ۸۰		
۵	يَسَّ ۲		
۶	ق ۱		
۷	خَافَهُ ۴۸		
۸	زُمَرُ ۲۳		
۹	فُصِّلَتْ ۴۱		
۱۰	زُخْرُفٍ ۲		

پس از بررسی به هر ردیف دو امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس دوم

آیین توحیدی حضرت ابراهیم

حضرت ابراهیم علیه السلام یکی از پیامبران بزرگ الهی است. پس از رسالت حضرت نوح پیامبران گوناگونی برای هدایت اقوام مختلف مردم به سوی آنها آمدند، ولی بیشتر این اقوام از پذیرش دعوت این پیامبران سر باز زدند و زمانی که پس از فساد، ظلم و ستم فراوان دیگر امیدی به هدایتشان نبود به عذاب الهی نابود شدند.

آن گاه که حضرت ابراهیم به پیامبری انتخاب شد و با نظام بت‌پرستی و شرک نمرودیان در افتاد و آتش خشم آنها به لطف الهی بر او گلستان شد، حضرت ابراهیم به امر خداوند مأمور شد که به سرزمین‌های دیگری هجرت کند و رسالت خویش را به سایر مردم ابلاغ نماید.

حضرت ابراهیم پیام توحیدی خود را در پهنه وسیعی از سرزمین‌های آن زمان گسترش داد و مأمور شد به سرزمین حجاز برود و خانه توحید یعنی کعبه را در مکه معظمه برپا سازد.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ:

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ:

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ:

شأنات، ۱۱۱: ۱۰۹

۲- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ:

وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ:

خالد، ۲۶

۳- فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ:

وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا:

بناء، ۵۲

این گونه به تدریج زحمات همه پیامبران در زمان حضرت ابراهیم به نتیجه رسید و پایه اعتقادات توحیدی و دین حق یعنی اسلام استوار شد.

پس از حضرت ابراهیم همه پیامبران بزرگ از میان فرزندان او انتخاب شدند و همه با آن که دستورات و احکام خاصی برای پیروان خود داشتند ولی یکتا پرستی را که مهم‌ترین اصل دین و آیین حضرت ابراهیم بود، تبلیغ می‌کردند و از این نظر خود را پیرو آیین حضرت ابراهیم می‌دانستند.

این گونه قرآن، حضرت ابراهیم را به تنهایی یک امت - پدر تمامی امت‌های موحد - معرفی کرده است.

قرآن، حضرت ابراهیم را یهودی یا مسیحی نمی‌داند بلکه او را انسانی پاک، موحد و مسلمان معرفی می‌کند که از هرگونه شرک به دور است.

چه سزاوار است امروزه که قرن‌ها از آغاز پیام توحیدی همه پیامبران می‌گذرد، پیروان ادیان توحیدی همانگونه که قرآن می‌فرماید بر محور عبادت خداوند یکتا گرد هم آیند و از اطاعت خدایان دروغین گوناگون بپرهیزند تا نعمت هدایت کامل نصیب همه آنها شود.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

۴- قُلْ صَدَقَ اللَّهُ:

فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا:

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ:

۵- وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اغْبُدُوا لِلَّهِ وَاتَّقَوْهُ:

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ:

۶- فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي:

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ:

۷- وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ:

وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ:

تال عثمان ۹۵

عشکوت ۱۶

عشکوت ۲۶

اشرآ ۳

۸- مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا:

وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا:

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ:

۹- آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ:

كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَأَتْ بِهِ وُكُوهَ وَرُسُلِهِ:

۱۰- الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ:

تال عثمان ۶۷

بقره ۲۸۵

فاطير ۷

امتياز

کلمات جدید

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	مُحْسِن	نیکوکار	۳۹
۲	ذُرِّيَّة	فرزندان	۲۲
۳	نُبُوَّة	نبوت، پیامبری	۵
۴	عَال	خاندان	۲۵
۵	حِكْمَة	حکمت، دانش، فهم	۲۰
۶	مُلْك	فرمانروایی، حکومت	۴۸
۷	مَلَائِكَة	جمع مَلَك، فرشتگان	۸۶
۸	كُتُب	جمع کتاب، کتابها	۶
۹	كَبِير	بزرگ	۴۴

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	كَذَلِكَ	این چنین	۱۲۲
۲	تَجْزِي	جزا می دهیم، پاداش می دهیم	۲۶
۳	عَاتِنَا	دادیم	۷۰
۴	صَدَق	راست گفت	۴
۵	اِتَّبِعُوا	پیروی کنید	۱۵
۶	مِلَّة	دین، آیین	۱۵
۷	حَقِيقًا	حق گرایانه، حق گرا	۱۰
۸	عَامَنَ، عَامَتَتْ	ایمان آورد	۳۸
۹	إِذْ	هنگامی که	۲۳۹
۱۰	ذَلِكُمْ	این، آن	۴۷
۱۱	كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ	می دانستید	۱۵

کلمات آشنا و جدید این درس ۸۹۶ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

معنای این کلمات به معنای اسم فاعل نزدیک و شبیه است، با این تفاوت که به انجام دهنده کار دلالت ندارد، بلکه همه به معنای دارنده صفت هستند.

تفاوت دیگر این کلمات با اسم فاعل این است که صفتی که در این کلمات وجود دارد همیشگی و با دوام است، مثلاً «کَرِيم» یعنی شخصی که همیشه بزرگوار است، «عَلِيم» یعنی فردی که همیشه داناست و «سَعِيد» یعنی شخصی که همیشه سعادت‌مند است.

به این گروه از کلمات «صفت مُشَبَّه» می‌گویند، یعنی اسمی که معنای آن شبیه معنای اسم فاعل است.

صفت مُشَبَّه وزن‌های گوناگونی دارد که وزن «فَعِيل» از همه آنها بیشتر به کار می‌رود.

قاعده

«صفت مُشَبَّه» کلمه‌ای است که بر دارنده صفت ثابتی دلالت دارد. صفت مشابه وزن‌های مختلفی دارد که مشهورترین آنها، وزن «فَعِيل» است.

صفت مُشَبَّه

کلمات قرآنی زیر را بخوانید و به وزن و معنای آنها دقت کنید.

کسی که با کرامت است	بزرگوار	کَرِيم
کسی که با عزت است	عزتمند	عَزِيز
کسی که با سعادت است	سعادت‌مند	سَعِيد
کسی که دارای علم است	دانا	عَلِيم
کسی یا چیزی که نزدیک است	نزدیک	قَرِيب
کسی یا چیزی که دور است	دور	بَعِيد
چیزی که کم است	کم	قَلِيل
چیزی که زیاد است	زیاد	کَثِير
کسی یا چیزی که بزرگ است	بزرگ	کَبِير
کسی یا چیزی که کوچک است	کوچک	صَغِير

همان طور که به خوبی متوجه شده‌اید، این کلمات «هم وزن» هستند و

هر کدام به کسی یا چیزی دلالت دارد که دارای صفتی است.

تمرین‌ها

تمرین اول: از ریشه‌های زیر، بر وزن «فَعِيل» صفت مشابه بسازید و معنای آن را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	صفت مشابه	معنا
۱	س ر ع		
۲	ش د د		
۳	ش ه د		
۴	ش ر ك		
۵	ح ف ظ		
۶	ق د م		
۷	ب ص ر		
۸	ع م ق		
۹	ص د ق		
۱۰	و ح د		

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر دو امتیاز بدهید.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

- ۱- هنگامی که: الف - ذَلِكُمْ ب - اِذْ
- ۲- آیین: الف - عَال ب - مِلَّةً
- ۳- ایمان آورد: الف - عَامَنَ ب - صَدَّقَ
- ۴- پیروی کنید: الف - عَاتَيْنَا ب - اَتَّبِعُوا
- ۵- فرشته: الف - مَلَك ب - مُلْك

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ

الف - این خداست، پروردگار شما؛ فرمانروایی برای اوست.

ب - الله پروردگار شماست، فرمانروایی از اوست.

۷- اِنَّ رَحْمَةَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ:

الف - قطعاً خداوند به نیکوکاران نزدیک است.

ب - قطعاً رحمت خداوند به نیکوکاران نزدیک است.

۸- اِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ:

- الف - قطعاً ما این پاداش را به نیکوکاران می دهیم.
 ب - قطعاً ما این چنین نیکوکاران را پاداش می دهیم.

۹- اَتَّبِعُوا مَا اُنزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ:

- الف - آنچه به سوی شما از پروردگار نازل شد، پیروی کردند.
 ب - آنچه به سوی شما از پروردگارتان نازل شد، پیروی کنید.

۱۰- لَا اِلهَ اِلَّا الَّذِي اٰمَنَتْ بِهِ بَنُو اِسْرَائِيلَ:

- الف - خدایی نیست جز آن (خدایی) که بنی اسرائیل به او ایمان آورد.
 ب - خدایی نیست جز آن (خدایی) که به بنی اسرائیل امنیت داد.

* کلمات کدام گروه همه صفت مشابه هستند؟

۱۱: الف - سَمِيعٌ، جَمِيلٌ، مَجِيدٌ

ب - لَطِيفٌ، طَوِيلٌ، مَحْمُودٌ

۱۲: الف - ثَقِيلٌ، خَفِيفٌ، مَسْجِدٌ

ب - وَ لَرَّ، غَنَرَّ، قَهَّ

۱۳: الف - وَجِيهٌ، شَفِيعٌ، خَلِيلٌ

ب - سَلِيمٌ، تَدِيرٌ، مُقِيمٌ

۱۴: الف - بَلِيجٌ، بَعِيدٌ، بَشِيرٌ

ب - حَقِيقٌ، حَافِظٌ، مَحْفُوظٌ

۱۵: الف - شَهِيدٌ، شَهِدٌ، مَشْهُودٌ

ب - وَزِيرٌ، وَكِيلٌ، كَفِيلٌ

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و این پاداش نیکوکاران است:

الف - وَ ذَلِكْ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

ب - وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

۱۷- و در فرزندان او، پیامبری و کتاب را قرار دادیم:

الف - وَ جَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

ب - وَ جَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- حضرت ابراهیم علیه السلام چه دینی داشته است؟

.....

۲- خداوند به خاندان حضرت نوح و ابراهیم چه بخشیده است؟

.....

۳- حضرت ابراهیم علیه السلام قوم خود را به چه دعوت کرده است؟

.....

۴- پاداش کفر و پاداش ایمان و عمل صالح چیست؟

.....

۵- با بررسی آیات ۱۶ تا ۲۶ سوره عنکبوت بیان کنید که حضرت لوط

علیه السلام به چه کسی ایمان آورده است؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح هشت امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

۱۸- برای ایشان آموزش و پاداشی بزرگ است:

الف- ذَلِكْ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

ب- لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

۱۹- گفت ای قوم من از پیامبران پیروی کنید:

الف- قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

ب- وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ

۲۰- کسی که فرمانروایی آسمانها و زمین برای اوست:

الف- الَّذِي لَهُ، مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

ب- إِنَّ اللَّهَ لَهُ، مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

درس سوم

حضرت ﷺ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)

آخرین پیامبر الهی

خداوند پیامبران را یکی پس از دیگری برای هدایت مردم از میان آنها برگزیده است. پیامبران با آوردن معجزاتی از سوی خداوند، مردم را به یکتاپرستی و راه راست دعوت کرده‌اند.

حضرت نوح علیه السلام اولین پیامبر بزرگ خدا، سال‌های بسیار طولانی مردم قوم خود را به پرستش خدای یگانه و انجام کارهای خوب دعوت کرد، اما کم‌تر نتیجه گرفت.

پس از حضرت نوح پیامبران دیگری، هر یک با معجزاتی به سوی مردم آمدند، اما آنان نیز با مخالفت قوم خود روبرو شدند تا بالاخره اقوام آنها به دلیل سرپیچی از دستورات خداوند و فساد و گمراهی، با عذاب الهی از بین رفتند.

رفته رفته مردم به راه راست نزدیک‌تر گشته و توانستند با آگاهی و ایمان بیشتر، اساس تعالیم سه پیامبر بزرگ خداوند یعنی حضرت ابراهیم، حضرت موسی و حضرت عیسی عَلَیْهِمُ السَّلَامُ را حفظ کنند.

این گونه وجود امت‌های موحد در طول تاریخ شکل گرفت و زمینه برای آمدن آخرین پیامبر الهی آماده شد.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله که از فرزندان حضرت ابراهیم و از نسل حضرت اسماعیل بود، پس از پیامبران بزرگ الهی، از جانب خداوند در سرزمین حجاز به پیامبری انتخاب شد. او با احیای یکتاپرستی در مکه و پاک کردن اولین خانه توحید از وجود ناپاک بت‌ها، از یک سو مشرکان مکه و از سوی دیگر یهودیان و مسیحیان را که دین خدا را به انحراف کشیده بودند، به دین اسلام دعوت کرد.

پیامبر اکرم آخرین پیامبر الهی و دین اسلام آخرین و کامل‌ترین دین است که تا برپایی قیامت، هدایت و رستگاری راستین همه بشریت را بر عهده دارد.

همه پیامبران الهی پس از دعوت به توحید، مردم را به انجام کارهای نیک و دوری از فساد و برتری‌طلبی در زندگی دنیا فرا خوانده و هشدار داده‌اند که در زندگی آخرت مؤمنان نیکوکار با کافران تباہکار مساوی نیستند و نعمت‌های جاودان بهشت، تنها برای متقین است.

این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

۶- وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا:

أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ:

بقره ۳۹

۷- أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ:

ص ۲۸

۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا:

أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ:

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ:

بقره ۲۵۴

عبارات قرآنی درس رابه دقت بخوانید و هرچه می توانید آنها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْكُتُبَ الْمُسَبِّحِينَ:

یوسف ۱

۲- تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ:

ملک ۱

۳- وَ مَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ:

غافر ۷۸

۴- قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ:

بقره ۲۵۸

۵- الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا:

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ:

غافر ۷۰

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	قَدِير	توانا	۴۵
۲	إِذْن	اجازه	۳۹
۳	شَمْس	خورشید	۳۳
۴	مُفْسِد	تباہ کار، خراب کار	(۳۲)۲۱
۵	يَبِيع	خرید و فروش	۷
۶	أَب، أَبَا، أَبَو، أَبِي	پدر، سرپرست	۴۶
۷	رِجَال	جمع رَجُل، مردان	۵۲
۸	خَاتَم	پایان بخش	۱
۹	فَوْق	بالا	۴۱
۱۰	أَوَّل	اول، نخست	(۴۲)۲۴
۱۱	ءَابَاء	جمع آب، پدران	۶۴

۹- مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ:

وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ:

وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا:

۱۰- تِلْكَ الدَّارُ الْأَخْرَى نَجَعَلُهَا:

لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فسادًا:

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ:

احزاب ۲۰

قصص ۸۳

امتیاز

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	تِلْكَ	این، آن	۴۱
۲	يَدٍ	دست	۲۰
۳	يَأْتِي بِـ	بیاورد، می آورد	۲۶
۴	كَذَّبُوا بِـ	تکذیب کردند	۶۷
۵	سَوْفَ	به زودی	۴۲
۶	تَجْعَلُ	قرار می دهیم، قرار دهیم	۲۱
۷	أَنْفِقُوا	انفاق کنید	۹
۸	يَأْتِي، يَأْتِ	بیاید، می آید	۶۶
۹	يُرِيدُونَ	می خواهند	۱۸
۱۰	عُلُوٌّ	برتری، برتری جویی	۴
۱۱	أَيْدِي	جمع ید، دست‌ها	۶۶
۱۲	تَعْلَمُونَ	می دانید	۷۰

کلمات آشنا و جدید این درس ۸۹۶ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

صیغه مبالغه

کلمات قرآنی زیر را بخوانید و به وزن و معنای آنها دقت کنید.

گروه اول: عَلَامٌ بسیار دانا

تَوَّابٌ بسیار توبه‌پذیر

رَزَّاقٌ بسیار روزی‌دهنده

ظَلَامٌ بسیار ستمگر

أَفَّاكٌ بسیار دروغگو

گروه دوم: طَهَّورٌ بسیار پاک

شَكُورٌ بسیار سپاس‌گزار

كَفُورٌ بسیار ناسپاس

فَخُورٌ بسیار فخرکننده

جَهْلُولٌ بسیار بی‌خرد و نادان

می‌توانید حدس بزنید کلمات گروه اول بر وزن «فَعَالٌ» و کلمات گروه دوم بر

وزن «فَعُولٌ» است. هر دو گروه بر کسی یا چیزی که کاری را بسیار انجام می‌دهد

و یا صفتی را زیاد دارد، دلالت می‌کند.

تمرین‌ها

تمرین اول: از پنج ریشهٔ اول بر وزن «فَعَّال» و پنج ریشهٔ دوم بر وزن «فَعُول» صیغهٔ مبالغه بسازید و معنای آنها را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	صیغهٔ مبالغه	معنا
۱	غ ف ر		
۲	خ ل ق		
۳	م ن ع		
۴	ظ ل م		
۵	س ح ر		
۱	ش ك ر		
۲	غ ف ر		
۳	ع ب س		
۴	م ن ع		
۵	ظ ل م		

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر دو امتیاز بدهید.

مبالغه به معنای فراوانی و تاکید است. صیغه مبالغه وزن‌های گوناگونی دارد که دو وزن «فَعَّال» و «فَعُول» آن از همه بیشتر کاربرد دارد.

نکته:

گاهی بعد از صیغهٔ مبالغه «ة» نیز اضافه می‌شود که در این صورت بر معنای مبالغه افزوده می‌شود، مانند:

أَمَّار = بسیار امر کننده ← أَمَّارَةٌ = بسیار بسیار امر کننده

لَوَّام = بسیار سرزنش کننده ← لَوَّامَةٌ = بسیار بسیار سرزنش کننده

قاعده

کلمه‌ای که بر دارندهٔ صفتی به میزان زیاد دلالت دارد صیغهٔ مبالغه است. صیغهٔ مبالغه وزن‌های مختلفی دارد که وزن «فَعَّال» و «فَعُول» بیشتر به کار می‌رود.

۸- يَدْاللَّهُ فَوْقَ أَيَدِهِمْ:

الف - دست خدا بالاترین دست هاست.

ب - دست خدا بالای دست های ایشان است.

۹- بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ:

الف - بلکه حق را تکذیب کردید زمانی که به سوی شما آمد.

ب - بلکه حق را تکذیب کردند زمانی که به سوی آنها آمد.

۱۰- إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ. أَوْ غَابَاءُنَا الْأَوَّلُونَ:

الف - آیا قطعاً ما برانگیخته می شویم، و آیا پدران نخستین ما نیز؟

ب - آیا قطعاً پدران نخستین ما برانگیخته می شوند؟

* کلمات کدام گروه همه صیغه مبالغه هستند؟

۱۱: الف - رَعُوفٌ، غَوَاصٌ، جَبَّارِينَ

ب - أَفَّاكَ، أَكَّالُونَ، أَلِيمٌ

تمرین دوم: گزینه های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

۱- پدران: الف - آبا ب - آباء

۲- می دانید: الف - تَعْلَمُونَ ب - يُرِيدُونَ

۳- به زودی: الف - سَوْفَ ب - تِلْكَ

۴- می آید: الف - يَأْتِي ب - يَأْتِي بِ

۵- قرار می دهیم: الف - أَنْفِقُوا ب - نَجْعَلُ

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- بِسَيْدِكَ الْخَيْرُ:

الف - خوبی به دست خداست.

ب - خوبی به دست توست.

۷- وَلَنَجْعَلَنَّ غَايَةَ لِلنَّاسِ:

الف - و تا او را نشانه ای برای مردم قرار دهیم.

ب - و او را نشانه ای برای مردم قرار دادیم.

۱۲: الف - رَسُول، مَجْمُوعُونَ، يُّسُوس

ب - عَجُول، قَوَامُونَ، بِنَاء

۱۳: الف - صَبَّار، طَوَافُونَ، نَزَاعَةَ

ب - فَعَال، عَاخِرِينَ، مَشَاء

۱۴: الف - قَوَامِينَ، مُطَهَّرَةَ، مُنِيبِينَ

ب - كَذَّاب، خَلَّاف، خَنَاس

۱۵: الف - هَمَّاز، خَدُول، حَمَّالَةَ

ب - حَصُور، مُحِيط، يَسِير

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - پس فرستادگان من را تکذیب کردند:

الف - فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا

ب - فَكَذَّبُوا رُسُلِي

۱۷ - گفت: پروردگار شما و پروردگار پدران نخستین شما:

الف - اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

ب - قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

۱۸ - پس به زودی خداوند گروهی را می آورد:

الف - فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ

ب - حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ

۱۹ - این آیات قرآن و کتابی روشن است:

الف - تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ

ب - تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ

۲۰ - خدا می داند و شما نمی دانید:

الف - وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

ب - إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

نشانه‌های خداوند

قرآن کریم هر چند از سوره‌ها و آیات محدودی تشکیل شده است، اما آن چنان عظمت و عمقی دارد که نسیم روح بخش آیاتش به هر کجا که رسیده است، طوفان سهمگین و ماندگار در جان و روح انسان‌ها و ملت‌ها برپا کرده است.

آثار ماندگار قرآن بر شعر و ادب فارسی آن چنان درخشندگی دارد که با کمترین جستجو نمایان می‌شود. قرآن و تعالیم اسلام همچون روحی در کالبد ادب و شعر فارسی است.

در ابیات زیر، سعدی شاعر حکیم و شیرین سخن، تصویر زیبا و دل‌نشینی از آیات این درس و برخی آیات دیگر ترسیم کرده است. این اشعار را بخوانید و معنای آیات را در آن بجوید.

 تمرین چهارم: با استفاده از عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- پیامبران تنها در چه صورتی می‌توانند معجزه بیاورند؟

.....

۲- خداوند بهره‌مندی از جهان آخرت را مخصوص چه کسانی قرار داده است؟

.....

۳- قرآن کریم پیامبر اکرم را با چه صفتی توصیف کرده است؟ از این توصیف

چه فهمیده می‌شود؟

.....

۴- با بررسی آیه ۲۵۸ سوره مبارکه بقره توضیح دهید که حضرت ابراهیم با

چه کسی مناظره کرده است و چه مطالبی بین آن دو رد و بدل شده است؟

.....

.....

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ده امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

عبارات قرآنی درس رابه دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- حَمَّ * تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ:

۲- إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ:

۳- وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ:

۴- وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ:

وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ:

۵- فَأَخْيَاهُ إِلَى الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ تَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ:

آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ:

جایزه ۵ تا ۱

فضل خدای را که تواند شمار کرد؟ یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد؟

آن صانع قدیم که بر فرش کائنات چندین هزار صورت الوان، نگار کرد

ترکیب آسمان و طلوع ستارگان از بهر عبوتِ نظیرِ هوشیار کرد

بحر آفرید و بر و درختان و آدمی خورشید و ماه و انجم و لیل و نهار کرد

الوان نعمتی که نشاید سپاس گفت اسباب راحتی که نشاید شمار کرد

اجزای خاک مرده به تأثیر آفتاب بستان میوه و چمن و لاله زار کرد

ایر، آب داد بسیخ درختان تشنه را شاخ برهنه، پسرهن نو بهار کرد

چندین هزار منظر زیبا بیافرید تا کیست کو نظر، ز سر اعتبار کرد

توحید گوی او نه بنی آدمند و بس هر بلبلی که زمزمه بر شاخسار کرد

بعد از خدای هر چه پرستند هیچ نیست بی دولت، آن که بر همه، هیچ اختیار کرد

سرچسبست تا به طاعت او بر زمین نهند جان در رهش دریغ نباشد نثار کرد

بخشنده‌ای که سابقه فضل و رحمتش ما را به حسن عاقبت آتیدوار کرد

پرهیزکار باش که دادار آسمان فردوس جای مردم پرهیزکار کرد

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	تَنْزِيلٌ	فرو فرستادن، فرو فرستاده	۱۵
۲	رِزْقٌ	روزی	۵۵
۳	حَدِيثٌ	سخن، جمع: احادیث	۲۸
۴	قَمَرٌ	ماه	۲۷
۵	اَلْسِنَةٌ	جمع لسان، زبان‌ها	۲۵
۶	اَلْوَانُ	جمع لَوْن، رنگ‌ها	۹
۷	عَالَمِيْنَ	دانايان	۴ (۱۸)
۸	عَهْدٌ	پیمان	۲۹
۹	كَرِيمٌ	نیكو، خوش، ارزشمند، بزرگوار	۲۷

۶- تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ:

جایه ۶

۷- فَيَايَ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَ آيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ:

ایا، ۳۳

۸- وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ:

۹- وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ:

وَ اِخْتِلَافُ السِّنِّيَّتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْ:

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ:

زدم ۲۲

۱۰- قَالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ:

خج ۵۰

امتیاز

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يَبْتُ	می پراکند	۱
۲	ذَابَةٌ	جانور، جنبنده	۱۴
۳	أَحْيَا	زنده کرد	۱۱
۴	تَصْرِيْفٌ	گرداندن، گردش	۲
۵	رِيْحٌ	جمع ریح، باده‌ها	۲۹
۶	يَعْقِلُونَ	اندیشه می‌کنند	۲۲
۷	تَتْلُو	می خوانیم	۵
۸	أَيُّ	کدام	۵۰
۹	شَاءَ	خواست	۵۶
۱۰	يَعْمَلُونَ	عمل می‌کنند، انجام می‌دهند	۲۱
۱۱	كَانُوا يَعْمَلُونَ	عمل می‌کردند، انجام می‌دادند	۳۵

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۷۹ بار در قرآن آمده است.

اسم تفضیل

کلمات قرآنی زیر را بخوانید و به وزن و معنای آنها دقت کنید.

گروه اول	گروه دوم
أَكْبَرُ	بزرگ‌تر
أَحْسَنُ	نیکوتر
أَكْرَمُ	بزرگوarter
أَطْهَرُ	پاک‌تر
أَسْفَلُ	پایین‌تر
أَكْبَرُ	بزرگ‌تر
أَحْسَنُ	نیکوتر
أَكْرَمُ	بزرگوarter
أَطْهَرُ	پاک‌تر
أَسْفَلُ	پایین‌تر

می‌توانید حدس بزنید کلمات گروه اول بر وزن «أَفْعَلُ» و کلمات گروه دوم بر وزن «فُعْلَى» می‌باشد. این نوع کلمات به برتری صفتی در کسی یا چیزی دلالت دارد.

به این گونه کلمات «اسم تفضیل» می‌گویند. تفضیل به معنای فزونی و بیشتری است. اسم تفضیل بر وزن «أَفْعَلُ» و گاهی نیز بر وزن «فُعْلَى» می‌باشد.

قاعده

کلمه‌ای که به برتری صفتی در کسی یا چیزی دلالت دارد

«اسم تفضیل» می‌باشد.

اسم تفضیل دارای دو وزن «أَفْعَلُ» و «فُعْلَى» است.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

۱- زبان‌ها: الف - أَلْسِنَةٌ ب - أَلْوَانٌ

۲- خواست: الف - شَاءَ ب - أَحْيَا

۳- کدام: الف - آى ب - آمٌ

۴- عمل می‌کردند: الف - عَمِلُوا ب - كَانُوا يَعْمَلُونَ

۵- باد: الف - رِيحٌ ب - رِيحٌ

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ:

الف - خداوند بهترین سخنش را فرو می‌فرستد.

ب - خداوند بهترین سخن را فرو فرستاد.

۷- وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ:

الف - و چه کسی به پیمانش با خداوند وفادار است؟

ب - و چه کسی از خدا به پیمانش وفادارتر است؟

* «اولی» اسم تفضیل است.

تمرین‌ها

تمرین اول: از هفت ریشه اول بر وزن «أَفْعَل» و سه ریشه آخر بر وزن «أَفْعَلِي»

اسم تفضیل ساخته و معنای آنها را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	اسم تفضیل	معنا
۱	ع ل م		
۲	خ س ر		
۳	ص د ق		
۴	ر ح م		
۵	ك ث ر		
۶	ع ظ م		
۷	ص غ ر		
۸	و ث ق		
۹	ح س ن		
۱۰	ق ر ب		

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر دو امتیاز بدهید.

۱۳: الف - آعلی، آهدی، آصحاب

ب - آعز، آحق، آشد

۱۴: الف - آوهن، آصل، آخسرون

ب - آقرا، آقل، آخیره

۱۵: الف - آنكر، آزذل، آنذاذا

ب - آفصح، آفوم، آخرص

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - و ما به هر چیزی دانا هستیم:

الف - وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ

ب - وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ

۱۷ - خداوند بهترین روزی دهنده است:

الف - وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

ب - وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

۸ - وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا:

الف - و خدا راستگوترین است.

ب - و چه کسی از خدا راستگوتر است؟

۹ - وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ:

الف - خداوند به آنچه انجام می دهند داناتر است.

ب - خداوند به آنچه انجام می دهند دانا است.

۱۰ - كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ:

الف - چگونه برای مشرکان پیمانی نزد خداوند و نزد پیامبرش می باشد؟

ب - آیا برای مشرکان پیمانی نزد خداوند و نزد پیامبرش می باشد؟

* کلمات کدام گروه همه اسم تفضیل هستند؟

۱۱: الف - أَحْكَم، عَلِيًّا، أَقْرَبِينَ

ب - أَخْبَارًا، دُنْيَا، أَسْفَلِينَ

۱۲: الف - أَقْدَمُونَ، أُخْرَى، أَعْظَم

ب - أَظْلَم، أَحَبَّ، أَرْسِلَ

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- چه کسی راستگوترین، وفادارترین فرد به پیمان و بهترین روزی‌دهنده

است؟ (سه عبارت زیبای قرآن را در این باره بنویسید)

.....
.....
.....

۲- خداوند چگونه سخنی را فرو فرستاده است؟

.....
.....

۳- آمرزش الهی و روزی نیکو برای چه کسانی است؟

.....
.....

۴- هفت مورد از آیات الهی را برشمارید.

.....
.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ده امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

۱۸- آنچه نزد خداوند است بهتر ماندگارتر است:

الف- وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَابْقَى

ب- وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَابْقَى

۱۹- پس به کدام سخن بعد از آن ایمان می‌آورند:

الف- فَيَايَ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

ب- فَيَايَ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

۲۰- اگر خداوند می‌خواست قطعاً شما را یک گروه (هم عقیده) قرار می‌داد:

الف- وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً

ب- وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

وَعْدَةُ قَطْمِي خَدَاوَنَد

خدای مهربان که فرمانروای مطلق آسمانها و زمین و تمامی هستی است، با فرستادن پیامبران، همراه آیات و نشانه‌های روشن، مردم را به راه سعادت راهنمایی کرده است و کسانی را که به آیات الهی ایمان آورده و کارهای خوب انجام می‌دهند به بهشت جاودان وعده داده و آن را رستگاری بزرگ دانسته است.

گروهی از انسان‌ها در برابر وعده الهی با انکار و تمسخر به پیامبران می‌گفتند: این وعده کی فرا می‌رسد؟ خداوند در آیاتی تأکید می‌کند که وعده او قطعاً حق و انجام شدنی است و فرصتی که به انسان‌ها داده می‌شود، به منظور امتحان آنهاست. قرآن نشانه‌های برپایی قیامت و چگونگی زندگی در آخرت را بیان می‌کند تا هشدار برای انسان‌ها باشد و زمینه تربیت و ایمان بیشتر آنها را فراهم آورد.

آری آنان که در امید دیدار خداوند هستند، بدانند که وعده الهی خواهد رسید و در آن روز خداوند تمامی انسان‌ها را از دل خاک بیرون آورده و زنده خواهد کرد.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُم:

خج ۱

إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ:

۲- وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا:

خج ۷

وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ:

۳- إِنَّ السَّاعَةَ لِآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا:

غایر ۵۹

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ:

۷- وَ تَبَارَكَ الَّذِي لَهُ، مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا:

۸۵ خوف

وَ عِنْدَهُ، عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ:

۲۸ نون

۸- وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ:

۲۱ زوم

۹- وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا:

۱۰- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ:

۱۱ نروج

ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ:

امتیاز

۴- وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ:

۳۷ قصص

۵- مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ:

فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ:

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ:

۵ غنکابوت

۶- أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ:

أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ:

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ:

۵۵ نون

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	السَّاعَة	زمان قیامت	۳۹
۲	سَاعَة	وقت، زمان	۹
۳	قُبُور	جمع قبر، گورها	۶
۴	أَعْلَم	دانانتر	۴۹
۵	لِقَاء	دیدار	۲۴
۶	وَعْد	وعده، قرار	(۶۳)۴۹
۷	أَزْوَاج	جمع زوج، همسران، جفتها	۷۶
۸	حَسَن، حَسَنَة	نیکو، کار یا چیز نیکو	۵۰
۹	تَحْت	پایین، زیر	۵۱

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عَاتِيَة، عَاتِي، عَاتٍ	آمدنی	۱۰
۲	يَبْعَثُ	برمی انگیزد، زنده می کند	(۲۶)۱۲
۳	جَاءَ بِ	آورد، انجام داد	۴۱
۴	كَانَ يَرْجُوا، يَرْجُوا	امید دارد، امیدوار است	۵
۵	أَجَل	وعده، مدت معین	۵۲
۶	أَلَا	آگاه باشید، آگاه باش	۵۴
۷	مَتَى	کی، چه وقت	۹
۸	تَجْرِي	جاری و روان است	۵۱
۹	فَوْز	رستگاری	(۲۳)۱۹
۱۰	أَخٌ، أَخُو، أَخَاهُ، أَخِي	برادر	۵۲
۱۱	سَيِّئَة	بدی	۶۲

کلمات آشنا و جدید این درس ۷۵۲ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین‌ها

تمرین اول: جدول را کامل کنید و معنای کلمات را حدس بزنید.

ردیف	ریشه	اسم مکان	معنا
۱	ش ه د		
۲	ر ق د		
۳	ر ص د		
۴	ه ل ك		
۵	ش ر ب		

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر دو امتیاز بدهید.

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

کدام کلمه صحیح است؟

۱- زمان قیامت: الف - سَاعَة ب - السَّاعَة

۲- مدت معین: الف - أَجَل ب - وَعْد

۳- آگاه باشید: الف - أَلَا ب - مَتَى

۴- بدی: الف - حَسَنَة ب - سَيِّئَة

۵- آورد: الف - جَاءَ بِ ب - تَجَرَى

اسم مکان و زمان

کلمات قرآنی زیر را بخوانید و به وزن و معنای آنها دقت کنید.

مَجْمَع مکان جمع شدن مَشْرِق مکان طلوع خورشید

مَطْلَع مکان یا زمان طلوع مَغْرِب مکان غروب خورشید

مَسْكَن مکان سکونت مَسْجِد مکان سجده کردن

مَأْمَن مکان امن مَوْعِد مکان یا زمان وعده

این کلمات بر وزن «مَفْعَل» یا «مَفْعِل» است و بر مکان یا زمان انجام کاری دلالت دارد. این گونه کلمات را اسم مکان و زمان می‌گویند.

این دو وزن در قرآن بیشتر به معنای اسم مکان به کار رفته است.

نکته:

گاهی کلمه‌ای که بر وزن «مَفْعَل» یا «مَفْعِل» است به معنای انجام کاری است نه زمان یا مکان انجام آن کار؛ مانند:

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما به سوی خداست.

قاعده

کلمه‌ای که مکان یا زمان انجام کاری را نشان می‌دهد، اسم مکان یا زمان است، و معمولاً بر وزن «مَفْعَل» یا «مَفْعِل» می‌آید.

* گزینه صحیح را علامت بزنید.

۱۱- کلمات کدام گروه همه اسم زمان یا مکان هستند؟

 الف - مَرَّضًا، مَخْرَجًا، مَبْلَغًا ب - مَجِيدًا، مَزِيدًا، مَشْهُورًا

۱۲- کدام عبارت دارای اسم زمان است؟

 الف - إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ب - وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ

۱۳- کدام عبارت دارای اسم مکان است؟

 الف - وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا ب - وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ

۱۴- کدام عبارت دارای اسم زمان است؟

 الف - سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ب - قَالَ ابْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالسَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ

۱۵- کدام عبارت دارای اسم زمان و مکان بیشتری است؟

 الف - وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ب - فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

کدام ترجمه صحیح است؟

۶- قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي:

 الف - یوسف گفت این برادرم است. ب - گفت من یوسف هستم و این برادرم است.

۷- مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا:

 الف - هر کس کار نیکی انجام دهد، پس بهتر از آن برای اوست. ب - هر کس فرد خوبی شود، پس برای او بهتر است.

۸- وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا:

 الف - و پاداش بدی، چیزی مانند آن است. ب - و پاداش بدی، بدی مانند آن است.

۹- يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا:

 الف - روزی که همه آنها برای خدا برانگیخته می شوند. ب - روزی که خداوند همه آنها را زنده می کند.

۱۰- وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

 الف - و پروردگارت به آنچه در آسمانها و زمین است، داناتر است. ب - و پروردگارت بهتر می داند چه چیزی در آسمانها و زمین است.

تمرین سوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ده امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- پاداش کسی که کار خوبی انجام دهد چیست؟

۲- رستگاری بزرگ چیست و از آن چه کسانی است؟

۳- قرآن در باره برپایی قیامت چه گفته و از چه خبر داده است؟

۴- خداوند در قرآن کریم، چه چیزی را «امر با عظمتی» نامیده است؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ده امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و علم قیامت نزد اوست:

الف - إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ، عِلْمُ السَّاعَةِ

ب - وَعِنْدَهُ، عِلْمُ السَّاعَةِ

۱۷- رودها از زیر پاهایشان جاری است:

الف - تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ

ب - تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

۱۸- سپس همسرش را از (جنس) آن قرار داد:

الف - ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا

ب - ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا

۱۹- وعده پروردگارم راست بود:

الف - إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

ب - وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا

۲۰- خداوند به آنچه در درونشان می باشد، داناتر است:

الف - اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ

ب - رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا:

احزاب ۲۱

۲- قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ:

سبا ۲۲

۳- وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ:

نآل بقره ۱۸۰

۴- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ:

وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ:

فاطر ۱۵

۵- قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ:

أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ:

یونس ۳۱

درس ششم

خداوند روزی بخشش

همه جهان هستی از آن خداست. شرق و غرب عالم، آسمان‌ها و زمین و همه چیز، همیشه در دست قدرت خداوند بوده و خواهد بود. خدایی که با دانش و قدرت بی‌پایان، بسیار مهربان و بخشنده است.

اوست که از آسمان و زمین، نعمت‌های بی‌کرانش را بر همه مردم ارزانی داشته است، نعمت‌هایی که همه نیازمند آن هستند. اوست که با بخشش چشم و گوش، ما را بینا و شنوا ساخته است تا از نعمت‌های او بهره‌جوییم و او را به بزرگی یاد کرده و نعمت‌هایش را سپاس‌گوییم.

گروهی از مردم با غفلت از یاد خدا و نعمت‌های او، بر خود و دیگران ستم روا می‌دارند و دنیای خویش را تباه ساخته و گرفتار عذاب دردناک الهی در آخرت می‌شوند.

قرآن از ما خواسته تا با یاد نعمت‌های خداوند و انجام کارهای خوب همچون برپایی نماز و بخشش به نیازمندان از خداوند و پیامبرش اطاعت کنیم و همیشه خدا را بر اعمال خود ناظر و آگاه بدانیم تا رستگاری دو جهان را نصیب خود نماییم. این معانی را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	میراث	میراث، آنچه می ماند یا به ارث می رسد	۲
۲	فُقَرَاء	جمع فقیر، نیازمندان	(۱۴)۱۲
۳	عَبِي	بی نیاز، جمع: اَغْنِيَاء	۲۴
۴	حَمِيد	ستوده	(۲۴)۱۷
۵	سَمْع	گوش	۲۲
۶	أَبْصَار	جمع بَصْر، چشم‌ها	۴۸
۷	نِعْمَةٌ، نِعْمَةٌ	نعمت، چیزی که خدا به انسان می دهد	۴۹
۸	أَنْبِيَاء	جمع نَبِي، پیامبران	۵
۹	مُلُوك	جمع مَلِك، پادشاهان، فرمانروایان	۱۵
۱۰	شُهَدَاء	جمع شَهِيد، گواهان	۵۶

۶- فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ:

وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ:

شماره ۱۳

۷- وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ:

إِذْ جَعَلْ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا:

شماره ۲۰

۸- ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ:

شماره ۵۲

۹- فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَيْمِ:

شماره ۶۵

۱۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ:

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ:

شماره ۳

امتیاز

جمع مُكسَّر

کلمات قرآنی زیر را بخوانید، به معنای هر گروه دقت کرده و وزن کلمات

ستون اول را مشخص کنید.

مفرد	معنا	کلمه	
صَاحِب	یاران	أَصْحَاب	گروه اول:
عَمَل	کارها	أَعْمَال	
بَصَر	چشم‌ها	أَبْصَار	
زَوْج	همسران	أَزْوَاج	
نَهْر	رودها	أَنْهَار	
			وزن: .....
قَلْب	قلب‌ها	قُلُوب	گروه دوم:
بَيْت	خانه‌ها	بُيُوت	
صَدْر	سینه‌ها	صُدُور	
وَجْه	چهره‌ها	وُجُوْه	
ذَنْب	گناه‌ها	ذُنُوب	
			وزن: .....

کلمات جدید

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۳۱	یاد کنید، به یاد آورید	أَذْكُرُوا	۱
۱۲	روزی می‌دهد	يَرْزُقُ	۲
(۵۰)۴۵	آگاه	خَبِير	۳
۸	مالک است، صاحب است	يَمْلِكُ	۴
۴۹	گفته شد، گفته می‌شود	قِيلَ	۵
۴۵	ظلم کردند، ستم کردند	ظَلَمُوا	۶
۲۳	بچشید	ذُوقُوا	۷
۶	جاوید	خُلْد	۸
۹۳	آیا	هَلْ	۹
۴۸	اینها، آنها، این، آن	هَؤُلَاءِ، أُولَآءِ	۱۰

کلمات آشنا و جدید این درس ۶۲۴ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به‌طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

اکنون با شکل دیگری از جمع کلمات آشنا می‌شوید. در این نوع جمع، هر کلمه بر وزن خاصی جمع بسته می‌شود و به آن «جمع مُکَسَّر» می‌گویند. جمع مکسر وزن‌های زیادی دارد. در این درس با برخی از وزن‌هایی که در قرآن بیشتر به کار رفته است، آشنا می‌شویم.

همان‌طور که حدس زده‌اید گروه اول بر وزن «أَفْعَال» است. از این وزن ۹۲۶ کلمه در قرآن آمده است.

گروه دوم بر وزن «فُعُول» است که مفرد آنها بر وزن «فَعَلَ» می‌باشد و از این وزن ۴۵۶ مورد در قرآن به کار رفته است.

گروه سوم بر وزن «فُعَال» است و ۲۳۹ مورد در قرآن آمده است.

گروه چهارم بر وزن «فُعَلَاء» است و مفرد آنها غالباً بر وزن «فَعِيل» (صفت مشبه) می‌باشد و در قرآن ۸۹ مورد به کار رفته است.

گروه پنجم بر وزن «مَفَاعِل» است. این وزن برای جمع اسم‌های زمان و مکان (مَفْعَل و مَفْعِل) به کار می‌رود و در قرآن ۶۷ مورد آمده است.

قاعده

جمع مُکَسَّر با تغییر وزن کلمه مفرد ساخته می‌شود و دارای وزن‌های مختلفی است.

کلمه	معنا	مفرد	
عِبَاد	بندگان	عَبْد	گروه سوم:
جِبَال	کوه‌ها	جَبَل	
رِجَال	مردان	رَجُل	
وزن:			

شُهَدَاء	گواهان	شَهِيد	گروه چهارم:
فُقَرَاء	فقیران	فَقِير	
شُرَكَاء	شریک‌ها	شَرِيك	
وزن:			

مَسَاكِين	مسکین‌ها	مَسْكَن	گروه پنجم:
مَسَاجِد	مسجدها	مَسْجِد	
مَشَارِق	مشرق‌ها	مَشْرِق	
وزن:			

شاید حدس زده باشید که همه کلمات فوق جمع هستند.

قبلاً در درس اول و دوم کتاب مفاهیم (۲) با کلمات جمع سالم و نشانه‌های آن (وُن، یُن، اُت) آشنا شدید و دانستید که در جمع سالم وزن کلمه عوض نمی‌شود و فقط یکم، از این نشانه‌ها به آن اضافه می‌شود.

۴- بر وزن فُعْلَاءَ:

مفرد	شاعِر	رَجِيم	عَلِيم	ضَعِيف	سَفِيه	خَلِيفَة
جمع						
معنا						

۵- بر وزن مَفَاعِلِ:

مفرد	مَجْلِس	مَقْرِب	مَقْبِرَة	مَوْضِع	مَوْقِع	مَوْطِن
جمع						
معنا						

۶- بر وزن فُعْل:

مفرد	رَسُوْل	سَبِيْل	شِهَاب	حَرَام	كِتَاب	صَحِيْفَة
جمع						
معنا						

۷- بر وزن فُعَائِلِ:

مفرد	قَبِيْلَة	طَرِيْقَة	مَدِيْنَة	بَصِيْرَة	خَلِيفَة	خَزِيْنَة
جمع						
معنا						

تمرین‌ها

تمرین اول: از کلمه‌های مفرد زیر، مطابق وزن‌های داده شده جمع مُکَسَّر بسازید و معنای آنها را حدس بزنید.

۱- بر وزن أَفْعَالِ:

مفرد	مَثَل	نَاصِر	جِشْم	شَيْء	طِفْل	لَوْح
جمع						
معنا						

۲- بر وزن فَعُولِ:

مفرد	أَضَل	أَجْر	عَقْد	غَيْب	قَرْن	نَفْس
جمع						
معنا						

۳- بر وزن فِعَالِ:

مفرد	بَعْر	رِيح	حَسَن	غَلِيظ	كَرِيم	بَلَد
جمع						
معنا						

تمرین دوم: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام کلمه صحیح است؟

۱- ستوده: الف - حمید ب - غنی

۲- روزی می‌دهد: الف - یزُوقُ ب - یَمْلِكُ

۳- آیا: الف - هُوَآءِ ب - هَلْ

۴- بچشید: الف - ذُووقُوا ب - اذْكُرُوا

۵- آگاه: الف - خُلد ب - خَبير

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- إِنَّهُ، بِمَا يَغْمَلُونَ خَبِيرٌ:

الف - قطعاً او به آنچه انجام می‌دهند آگاه است.

ب - قطعاً او به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

۷- وَ مَا يَكُم مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ:

الف - هیچ نعمتی برای شما نیست، مگر از سوی خدا.

ب - آنچه نعمت برای شماست، از خداست.

۸- بر وزن فَعَلَ:

مفرد	سُورَة	صُورَة	سُنَة	أُمَّة	شُفَة	عُرْفَة
جمع						
معنا						

۹- بر وزن أَفْعَلَاءَ:

مفرد	نَبِيّ	وَلِيّ	غَنِيّ	خَبِيْبٌ	خَلِيْلٌ	شَدِيْدٌ
جمع						
معنا						

۱۰- بر وزن أَفْعُلُ:

مفرد	نَفْسٌ	عَيْنٌ	شَهْرٌ	بَحْرٌ	نِعْمَةٌ	رِجْلٌ
جمع						
معنا						

پس از بررسی به هر کلمه و معنای صحیح آن یک امتیاز بدهید.

* جمع کلمه خَبِيْبٌ «الْحَبِيْبَاءُ» است که در اثر ادغام حرف «ب» اجتناب می‌شود. کلمات «خَبِيْلٌ» و «شَدِيْدٌ» نیز به همین

صورت جمع شده‌اند.

۱۲- فِعَال، فَعَائِل، فَعُول:

- الف - بِلَاد، أَرَائِك، رُسُل
 ب - بِخَار، بَصَائِر، بُرُوج

۱۳- فَعَلَ، فُعِلَ، فُعِلَ:

- الف - أَمَم، سُئِلَ، فُلِكَ
 ب - صُورَ، كُتِبَ، شُيُخ

۱۴- فُعَلَاءَ، أَفْعَلَاءَ، أَفْعُلَ:

- الف - أُسَارَى، أَغْنِيَاءَ، أَنْفُسُ
 ب - شَفَعَاءَ، أَوْلِيَاءَ، أَبْحُر

۱۵- فَوَاعِلَ، مَفَاعِلَ، أَفَاعِلَ:

- الف - صَوَاعِقُ، مَصَابِيحُ، أَخَادِيثُ
 ب - فَوَاكِهَ، مَقَالِيدَ، أَصَابِعُ

* کدام عبارت صحیح است:

۱۶- قطعاً او به بندگانش آگاه و بیناست:

- الف - إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ
 ب - إِنَّهُ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

۸- وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ:

- الف - و خداوند بر آنچه انجام می دهند، گواه است.
 ب - و خداوند بر آنچه انجام می دهید، گواه است.

۹- وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ:

- الف - و بچشید عذاب جاوید را به خاطر آنچه انجام می دادید.
 ب - و چشیدند عذاب جاوید را به خاطر آنچه انجام می دادند.

۱۰- يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ:

- الف - پروردگارا! قطعاً اینها گروهی هستند که ایمان نیاوردند.
 ب - پروردگارا! قطعاً اینها گروهی هستند که ایمان نمی آورند.

* کدام گزینه هموزن جمع های مکسر مشخص شده است؟

۱۱- أَفْعَالُ، مَفَاعِلُ، أَفْعَلَةٌ

- الف - الْفَنَافِ، مَوَاطِنُ، أَشْدَاءُ
 ب - أَبْزَارُ، مَوَاضِعُ، أَلْسِنَةٌ

تمرین سوم: ترجمه آیات درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح هشت امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- همه مردم نیازمند چه کسی هستند؟

.....

۲- هر نعمتی که به ما می‌رسد از کیست؟

.....

۳- چه کسی بر همه بندگان آگاه و بیناست؟

.....

۴- دو نعمت خداوند بر بنی اسرائیل چه بوده است؟

.....

۵- چه کسی از آسمان‌ها و زمین به ما روزی می‌دهد؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح چهار امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

۱۷- و خداوند به آنچه انجام می‌دهید آگاه است:

الف- وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

ب- إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

۱۸- و تو بر هر چیزی گواه هستی:

الف- وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

ب- وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

۱۹- پس آن از تقوای دلهاست:

الف- فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ

ب- أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

۲۰- می‌گویند اینها شفیعان ما هستند:

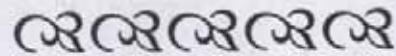
الف- فَهَلْ لَنَا مِنْ شَفْعَاءَ

ب- وَيَقُولُونَ هُوَ لَأَنْ شَفَعَاؤُنَا

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

درس هفتم

ایمان و کفر

همه پیامبران الهی مردم را به ایمان دعوت کرده و از کفر بر حذر داشته‌اند، ایمان به خدای یکتا که آفریننده همه جهان هستی است؛ او که از دیدگان پنهان ولی آشنای دلهاست. از این رو اولین رکن ایمان، ایمان به غیب است. انسان‌ها باید به ندای درونی خویش و دعوت پیامبران لیبیک گفته و تمام هستی را منحصر به آنچه می‌بینند، ندانند، بلکه به خدا، رسالت پیامبران، فرشتگان الهی و حیات اخروی ایمان آورند و در اخلاق و رفتار، پیامبران و اولیاء الهی را اسوه و الگوی خویش سازند. از این رو در روایات معصومین علیهم السلام آمده است که ایمان، عقیده قلبی، اقرار زبانی و عمل به دستورات الهی است.

پیامبران، راه هدایت و رستگاری را به همه مردم نشان داده‌اند؛ گروهی به این راه ایمان آورده و گروهی دیگر که از راه راست فطرت انسانی خارج شده و دچار خصلت‌های ناپسندی مانند تکبر، حرص و حسد گشته، به این راه کافر شده‌اند. اینها همان انسان‌های ظالم و بدکرداری هستند که خود را از هدایت الهی محروم کرده‌اند.

قرآن کریم کسانی را که به خدا، فرشتگان، کتاب‌ها و پیامبران الهی و حیات اخروی کافر شده‌اند، در گمراهی قطعی می‌داند و آنان را که پس از روشن شدن حق و مشاهده آیات الهی، باز هم به تکذیب آنها پرداخته و به خدا و وعده‌های الهی ایمان نمی‌آورند مستحق کیفر و عذاب دانسته است.

این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و هرچه می‌توانید آن‌ها را معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا:

فاطر ۱۰

۲- وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ:

خج ۱۶

وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ:

۳- إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ:

نلم ۷

وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ:

۴- فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ:

زمر ۳۲

وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ:

٩- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ:

وَالكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ:

وَالكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ:

١٠- وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ:

أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ:

لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا:

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ:

٥- فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا:

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ:

٦- بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ:

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ:

٧- وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ:

فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا:

٨- وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ:

فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ:

تغابن ٨

جشفه ٥

بنشاء ١٣٦

زدم ١٦

بنشاء ١٣٦

خديبد ١٩

معنای این کلمات را بخوانید و سعی کنید به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	مُهْتَدِينَ	افراد قابل هدایت، هدایت شدگان	۹ (۲۸)
۲	أَظْلَمَ	ظالم تر، ستمکار تر	۱۶ (۳۳)
۳	صِدْق	سخن راست، راستی	۱۴ (۱۰۰)
۴	مَثَل	مَثَل، داستان، ج: امثال	۸۸
۵	ضَلال، ضَلالَة	گمراهی	۴۷ (۷۴)
۶	بَعِيد	دور، سخت	۲۵ (۳۳)
۷	صِدِّيق	بسیار درست کردار	۶
۸	عَدُو	دشمن، ج: اعداء	۵۰ (۶۴)
۹	يُسْر	آسانی	۷ (۲۶)
۱۰	عُشْر	سختی	۵ (۱۰)

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يُرِيدُ	می خواهد	۴۷
۲	ضَلَّ	گمراه شد، راه را گم کرد، گم شد	۲۶
۳	كَذَبَ	دروغ گفت، دروغ بست	۴۱
۴	كَذَّبَ، كَذَّبَتْ	دروغ بست، تکذیب کرد	۲
۵	أَمِنُوا	ایمان بیاورید	۱۸
۶	يَنْسَ	چه بد است	۴۰
۷	يَكْفُرُ	کافر شود، کفر بورزد	۱۲
۸	مُحَضَّر	حاضر، احضار شده	۱۰ (۱۵)
۹	جَحِيم	آتش بزرگ، جهنم، دوزخ	۲۶
۱۰	أُولُوا، أُولِي، أُولَاتٍ	دارندگان، صاحبان	۴۵
۱۱	يُجِيبُ	دوست می دارد	۴۳

کلمات آشنا و جدید این درس ۷۷۷ بار در قرآن آمده است.

اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

شاید حدس زده باشید که ویژگی مشترک تمام کلمات فوق در نوع معنای آنهاست. این کلمات بر کاری و یا انجام آن بدون توجه به زمان دلالت دارد. به این گونه کلمات «مصدر» می‌گویند.

مصدر دارای وزن‌های بسیار گوناگونی است. کلمات فوق پنج نوع مصدری است که در قرآن کریم زیاد به کار رفته است.

قاعده

مصدر کلمه‌ای است که بر کاری یا انجام آن، بدون اشاره به زمان دلالت دارد.

مصدر

کلمات قرآنی زیر را بخوانید، به معنای آنها دقت کرده و وزن هر گروه را مشخص کنید.

شکیبایی	صَبْر	گروه اول:
آفریدن	خَلَقَ	
گردآوری	جَمَعَ	گروه دوم:
دانستن	عَلِمَ	
یادآوری	ذَكَرَ	گروه سوم:
نگهداری	حَفِظَ	
سپاسگزاری	شَكَرَ	گروه چهارم:
ستم	ظَلَمَ	
ناسپاسی	كُفِرَ	گروه پنجم:
نیکی کردن	إِحْسَانَ	
بیرون کردن	إِخْرَاجَ	
غذادادن	إِطْعَامَ	
فرو فرستادن	تَنْزِيلَ	
پاک کردن	تَطْهِيرَ	
اندازه گرفتن	تَقْدِيرَ	

تمرین‌ها

تمرین اول: وزن مصدرهای زیر را مقابل آنها نوشته و ببینید با معنای کدام یک از آنها آشنا هستید.

۱- مصدرهایی که حرف زائد ندارند:

سَعَى =	سَخِرَ =	حُكِمَ =
فَتَحَ =	حُسِرَ =	أَمِنَ =
رُشِدَ =	عَفُوَ =	مُلِكَ =

۲- مصدرهایی که یک حرف زائد دارند:

سَلَامَ =	خُرُوجَ =	حِكْمَةَ =
قَبُولَ =	طُلُوعَ =	سُجُودَ =
تَوْبَةَ =	قِسْمَةَ =	حَسْرَةَ =

۳- مصدرهایی که بیش از یک حرف زائد دارند:

جَهَالَةَ =	رِضْوَانَ =	رِسَالَةَ =
ضَلَالََةَ =	فُرْقَانَ =	كُفْرَانَ =
شَهَادَةَ =	مَعْذِرَةَ =	طُغْيَانَ =
عِبَادَةَ =	بُنْيَانَ =	مَرْحَمَةَ =

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح یک امتیاز بدهید.

تمرین دوم: از کلمه‌های زیر مطابق وزن داده شده، مصدر بسازید.

۱- بر وزن افعال:

صَلَحَ =	عَرَضَ =	سَلِمَ =
سَرَفَ =	كِرَةً =	مَسَكَ =

۲- بر وزن تفعیل:

تَبَّتْ =	صَدَّقَ =	سَبَخَ =
كَذَّبَ =	سَلِمَ =	فَرَّقَ =

۳- بر وزن فاعل:

جَدَلَ =	جَهَدَ =	حَسِبَ =
فَرَّقَ =	قَتَلَ =	خَطَبَ =

۴- بر وزن تفاعل:

خَضَمَ =	شَوَّرَ =	عَبَنَ =
فَخَّرَ =	قَوَّتَ =	كَثَرَ =

۵- بر وزن تفعُّل:

قَلَبَ =	حِضْنَ =	خَوَّفَ =
----------	----------	-----------

۶- بر وزن استفعال:

عَفَّرَ =	بَدَّلَ =	كَبَّرَ =
-----------	-----------	-----------

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح یک امتیاز بدهید.

۸- إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا:

الف - قطعاً شیطان و انسان دشمن آشکار یکدیگرند.

ب - قطعاً شیطان دشمن آشکاری برای انسان است.

۹- فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ:

الف - پس بزودی قومی می آیند که آنها خداوند را دوست دارند.

ب - پس بزودی خداوند قومی را می آورد که آنها را دوست دارد.

۱۰- يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ:

الف - خداوند برای شما آسانی خواست و برای شما سختی نخواست.

ب - خداوند برای شما آسانی می خواهد و برای شما سختی نمی خواهد.

* کدام گزینه به ترتیب هم وزن مصدرهای داده شده است؟

۱۱- وَخِي، قَسَطَ، ضَلَحَ

الف - رَزَع، سَلِم، حُسْن

ب - عَذَل، مَكَر، صُنِع

تمرین سوم: گزینه های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- آسانی: الف - يُسْر ب - عُشْر

۲- دارندگان: الف - أُوْلُوا ب - أُوْلَيْكَ

۳- همراه شد: الف - ضَلَّال ب - ضَلَّ

۴- می خواهد: الف - يُحِبُّ ب - يُرِيدُ

۵- بسیار درست کردار: الف - صِدْق ب - صِدْقِيق

* کدام ترجمه صحیح است؟

۶- قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةٍ:

الف - گفتند ما دارای قدرت هستیم.

ب - گفتند آنها دارای قدرت هستند.

۷- كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحِ الْمُرْسَلِينَ:

الف - قوم نوح پیامبران را تکذیب کردند.

ب - قوم نوح به پیامبران دروغ گفتند.

۱۷ - خداوند تباه کاران را دوست ندارد:

□ الف - إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

□ ب - وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ

۱۸ - بلکه ستمگران در گمراهی آشکاری هستند:

□ الف - بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

□ ب - لَكِنَّ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

۱۹ - قطعاً شیطان دشمن شماست:

□ الف - إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ

□ ب - إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

۲۰ - هر کس را که خدا هدایت کند او هدایت شده است:

□ الف - وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ

□ ب - وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي

پس از بررسی به هر گزینه صحیح دو امتیاز بدهید.

تمرین چهارم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح شش امتیاز بدهید.

۱۲ - تسبیح، اسلام، جهاد

□ الف - تَزْيِيل، إِذْبَار، بَلَاغ

□ ب - تَصْدِيق، إِحْسَان، لِقَاء

۱۳ - رضوان، عبادت، عُفْزَان

□ الف - تَبْيَان، شَفَاعَة، سُبْحَانَ

□ ب - عِصْيَان، عِمَارَة، طُعْيَان

۱۴ - تَفَاخُر، تَعَفُّف، إِخْتِلَاف

□ الف - تَشَاوُر، تَقَلُّب، إِنْتِقَام

□ ب - تَكَاتُر، تَخَوُّف، إِنِّيْعَات

۱۵ - دَعْوَة، إِسْتِغْجَال، مَغْفِرَة

□ الف - بَهْجَة، إِسْتِغْفَار، مَغْذِرَة

□ ب - حَشْرَة، إِسْرَاف، مَوْعِدَة

* کدام عبارت صحیح است؟

۱۶ - و خداوند ستمی برای بندگان نمی خواهد:

□ الف - وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ

□ ب - وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

تمرین پنجم: با عبارات قرآنی پاسخ دهید.

۱- عزت را باید از چه کسی خواست؟

۲- چه کسانی در گمراهی سختی هستند؟

۳- درست کرداران واقعی چه کسانی هستند؟

۴- چه کسی افراد قابل هدایت و گمراهان را بهتر می‌شناسد؟

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح پنج امتیاز بدهید.

تمرین ششم: خداوند چه کسانی را هدایت نمی‌کند؟ با مراجعه به

سوره‌ها و آیات زیر، عبارات قرآنی مربوط به این موضوع را بنویسید.

سوره بقره آیه ۲۵۸:

سوره بقره آیه ۲۶۴:

سوره مائده آیه ۱۰۸:

سوره زمر آیه ۳:

سوره غافر آیه ۲۸:

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح دو امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

درس هشتم

خود آزمایی

قرآن آموز عزیز، در سومین مجموعه دروس آموزش مفاهیم، با بخش دیگری از آیات قرآن آشنا شدید و می‌توانید این آیات را معنا کنید.

در این دروس، معنای ۷۱ کلمه آشنا و ۹۲ کلمه جدید را فراگیرید و با وزن‌های نوع دوم اسم فاعل و اسم مفعول، صفت مشبّه، صیغه مبالغه، اسم تفضیل، اسم زمان و مکان، جمع مکسر و مصدر آشنا شدید. آشنایی با وزن این اسمها می‌تواند شما را در معنای بسیاری از کلمات قرآنی یاری کند.

خوب است بدانید که ۱۶۳ کلمه معنا شده در مجموعه دروس مفاهیم «۳» جمعاً بیش از ۵۰۰۰ بار در قرآن تکرار شده است. به این ترتیب شما با توجه به دروس مفاهیم «۱ تا ۳» می‌توانید بیش از نیمی از کل کلمات قرآن و هم چنین حدود ۳۰۰۰ عبارت و آیه متوسط قرآن را معنا کنید. این مقدار از نظر حجم حدود پنج جزء قرآن کریم را شامل می‌شود.

در این درس به منظور یادآوری بیشتر، مطالب درس‌های گذشته تمرین شده است و بخش کوچکی از عبارات و آیات قرآن که به کمک آموخته‌های قبلی شما قابل ترجمه می‌باشند، آمده است.

امید است با تلاش و علاقه بیشتر، آموزش این دروس را ادامه دهید تا رفته رفته شاهد توفیقات بیشتر خود در فهم آیات شریفه

تمرین‌ها

تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

* کدام معنا صحیح است؟

۱- أبنا، آخنا:

الف - پدر، برادر ب - برادر، پدر

۲- مَلِك، صَدْر:

الف - پادشاه، سینه ب - فرشته، سینه‌ها

۳- عُسْرِي، يُسْرِي:

الف - سخت‌تر، آسان‌تر ب - سختی، آسانی

۴- مَوْعِد، عُدْوَان:

الف - وعده‌گاه، دشمنی ب - وعده شده، دشمن

۵- حَاضِرَةُ الْبَحْرِ، بُغْدَ الْمَشْرِقَيْنِ:

الف - در خشکی، دوری مشرق و مغرب

ب - کنار دریا، فاصله بین مشرق و مغرب

۶- ذُو الْقَضْلِ الْعَظِيمِ، شَهْر:

الف - این بخشش بزرگ، سال

ب - صاحب بخشش بزرگ، ماه

۷- أَصْدَقُ، حَدِيثًا، أَهْدَى سَبِيلًا:

الف - راست کردارتر، راه روشن‌تر

ب - راست گفتارتر، راه یافته‌تر

۸- يَكْفُرُ، كَذَّبَ:

الف - کفر ورزید، تکذیب می‌کند

ب - کفر می‌ورزد، تکذیب کرد

۹- يَنْسُ الْقَرَارِ، أَصْحَابُ الْجَحِيمِ:

الف - چه بد جایگاهی است، دوزخیان

ب - چه جایگاه سختی است، عذاب جهنم

۱۰- مَا آتَيْنَاكُمْ، فَأَتْبِعُونِي:

الف - آنچه به ما دادید، پس از من پیروی کردند

ب - آنچه به شما دادیم، پس از من پیروی کنید

۱۸- یکی، وقتی که:

الف - مَتَى، إِذْ

ب - آى، هَذَا

۱۹- گفته شد، ستم کردند:

الف - قَالَ، عَمِلُوا

ب - قِيلَ، ظَلَمُوا

۲۰- نیکو، گرداندن:

الف - مُبَارَكٌ، تَنْزِيلٌ

ب - كَرِيمٌ، تَضْرِيْفٌ

* کدام ترجمه صحیح است؟

۲۱- وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ:

الف - و آفرینش (آفریده‌های) جدیدی می آورد.

ب - و آفرینش (آفریده‌های) جدیدی آورد.

۲۲- يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ:

الف - ای قوم، فرمانروایی امروز برای شماست.

ب - ای قوم من، امروز فرمانروایی برای شماست.

۲۳- وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ:

الف - و هنگامی که گفته شد قطعاً خدا وعده حق می دهد.

* کدام کلمات صحیح است؟

۱۱- روزی می دهد، می خوانیم:

الف - رِزْقٌ، تِلَاوَتِهِ

ب - يَزْرُقُ، تَتْلُوا

۱۲- ایمان بیاورید، رستاخیز:

الف - غَامَثُوا، يَبْعَثُ

ب - غَامَثُوا، بَعَثُ

۱۳- این چنین، دست‌ها:

الف - ذَلِكُمْ، يَدٌ

ب - كَذَلِكَ، آيِدِي

۱۴- می خواهند، آن را فرو فرستاد:

الف - يُرِيدُ، نَزَّلْنَاهُ

ب - يُرِيدُونَ، نَزَّلَهُ

۱۵- گمراه کنندگان، بسیار ستمگر:

الف - مُضِلِّينَ، ظَلَامٌ

ب - ضَالِّينَ، أَظْلَمٌ

۱۶- می دانید، انجام می دهند:

الف - تَعْلَمُونَ، يَغْمَثُونَ

ب - يَعْلَمُونَ، تَعْمَلُونَ

۱۷- دانشمندان، هدایت‌شدگان:

الف - أُولَى الْأَمْرِ، مُصَدِّقِينَ

ب - أُولُوا الْعِلْمِ، مُهْتَدِينَ

۲۴- فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ:

- الف - پس پاداش کسانی را که ایمان آوردند، دادیم.
 ب - پس پاداش کسانی از آن‌ها را که ایمان آوردند، دادیم.

۲۵- وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ:

- الف - اگر اهل کتاب ایمان بیاورند قطعاً برای آنها بهتر است
 ب - اگر اهل کتاب کار خوب می‌کردند قطعاً ایمان می‌آوردند.

* کدام عبارت صحیح است؟

۲۶- شما را از آن آفریدیم:

- الف - مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ
 ب - لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ

۲۷- او جز هشدار دهنده‌ای واقعی نیست:

- الف - إِنَّ هُوَ إِلَّا تَذِيرٌ مُّبِينٌ
 ب - مَا أَنَا إِلَّا تَذِيرٌ مُّبِينٌ

۲۸- قطعاً تو بر هر چیزی توانا هستی:

- الف - إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 ب - إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

۲۹- کسی که فرمانروایی آسمان‌ها و زمین برای اوست:

- الف - الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 ب - لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

۳۰- مگر کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند، پس برای آنها پاداش است:

- الف - إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ
 ب - إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ

* گزینه صحیح را علامت بزنید.

۳۱- کدام عبارت دارای اسم فاعل است؟

- الف - وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
 ب - ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ

۳۲- کدام عبارت دارای اسم مفعول است؟

- الف - بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ
 ب - وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ

۳۷- کدام عبارت دارای مصدر است؟

- الف - كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
- ب - إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

۳۸- کدام عبارت دارای اسم مکان است؟

- الف - إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ
- ب - لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَانِهِمْ آيَةٌ

۳۹- کدام عبارت دارای اسم تفضیل است؟

- الف - وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ
- ب - وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ

۴۰- کدام عبارت دارای اسم تفضیل و جمع مکسر است؟

- الف - فَنَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
- ب - أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

۳۳- کدام عبارت دارای صفت مشبّهه است؟

- الف - بُشِّرْكُمْ الْيَوْمَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
- ب - لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

۳۴- کدام عبارت دارای صیغه مبالغه است؟

- الف - وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا
- ب - لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

۳۵- کدام عبارت دارای اسم مفعول است؟

- الف - أَلَمْ تَرَ أَنَّهُ مُتَزَلِّجٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
- ب - إِنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

۳۶- کدام عبارت دارای جمع مکسر است؟

- الف - تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ
- ب - فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا

تمرین دوم: جدول زیر را مطابق نمونه کامل کنید.

ردیف	کلمه	وزن	ریشه	نوع اسم	معنا
*	ذِكْرٌ	فِعْلٌ	ذَكَرَ	مصدر	یاد، یاد کردن
۱	أَكْثَرُ				
۲	كَرِيمٌ				
۳	كَبِيرٌ				
۴	عَقْلَةٌ				
۵	مُعَلِّمٌ				
۶	بُيُوتٌ				
۷	أَنْبِيَاءٌ				
۸	مَغْفِرَةٌ				
۹	مُهْلِكٌ				
۱۰	أَصْحَابٌ				

ردیف	کلمه	وزن	ریشه	نوع اسم	معنا
۱۱	إِحْسَانٌ				
۱۲	مُحَمَّدٌ				
۱۳	أَقْرَبِينَ				
۱۴	مَسْجِدٌ				
۱۵	مَسْكَنٌ				
۱۶	مُهَاجِرٌ				
۱۷	ضِعْفَاءٌ				
۱۸	حُسْنِيٌّ				
۱۹	زَاكِيَيْنَ				
۲۰	مُغْرَقَيْنَ				

پس از بررسی به پاسخ صحیح هر سطر دو امتیاز بدهید.

۱۱- وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ:

مائدة ۸

۱۲- إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ:

قلم ۳۲

۱۳- إِنَّ أَوْلِيَاءَهُ، إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ:

آفال ۳۲

۱۴- لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ:

کهف ۲۱

۱۵- وَ أَنَّ السَّاعَةَ لَأَرْبَبٌ فِيهَا:

کهف ۲۱

۱۶- يَس * وَالْقُرْءَانَ الْحَكِيمِ:

۱۷- إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ:

یس ۳۵

۱۸- إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

۱۹- وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ:

حجرات ۱۸

۲۰- تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ:

۲۱- وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ:

زل عجزان ۱۰۸

تمرین سوم: عبارات قرآنی زیر را ترجمه کنید.

۱- إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ:

ذاریات ۵۸

۲- وَ رَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ:

انعام ۱۳۳

۳- فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ:

فاطر ۳۷

۴- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ:

نالی عجزان ۱۵۹

۵- إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ:

فاطر ۳۱

۶- سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا:

یس ۳۶

۷- وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ:

انعام ۱۵۵

۸- إِنَّ اللَّهَ يَزِرُكَ مِنْ يَشَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ:

الی عجزان ۳۷

۹- النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ:

احزاب ۶

۱۰- إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا:

توہس ۲

فهرست الفبایی کلمات

الف

عاباء ۳	جمع آب، پدران	التأقده	زمان قیامت
عائیه، عاتی،		آلیته ۲	جمع لسان، زبان‌ها
عابت ۵	آمدنی	ألوان ۲	جمع لون، رنگ‌ها
عائینا ۲	دادیم	آنسبیا ۶	جمع نبی، پیامبران
عآل ۲	خاندان	أنفقهوا ۳	انفاق کنید
عاقن، عاقنت، ۲	ایمان آورد	أولاء ۶	اینها، آنها، این، آن
عاقبوا ۷	ایمان بیاورید	أولوا، أولى،	
آب، آبوه، آباء، آبی ۳	سرپرست	أولات ۷	دارندگان، صاحبان
أبصاره ۶	جمع بصر، چشم‌ها	أول ۳	اول، نخست
إتبعوا ۲	پیروی کنید	أیدی ۳	جمع ید، دست‌ها
أجل ۵	وعده، مدت معین	آی ۲	کدام

ب

أخینا ۲	زنده کرد	بش ۷	چه بد است
أخذ ۱	یکتا، یکی، کسی	بشرى ۱	بشارت، مزده
أخ، أخو		بصائر ۱	جمع بصیره، بینش‌ها،
أخنا، آخی ۵	برادر		بینایی‌ها
إذ ۲	هنگامی که		دور، سخت
أذکروا ۶	یاد کنید، به یاد آورید	بعید ۷	خرید و فروش
إذن ۳	اجازه	تبع ۳	
أزواج ۵	جمع زوج، جفت‌ها، همسران		

ت

أظلم ۷	ظالم‌تر، ستمکارتر	تبارک ۱	پربرکت است
أعلم ۵	دانانتر	تینان ۱	پیام روشن
آله	آگاه باشید، آگاه باش	تجری ۵	جاری و روان است

۲۲- قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ:

یونس ۳۵

۲۳- قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ:

۲۴- الَّذِي لَهُ، مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ:

بزوج ۹

۲۵- وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ:

۲۶- وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ:

بقره ۹۹

۲۷- وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ:

۲۸- طَسَّ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ:

نمل ۲۱

۲۹- هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ:

احزاب ۲۵

۳۰- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَتَذِيرًا:

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح چهار امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

تخت ۵	پایین، زیر	ذ ●	فرزندان
تَضْرِيف ۲	گرداندن، گردش	ذُرِّيَّة ۲	فرزندان
تِلْكَ ۳	این، آن	ذِكْرًا ۱	یاد، یادآوری، نام قرآن
تَعْلَمُونَ ۳	می دانید	ذَلِكُمْ ۲	این، آن
تَنْزِيل ۲	فروفرستادن،	ذُوقُوا ۶	بچشید
	فروفرستاده	ذِي، ذُو، ذَا ۱	دارنده، صاحب، با

ج ●	آتش بزرگ، جهنم،	ر ●	جمع رَجُل، مردان
جَجِيم ۷	دوزخ	رِجَال ۳	روزی
		رِزْق ۱	جمع ریح، بادها
		رِيحًا ۲	

ح ●	نگهبان، نگهدار	س ●	وقت، زمان
حَافِظ ۱	سخن، جمع: آحادیث	سَاعَةٌ ۵	آسمان
حَدِيث ۲	نیکو، کار یا چیز نیکو	سَمَاء ۱	گوش
حَسَن، حَسَنَةٌ ۲	حکمت، دانش، فهم	سَمْع ۶	به زودی
حَمِيد ۶	ستوده	سَوْف ۳	بدی
حَنِيفًا ۲	حق گرایانه، حق گرا	سَيِّئَةً ۵	

خ ●	پایان بخش	ش ●	خواست
خَاتَم ۳	جاودان	شَاءَ ۲	خورشید
خَالِد ۱	آگاه	شَمْس ۳	جمع شهید، گواهان
خَيْر ۶	جاوید	شَهْدَاء ۶	ماه
خُلْد ۶		شَهْرًا ۱	

د ●	جانور، جنبنده	ص ●	بسیار درست کردار
ذَابَّة ۲		صِدْق ۷	سخن راست، راستی

ض ●	ضلال، ضلالت ۷	ق ●	راست گفت
ضَلَّ ۷	گمراهی	قُبُور ۵	جمع صدر، سینه ها
	گمراه شد،	قَدِير ۳	توانا
	راه را گم کرد، گم شد	قَمَر ۲	ماه
		قَيْل ۶	گفته شد

ک ●	کنائوا يَفْعَلُونَ ۲	ک ●	ظلم کردند، ستم کردند
	عمل می کردند،	كَانَ يَرْجُوهُ ۵	امید دارد،
	انجام می دادند	امیدوار است	
		بزرگ	

ع ●	دانا یان	ک ●	بزرگ
عَالِمِينَ ۲	دشمن، جمع: اعداء	كَبِير ۲	جمع کتّاب، کتاب ها
عَدُو ۷	سختی	كُتُب ۲	دروغ گفت،
عُذْر ۷	برتری، برتری جویی	كَذَب ۷	دروغ بست
عُلُو ۳	انجام دادند	كَذَّب، كَذَّبْت ۷	تکذیب کرد،
عَمِلُوا ۱	پیمان	كَذَّبْت، كَذَّبْت ۷	دروغ پنداشت
عَهْد ۲		كَذَّبُوا بِهِ ۳	تکذیب کردند،
		دروغ پنداشتند	

غ ●	بی نیاز، جمع: اغنیاء	خ ●	این چنین
غَنِي ۶	نیکو، خوش،	كَذَّبَكَ ۲	این چنین
	ارزشمند، بزرگوار	كَرِيم ۲	نیکو، خوش،
	می دانستید	كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۲	ارزشمند، بزرگوار

ف ●	وسيله تشخیص حق از باطل، قرآن	ل ●	دیدار
فُرْقَان ۱	جمع فقیر، نیازمندان	لِقَاء ۵	دیدار
فُقَرَاء ۶	رستگاری	م ●	
فُوز ۷		مَنْ ۵	

پرسش‌نامه قرآن آموز

خدا را سپاس می‌گوییم که با فراگیری دروس این کتاب زمینه آشنایی و علاقه شما به قرآن بیش از پیش فراهم شده است. لطفاً با پاسخ‌گویی دقیق به پرسش‌های زیر، ما را در اصلاح و تکمیل دروس این کتاب یاری کنید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما سپاس‌گزاریم.

۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد: ..... تحصیلات: .....
 استان و شهرستان: ..... نام مدرسه یا کانون: .....
 ۲- غیر از آموزش قرآن در مدرسه، برای درک و فهم آیات قرآن چه آموزش‌هایی دیده‌اید؟ در کجا؟ چه مدت؟

۳- دروس این کتاب را به صورت حضوری آموزش دیده‌اید یا غیرحضوری و خودآموز؟

۴- اگر به شکل حضوری آموزش دیده‌اید، توان مربی در تدریس چگونه بوده است؟
 خوب متوسط ضعیف

۵- آیا مقدمه کتاب را به طور کامل خوانده‌اید؟
 اگر خوانده‌اید، این مقدمه چقدر شما را با اهداف و روشهای این کتاب آشنا کرده است؟
 به طور کامل تا حدودی کم

۶- قبل از خواندن دروس این کتاب، فراگیری معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانستید؟
 بسیار تا حدودی کم

۷- در حال حاضر، درک معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانید؟
 بسیار تا حدودی کم

مثل ۷

مثل، داستان، جمع:
 أمثال

مُحْسِن ۲

نیکوکار

مُحْضِر ۷

احضار شده، حاضر

مُفِيد ۳

خرابکار، تبهکار

مَلَائِكَة ۲

جمع مَلَك، فرشتگان

مُلُوك ۶

جمع مَلِك، پادشاهان، فرمانروایان

مِلَّة ۲

دین، آیین

مُهْتَدِيْنَ ۷

افراد قابل هدایت، هدایت‌شدگان

مِيزَات ۶

میراث، آنچه می‌ماند یا به ارث می‌رسد

ن ●

نُجُودَة ۲

نبوت، پیامبری

تَتَلَوْا ۱

می‌خوانیم

تَجَزِي ۲

جزا می‌دهیم، پاداش می‌دهیم

تَجَعَلَ ۳

قرار می‌دهیم، قرار دهیم

تَحْنُ ۱

ما

تَزَّل ۱

نازل کرد، فرو فرستاد

تَزَّلْنَا ۱

نازل کردیم، فرو فرستادیم

نِعْمَة، نِعْمَة ۶

نعمت، هر چیز خوبی که خدا به انسان می‌دهد

● و

وَعْدَة

وعده

● ه

هَؤُلَاءِ ۶

اینها، آنها، این، آن

هَلْ ۶

آیا

● ی

يَأْتِي، يَأْتِ ۳

بیاید، می‌آید

يَأْتِي بِ- ۳

بیاورد، می‌آورد

يَبُيْتُ ۲

می‌پراکند

يَنْعَثُ ۵

برمی‌انگیزد، زنده می‌کند

يُحِبُّ ۷

دوست می‌دارد

يَد ۳

دست

يَزْجُو ۱

امید دارد، امیدوار است

يَزْرُقُ ۵

روزی می‌دهد

يُزِيدُ ۷

می‌خواهد

يُزِيدُونَ ۳

می‌خواهند

يُسْر ۷

آسانی

يَعْمَلُونَ ۴

اندیشه می‌کنند

يَعْمَلُونَ ۱

عمل می‌کنند، انجام می‌دهند

يَكْفُر ۷

کافر شود، کفر بورزد

يَكُون ۱

باشد، می‌باشد

يَمْلِكُ ۶

مالک است، صاحب است

***

پوش نامه موبی

با حمد و سپاس الهی و قدردانی از زحمات شما در آموزش این کتاب، برای اصلاح و تکمیل این مجموعه دروس و دستیابی به محتوا و روش‌های مناسب‌تر، لطفاً موارد زیر را با دقت پاسخ دهید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما برای بهبود آموزش قرآن سپاس‌گزاری می‌شود.

۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد..... تحصیلات.....

استان و شهرستان..... سابقه تدریس قرآن..... سال.....

۲- تاکنون این کتاب را در چند کلاس آموزش داده‌اید و در هر کلاس به طور متوسط چند قرآن آموز شرکت داشته‌اند؟

۳- معمولاً هر جلسه آموزش چند دقیقه طول می‌کشد؟..... دقیقه

۴- مشخصات عمومی قرآن‌آموزان خود را بنویسید. (حداکثر سه کلاس)

کلاس ۱: مرد زن متوسط سن..... متوسط تحصیلات.....

کلاس ۲: مرد زن متوسط سن..... متوسط تحصیلات.....

کلاس ۳: مرد زن متوسط سن..... متوسط تحصیلات.....

۵- اگر در این کلاس‌ها آموزش دیگری نیز انجام می‌شود، مشخص کنید.

آموزش قرائت..... دقیقه. آموزش حفظ..... دقیقه.

سایر موارد را نام ببرید:..... دقیقه.

۸- محتوا، روش آموزش و تمرین‌های این کتاب را برای دستیابی به درک معنای عبارات قرآن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ترجمه عبارات قرآنی درس: خوب متوسط ضعیف

تمرین مربوط به قواعد: خوب متوسط ضعیف

تمرین‌های دوگزینه‌ای: خوب متوسط ضعیف

پاسخ با عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

۹- اگر در معنا کردن عبارات قرآنی درس و حل تمرین‌ها مشکلاتی داشته‌اید، موارد آن را بنویسید.

.....
 .....
 .....

۱۰- برای بهتر شدن دروس این کتاب لطفاً پیشنهاد‌های خود را بنویسید.

.....
 .....
 .....

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی..... تلفن..... پیش شماره.....

نشانی.....

تاریخ تنظیم

لطفاً این برگه را به مسئول محترم کلاس تحویل دهید.

۶- برای آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن، کارایی این کتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خوب متوسط ضعیف

۷- این کتاب با سطح علمی دانش‌آموزان اول راهنمایی چه تناسبی دارد؟

مناسب بالاتر از توان آنان پایین‌تر از توان آنان

۸- در صورت استفاده از روش آموزش و پرسش ارائه شده در مقدمه کتاب، هر یک از این روش‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قرائت عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

ترجمه اولیه عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

آموزش معنای کلمات: خوب متوسط ضعیف

ترجمه کامل عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

تمرین مربوط به قواعد: خوب متوسط ضعیف

تمرین‌های دوگزینه‌ای: خوب متوسط ضعیف

پاسخ با عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف

۹- هر نکته دیگری که در مورد اهداف، محتوا، روش تدریس و تمرین‌های این کتاب ضروری می‌دانید به تفکیک بنویسید.

.....
.....

۱۰- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات و تجربیات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی: ..... تلفن: ..... پیش‌شماره: .....

نشانی: ..... تاریخ تنظیم: .....

لطفاً این برگ را به مسئول محترم کلاس خود تحویل دهید.

این کتاب به منظور نشر و فراگیر نمودن آموزش

مفاهیم قرآن کریم، در راستای اجرا و استمرار

نهضت قرآن آموزی توسط سازمان دارالقرآن الکریم

به طبع رسیده است.

سازمان دارالقرآن الکریم
دبیرخانه نهضت قرآن آموزی